

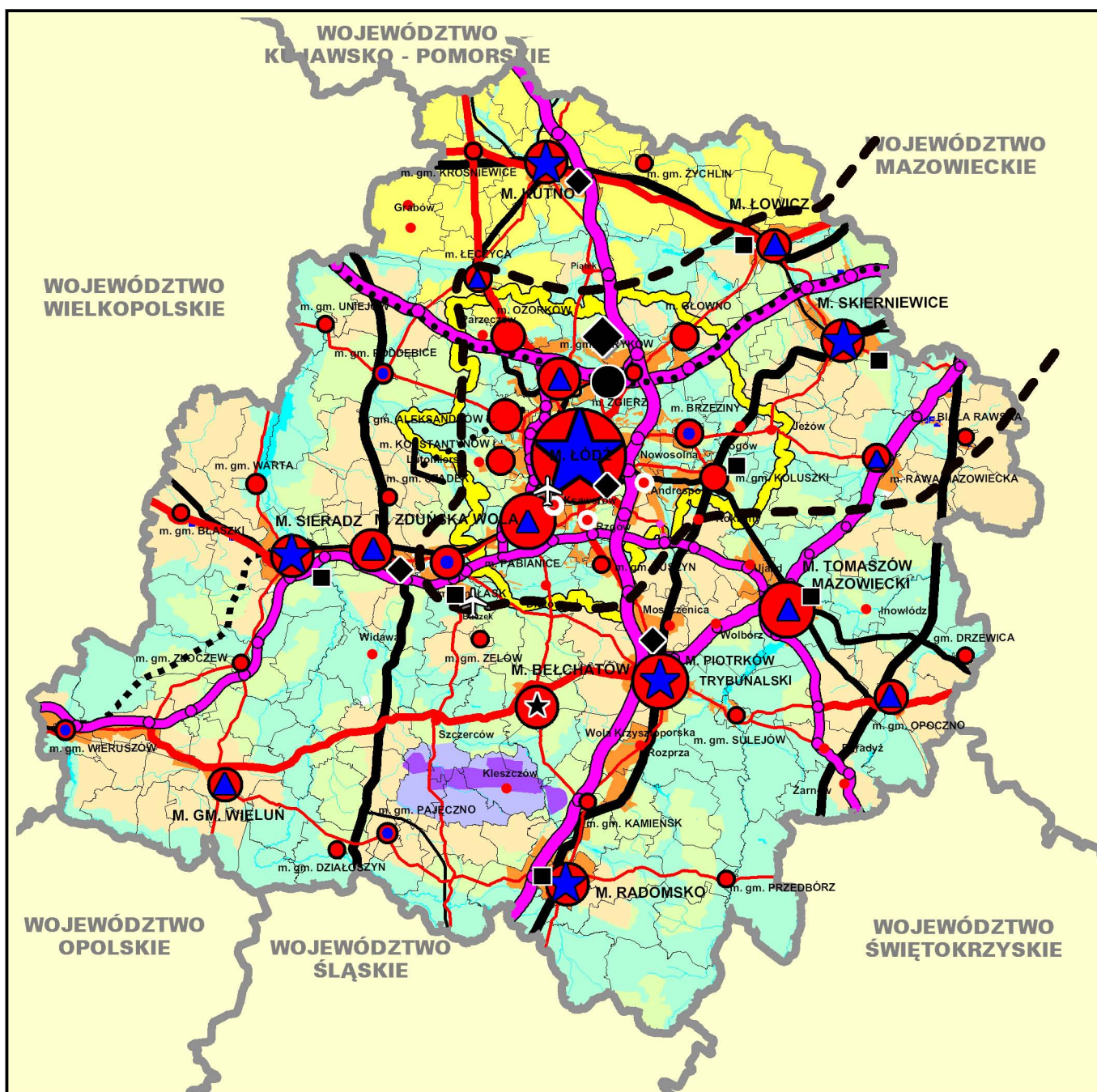
ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Ł Ó D Ź 2 0 0 2

STRUKTURA PRZESTRZENNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

OZNACZENIA

- STREFA KONCENTRACJI ZWIĄZKÓW METROPOLITALNYCH
- STREFA ZAGŁĘBIA BELCHATOWSKIEGO
- OBŚZAR GÓRNICZO - ENERGETYCZNY BELCHATÓW - SZCZERCÓW
- STREFA POTENCJALNYCH KONCENTRACJI PROCESÓW ROZWOJOWYCH
- STREFA ROZWOJU INTENSYWNEGO ROLNICTWA
- STREFA WIELOFUNKCYJNYCH PRZEKSZTAŁCEŃ OBSZARÓW WIEJSKICH
 - PODSTREFA ROLNA
 - PODSTREFA ROLNO - LEŚNA
 - PODSTREFA ZIELONEGO ROZWOJU - SYSTEM EKOLOGICZNY

- POTENCJALNA STREFA ZINTEGROWANEGO REGIONU METROPOLITALNEGO WARSZAWSKO - ŁÓDZKIEGO
- OSRODEK METROPOLITALNY - ŁÓDŹ
- BELCHATÓW - SPECJALISTYCZNY OSRODEK DYSPOZYCYJNO - USŁUGOWY BELCHATOWSKIEGO OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO
- OSRODKI REGIONALNE
- OSRODKI SUBREGIONALNE
- OSRODKI POWIATOWE
- OSRODKI MIEJSKIE POZOSTALE
- POTENCJALNE OSRODKI MIEJSKIE
- POTENCJALNE OSRODKI MIEJSKIE - SILNE MOTYWY ROZWOJOWE

- AUTOSTRADY I DROGI EKSPRESOWE Z WĘZŁAMI
- WYBRANE DROGI UKŁADU PODSTAWOWEGO
- GŁÓWNE MAGISTRALE KOLEJOWE
- PODSTAWOWY UKŁAD KOLEJOWY
- POSTULOWANA MAGISTRAŁA KOLEJOWA (SKRÓT ŁÓDŹ - WROCŁAW)
- SZYBKĄ KOLEJ W-Z Z MOŻLIWOŚCIĄ JEJ ROZWINIĘCIA NA KIERUNKU WARSZAWA - ŁÓDŹ - WROCŁAW

- PORTY LOTNICZE
- CENTRALNY TERMINAL PASAŻERSKI
- PONADREGIONALNE CENTRUM LOGISTYCZNE
- REGIONALNE CENTRA LOGISTYCZNE
- OSRODKI LOGISTYCZNE
- GŁÓWNE RZĘKI I ZBIORNIKI WODNE
- GRANICA WOJEWÓDZTWA
- GRANICE GMIN

SPIS TREŚCI

BIBLIOGRAFIA	str. 2
I. INFORMACJE O OPRACOWANIU	str. 5
1. Podstawa formalno – prawna opracowania	str. 5
2. Przedmiot, zakres i metoda opracowania	str. 6
3. Główne cele sporządzenia prognozy oddziaływania ustaleń „Planu...” na środowisko przyrodnicze	str. 8
II. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WOJEWÓDZTWA	str. 9
1. Obszary fizyczno – geograficzne, rzeźba terenu	str. 11
2. Budowa geologiczna, zasoby surowcowe	str. 12
3. Wody powierzchniowe	str. 14
4. Wody podziemne	str. 19
5. Gleby	str. 20
6. Klimat i warunki aerosanitarne	str. 23
7. Szata roślinna	str. 27
8. Obszary i obiekty objęte ochroną	str. 29
III. PRZEWIDYWANE KIERUNKI ZMIAN W SYTUACJI BRAKU REALIZACJI „PLANU...” ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	str. 40
IV. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN I PRZEKSZTAŁCENIE ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI USTALEŃ „PLANU...”	str. 44
1. Przewidywane zmiany w poszczególnych komponentach środowiska	str. 44
2. Problemy ochrony środowiska wynikające z realizacji ustaleń „Planu...” w zakresie struktury przestrzennej obszaru i poszczególnych jej elementów	str. 50
V. CELE I KRYTERIA POLITYKI PAŃSTWA W RACJONALNYM KSZTAŁTOWANIU ŚRODOWISKA PRZYJĘTE W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO	str. 55
VI. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	str. 58
VII. PODSUMOWANIE	str. 61
1. Zestawienie oddziaływań antropogenicznych wywierających wpływ na elementy środowiska, zjawiska i procesy w nim zachodzące, zaistniałe w wyniku realizacji ustaleń planu	str. 61
2. Ogólna ocena planu z punktu widzenia realizacji założonych celów ekologicznych	str. 62
3. Obszary problemowe. Konflikty	str. 62
VIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	str. 64

BIBLIOGRAFIA

- Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, Polska Akademia Nauk, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania, Warszawa 1993 – 1997.
- Atlas Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZW) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, Red. Nauk A. S. Kleczkowski AGH Kraków 1990.
- Atlas Hydrogeologiczny Polski w skali 1:500 000, Red. B. Paczyński, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1994.
- Atlas zasobów energii geotermalnej na Niżu Polskim, akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Kraków 1995.
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2000r, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2001.
- Diagnoza stanu województwa łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Łódź 1999.
- Geografia Polski, Środowisko przyrodnicze, Praca zbiorowa, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1991.
- Geografia fizyczna Polski, J. Kondracki, PWN, Warszawa 1967.
- Gospodarka przestrzenna gmin, Prognoza skutków wpływu ustaleń planu na środowisko, Poradnik, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Oddział w Krakowie, Lewel – Dawies, London, Fundusz Współpracy, Brytyjski Fundusz Know – How, 1996r.
- Informacja na temat rozmiaru gruntów kwalifikujących się do zalesień na terenie województwa łódzkiego oraz wielkość środków finansowych dla realizacji tych zalesień, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Departament Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami w Łodzi, 2000.
- Informacje o stanie środowiska w województwie łódzkim w latach 1996, 1997, 1999, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 1997, 1998, 2000.
- Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych na obszarach województwa łódzkiego w ujęciu gminnym, Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu „PROXMA” S.A. Oddział w Łodzi, 1995.
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET POLSKA, Fundacja IUCN Poland, Warszawa 1995.
- Koncepcja polityki zadrzewieniowej zintegrowanej z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości dla województw: wielkopolskiego, kujawsko – pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego i podlaskiego, Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN, Poznań, listopad 2000.
- Koncepcja sieci NATURA 2000 w Polsce, Raport końcowy wraz z Polską Bazą Danych NATURA 2000, płyta CD, 2001.
- Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Polska 2000 plus, Centralny Urząd Planowania, Warszawa 1995.
- Krajowy program zwiększania lesistości, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Warszawa, lipiec 1995.
- Mapy przeciwpowodziowe byłych województw: sieradzkiego, piotrkowskiego, łódzkiego w skali 1:25 000.

- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 – 2006, Ministerstwo Środowiska, Warszawa – wrzesień 2000.
 - Natura 2000. Europejska Sieć Ekologiczna, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Warszawa 1999.
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego w Polsce, Zbiór referatów sesji naukowej, Katedra Architektury Krajobrazu Wydziału Ogrodniczego z Oddziałem Architektury Krajobrazu SGGW, Warszawa 1998.
 - Ochrona środowiska 2000, Informacje i opracowania statystyczne, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2000.
 - Ochrona środowiska w dużych miastach i aglomeracjach miejskich, Urząd Wojewódzki w Łodzi, Wydział Ochrony Środowiska, Łódź, czerwiec 1997.
 - Ostoje przyrody w Polsce, Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków 1999.
 - Parki krajobrazowe w Polsce. Metody delimitacji i zasady zagospodarowania przestrzennego, T. J. Chmielewski, Warszawa 1999.
 - Podstawy regionalizacji fizyczno – geograficznej, J. Kondracki, Warszawa 1976.
 - Podział hydrograficzny Polski w skali 1:200 000, IMGW Warszawa 1980.
 - Polityka ekologiczna województwa łódzkiego – założenia do Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska, maj 2001.
 - II Polityka Ekologiczna Państwa, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, czerwiec 2000.
 - Polityka Leśna Państwa, Rada Ministrów, Warszawa 1997.
 - Polityka przestrzenna w parkach krajobrazowych, M. Baranowska – Janota, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1993.
 - Program małej retencji dla województwa łódzkiego, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi, październik 1999.
 - Program ochrony krajobrazu polski i jego pierwsze realizacje, S. Kozłowski, ochrona Przyrody nr 38 z 1973 r.
 - Program ochrony środowiska do roku 2010 dla województwa łódzkiego, założenia, Łódź 2000.
 - Program ochrony dolin rzecznych w Polsce, E. Gacka – Gronkiewicz, Z. Cieloch, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2001.
 - Program regionalny „Pilica”, Łódź 2001, Uchwała Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XXXVI/438/2001 z 27.11.2001.
 - Program regionalny „Warta”, Łódź 2002 – projekt.
 - Przyrodnicze obszary chronione – możliwości użytkowania, D. Ptaszycka – Jackowska, M. Baranowska – Janota, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1995.
 - Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 1999 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2000.
 - Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2000 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2001.
-

- Rozporządzenia Wojewodów: łódzkiego, sieradzkiego, skierniewickiego, piotrkowskiego, płockiego, kaliskiego, radomskiego w sprawie utworzenia parków krajobrazowych, rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i pomników przyrody.
 - Rola prognozy skutków wpływu ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze w procedurze i praktyce planistycznej, Materiały z konferencji, Warszawa 1997.
 - Stan środowiska w Polsce, Raport Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, Warszawa 1998.
 - Stan środowiska w województwie łódzkim, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Łódź 1999.
-

INFORMACJA O OPRACOWANIU

1. PODSTAWA FORMALNO – PRAWNA OPRACOWANIA

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 z późniejszymi zmianami) przyjmuje rozwój zrównoważony jako podstawę działań z zakresu przeznaczania terenów i ustalania zasad ich zagospodarowania.

Zgodnie z art. 41 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz.U. nr 91, poz. 576 z późniejszymi zmianami) do zadań zarządu województwa należy między innymi przygotowanie projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Plan ten, zgodnie z art. 54b, ust. 2 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, uchwała sejmik województwa. Plan nie jest aktem prawa miejscowego i nie narusza uprawnień gmin.

W stosunku do projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa, zgodnie z art.40, ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami), istnieje obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Postępowanie to przeprowadza organ administracji publicznej opracowujący projekt planu.

Narzędziem wspomagającym i wzmacniającym merytorycznie, zarówno proces sporządzania projektu planu, jak i prognozy oddziaływania na środowisko jest opracowanie ekofizjograficzne (art. 72 ust. 4 i 5 ustawy), charakteryzujące poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym planem i ich wzajemne powiązania.

Organ administracji opracowujący projekt planu zagospodarowania przestrzennego podaje go wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, postępowaniu z udziałem społeczeństwa (art. 43, ust. 2) oraz opiniowaniu przez wojewodę (art. 43, ust. 1). W tym celu, przed uchwaleniem projektu planu, podaje do publicznej wiadomości, przez ogłoszenie w prasie i w publicznie dostępnym wykazie, informacje o możliwości składania uwag i wniosków w terminie 21 dni od daty ogłoszenia. Obowiązkiem organu jest również rozpatrzenie wniesionych uwag i wniosków.

Do projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa, po poddaniu publicznej konsultacji, załącza się informację o zgłoszonych uwagach i wnioskach oraz o sposobie ich wykorzystania. Organ administracji opracowujący projekt planu zobowiązany jest wziąć pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie, opinię wojewody oraz rozpatrzyć uwagi zgłoszone w postępowaniu z udziałem społeczeństwa.

2. PRZEDMIOT, ZAKRES I METODA OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”. Prognoza odnosi się do obszaru województwa łódzkiego w granicach administracyjnych z uwzględnieniem jego powiązań z obszarami sąsiednimi.

Ramowy zakres prognozy określa art. 41 pkt.2 ustawy – prawo ochrony środowiska. Ponadto zgodnie z art. 42. ust. 1 w/w ustawy Wojewoda Łódzki, 3 grudnia 2001 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Prace nad prognozą polegały na:

- analizie i ocenie istniejących uwarunkowań środowiskowych, w tym w szczególności warunków fizjograficznych, stanu warunków aerosanitarnych, podatności gleb i wód na zanieczyszczenia,
- określeniu potencjalnych zmian środowiska w przypadku braku realizacji „Planu...”,
- określeniu charakteru, nasilenia oraz zasięgu przestrzennego, prawdopodobnych oddziaływań planowanych funkcji na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania na powierzchnię ziemi, szatę roślinną, wody i krajobraz,
- ocenie zgodności planu z obowiązującymi przepisami w zakresie polityki ekologicznej,
- analizie ustaleń „Planu...” w zakresie zapobiegania, ograniczania i kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko,
- sprecyzowaniu wniosków w zakresie polityki realizacji planu i działań proekologicznych,
- opracowaniu załącznika graficznego – mapa w skali 1 : 200000, który obrazuje stan środowiska, główne problemy i obszary konfliktowe.

Prognoza jest kameralnym opracowaniem autorskim, sporządzonym w oparciu o dostępne materiały tj. publikacje, dokumenty, raporty, a także bazę komputerową BPPWŁ w Łodzi. Podstawę opracowania stanowiły fundamentalne dla niego ustawy – prawo ochrony środowiska i ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym oraz inne obowiązujące przepisy prawne jak również dokumenty strategiczne wynikające z polityki państwa i województwa:

- ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991r. (teks jednolity Dz. U. Nr 99 poz.1079 z 2001r. z późniejszymi zmianami),
- ustawa o ochronie gruntów i leśnych z dnia 3 lutego 1995r. (Dz. U. Nr 16 poz. 78 z 1995r. z późniejszymi zmianami),
- ustawa – prawo wodne z 18 lipca 2001r. (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 z 2001r.),
- ustawa o lasach z dnia 28 września 1991r. (Dz. U. Nr 101 poz. 444 z późniejszymi zmianami),
- ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. Nr 62 poz. 628),
- rozporządzenie z dnia 14 lipca 1998r. w prawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim powinny odpowiadać oddziaływania na środowisko tych inwestycji (Dz. U. Nr 93 poz. 589 z 1998r.),

- rozporządzenie z dnia 23 stycznia 1987r. w sprawie szczególnych zasad ochrony powierzchni ziemi (Dz. U. Nr 4 poz. 23),
- „Strategia rozwoju województwa łódzkiego”, uchwała Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XXIII/286/2000 z dnia 26 września 2000 r.
- „Narodowa strategię ochrony środowiska 2000– 2006” – Ministerstwo Środowiska, 2000 r.
- „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” – Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 2001 r. (MP. Nr 26, poz. 432),
- „Polityka ekologiczną województwa łódzkiego – założenia” – maj 2001 r,
- Koncepcja sieci Natura 2000 w Polsce, Raport końcowy z Polska Bazą Danych, 2001 r.

Obowiązek opracowania prognozy oddziaływania na środowisko został wprowadzony dopiero w październiku 2001 roku, ustawą – prawo ochrony środowiska. Prace nad „Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” były już wówczas bardzo zaawansowane. Zakończono etap koncepcji „Planu...”, a projekt „Planu...” był w końcowej fazie przygotowania do rozpoczęcia procedury opiniowania. Jako, że problematyka ochrony i kształtowania środowiska, w pracach nad „Planem...” była traktowana priorytetowo (zgromadzono ogromną bazę danych na temat zasobów i zagrożeń środowiska w województwie), opracowanie prognozy oparte zostało, głównie na bazie posiadanych materiałów do „Planu...”. Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano również inne dostępne publikacje dotyczące obszaru województwa, opracowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Wydział Ochrony Środowiska Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi i inne.

Równolegle z opracowaniem prognozy trwały prace nad opracowaniem ekofizjograficznym, które miało na celu dostarczenie prognozie rzetelnej informacji faktograficznej o środowisku, a w szczególności o tych jego cechach, które miały zasadniczy wpływ na rozwiązania planistyczne.

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji „Planu...” została opracowana w Biurze Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi, tym samym, w którym opracowano „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa”. Autorami prognozy są jednak osoby, które nie pracowały bezpośrednio przy opracowaniu „Planu...”, przez co można oczekiwać obiektywnego podejścia do oceny przyjętych rozwiązań.

3. GŁÓWNE CELE SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ „PLANU...” NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.

Wprowadzenie prognoz do planowania przestrzennego podyktowane zostało nowymi warunkami społeczno – ekonomicznymi, które objawiają się:

- wprowadzeniem gospodarki rynkowej,
- respektowaniem prawa własności,
- upodmiotowieniem społeczności lokalnych.

Obligatoryjność sporządzenia prognozy wynika z obaw, że środowisko przyrodnicze może być narażane na degradację poprzez wąsko pojmowane doraźne korzyści ekonomiczne i działania związane z interesami partykularnymi. Plan zagospodarowania przestrzennego jest zawsze kompromisem uwzględniającym potrzeby społeczeństwa, przy jednoczesnej dbałości o zachowanie walorów środowiska przyrodniczego. Prognoza powinna pomagać w znajdowaniu racjonalnych kompromisów.

Przy założeniu, wynikającym z art.1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, że główną zasadą przy sporządzaniu planu winien być rozwój zrównoważony, celem jakim winna służyć prognoza jest ocena jasności struktur przestrzennych i ich zharmonizowania z przyrodą.

Opracowanie to ma również na celu prognozowanie zmian i skutków, jakie spowoduje realizacja ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” oraz czy uwarunkowania wynikające z cech środowiska zostały właściwie uwzględnione przy tworzeniu projektu planu.

Przy ocenie projektu planu, w kontekście przewidywanych zmian uwzględniono cele globalne ochrony środowiska wynikające z polityki ekologicznej zarówno regionalnej jak i krajowej.

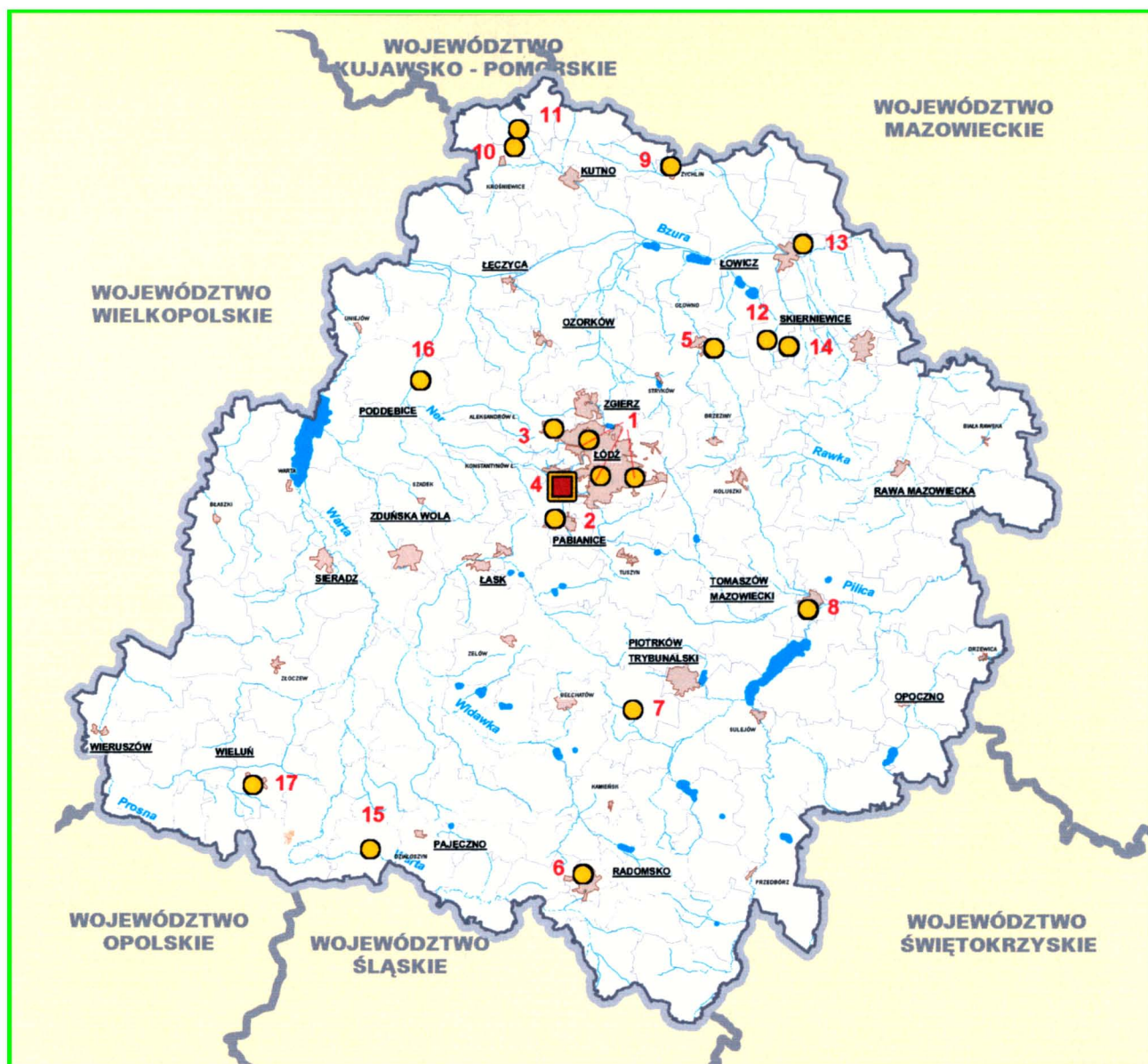
I. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WOJEWÓDZTWA

Charakterystyka i ocena stanu środowiska przyrodniczego dotyczy jego wszystkich elementów. W ocenie podkreślono szczególnie warunki występujące w środowisku naturalnym w sposób charakterystyczny dla obszaru województwa łódzkiego. Oceniono środowisko przyrodnicze pod kątem jego walorów naturalnych, jego przydatności do rozwoju różnych gałęzi gospodarki. Ocena dotyczy również jakości środowiska oraz zagrożeń związanych ze zjawiskami naturalnymi i oddziaływaniem antropogenicznym. Zagrożenia związane ze zjawiskami naturalnymi wynikają przede wszystkim z deficytu wód powierzchniowych dla rolnictwa oraz zagrożenia powodziowego. Natomiast do najważniejszych zagrożeń antropogenicznych należą zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz powietrza. W województwie łódzkim na listę zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska wpisano 17 zakładów, obejmujących 19 obiektów. Są to:

- Zespół Elektrociepłowni w Łodzi S.A. (3 obiekty),
- Pabianickie Zakłady Farmaceutyczne „POLFA” w Łodzi,
- Spółdzielnie Pracy Chemików „Xenon” w Łodzi – Zakład w Rąbieniu,
- Grupowa Oczyszczalnia Ścieków w Łodzi,
- Miejski Zakład Komunalny w Głownie,
- Zakłady Mebli Giętych „Fameg” w Radomsku,
- Wolskie Zakłady Przemysłu Barwników „Organika” w Woli Krzysztoporskiej,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tomaszowie Mazowieckim,
- Cukrownia w Dobrzelinie,
- Cukrownia w Ostrowach,
- PPHU „Hetman” Zakład Utylizacyjny „Luciński” w Zieleńcu,
- „Byk Mazovia” w Łyszkowicach,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Łowiczu,
- PUT „INSTAL – BUD” w Gielniowie Zakład Utylizacyjny w Pszczonowie,
- Kombinat Cementowo-Wapienniczy „WARTA” w Działoszynie,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddębicach,
- Cukrownia „Wieluń” w Wieluniu.

Przestrzenne rozmieszczenie obiektów wpisanych na listę zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w województwie łódzkim przedstawia mapa.

OBIEKTY SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWE DLA ŚRODOWISKA WPISANE NA LISTĘ WOJEWÓDZKĄ

OBIEKTY SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWE DLA ŚRODOWISKA WPISANE NA LISTĘ WOJEWÓDZKĄ

1 Zespół Elektrociepłowni w Łodzi S.A.	7 Wolskie Zakłady Przemysłu Barwników "Organika" w Woli Krzysztoporskiej	12 "Byk Mazovia" w Łyszkowicach
2 Pabianickie Zakłady Farmaceutyczne "POLFA" w Łodzi	8 Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tomaszowie Maz.	13 Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Łowiczu
3 Spółdzielnia Pracy Chemiczków "Xenon" w Łodzi - Zakład w Rąbieniu	9 Cukrownia w Dobrzelinie	14 PUT "INSTAL-BUD" w Gielniowie Zakład Utylizacyjny w Pszczonowie
4 Grupowa Oczyszczalnia Ścieków w Łodzi	10 Cukrownia w Ostrowach	15 Kombinat Cementowo - Wapienniczy "WARTA" w Działoszynie
5 Miejski Zakład Komunalny w Głownie	11 PPHU "Hetman" Zakład Utylizacyjny "Luciński" w Zieleniu	16 Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddębicach
6 Zakłady Mebli Giętych "Fameg" w Radomsku		17 Cukrownia "Wieluń" w Wieluniu

1. OBSZARY FIZYCZNO – GEOGRAFICZNE, RZEŻBA TERENU.

Województwo łódzkie położone jest w obrębie dwóch obszarów fizyczno – geograficznych (prowincji) tj. Niżu Środkowoeuropejskiego oraz Wyżyn Polskich (Kondracki 1998).

Na obszarze Niżu Środkowoeuropejskiego w granicach województwa łódzkiego znajdują się makroregiony:

- Nizina Południow Wielkopolska z mezoregionami: Wysoczyzną Turecką, Kotliną Sieradzką, Wysoczyzną Łaską, Kotliną Grabowską, Wysoczyzną Złoczewską, Kotliną Szczercowską, Wysoczyzną Wieruszowską,
- Nizina Środkowomazowiecka z mezoregionami: Równiną Kutnowską oraz Równiną Łowicko-Błońską,
- Wzniesienia Południowomazowieckie z mezoregionami: Wysoczyzną Bełchatowską, Wzniesieniami Łódzkimi, Wysoczyzną Rawską, Równiną Piotrkowską, Doliną Białobrzeską i Równiną Radomską.

Spośród obszarów Wyżyn Polskich w skład województwa łódzkiego wchodzi:

- część makroregionu Wyżyny Woźnicko – Wieluńskiej z fragmentami mezoregionów: Wyżyny Wieluńskiej i Obniżenia Krzepickiego,
- część makroregionu Wyżyny Przedborskiej z fragmentami mezoregionów: Wzgórz Radomszczańskich, Doliny Sulejowskiej, Wzgórz Opoczyńskich, Niecki Włoszczowskiej, Pasma Przedborsko – Małogoskiego i Wzgórz Łopuszańskich,
- część makroregionu Wyżyny Kieleckiej z fragmentami mezoregionu Garbu Goleniowskiego.

W województwie występują krajobrazy typowo nizinne, płaskie – charakterystyczne dla północnej części, tereny o dość dużych różnicach wysokości względnych i znacznych spadkach – w strefie krawędziowej Wzniesień Łódzkich, a na południu dominuje krajobraz typu wyżynnego. Rzeźbę województwa urozmaicają formy dolinne z często zaznaczającymi się w krajobrazie terasami.

Większość terenu to **obszary nizinne** o wysokościach 120 – 160 m n.p.m. Najniżej położone tereny znajdują się w jego północnej części, w Pradolinie Warszawsko – Berlińskiej – 100 m n.p.m. i na Równinie Kutnowskiej – 115 m n.p.m. oraz w dolinie Warty – 110 m n.p.m. i Pilicy – 110 m n.p.m.. W strefie krawędziowej Wzniesień Łódzkich występują tereny o dość dużych różnicach wysokości względnych i znacznych spadkach. Największe wysokości w części nizinnej znajdują się w obrębie Wysoczyzny Bełchatowskiej – 245 i 289 m n.p.m. oraz w Nowosolnej koło Łodzi – 284 m n.p.m. Najwyższym wzniesieniem województwa jest „sztuczna góra” w rejonie Kamieńska – 424 m n.p.m., która powstała z nadkładów wyeksploatowanego węgla brunatnego złoża Bełchatów.

Na południu dominuje **krajobraz typu wyżynnego**, ze znaczną ilością form wypukłych i zagłębień. Przeważają tu wysokości 200 – 240 m n.p.m. Kulminacja w tej części województwa to góra Chełmo – 323 m n.p.m. i wzniesienia w Paśmie Przedborsko – Małogoskim – 347 i 336 m n.p.m.

Generalnie, pod względem rzeźby, obszar województwa doskonale nadaje się do rozwoju osadnictwa oraz wszelkich dziedzin gospodarki, w tym również rolnictwa. Rzeźba nie stanowi barier do rozwoju komunikacji oraz infrastruktury technicznej.

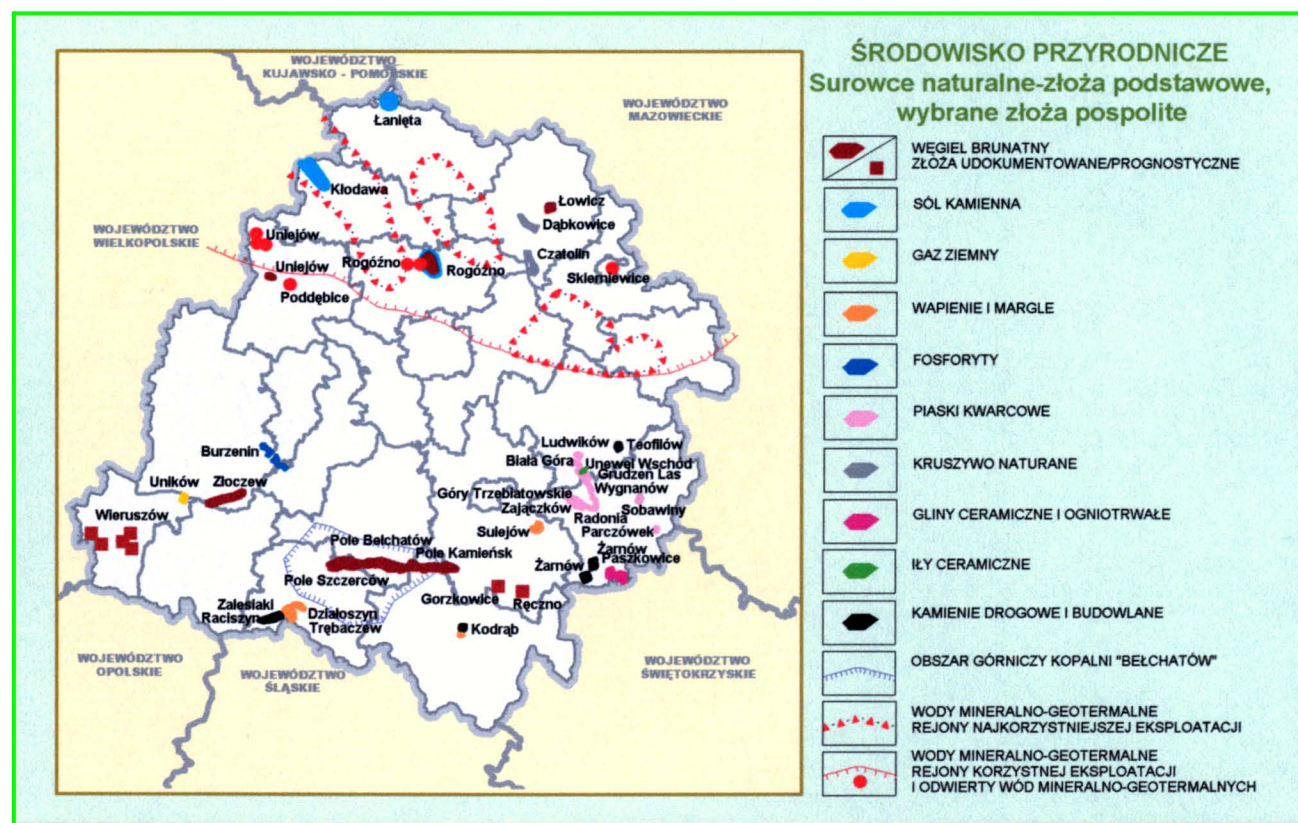
2. BUDOWA GEOLOGICZNA, ZASOBY SUROWCOWE.

Obszar województwa łódzkiego leży w zasięgu trzech dużych jednostek tektoniczno – geologicznych:

- Antyklinorium Kujawsko – Pomorskiego,
- Niecki Łódzkiej,
- Jury Krakowsko – Częstochowskiej.

Zostały one ukształtowane w erze mezozoicznej, głównie w okresie jury i kredy i zbudowane są ze skał osadowych, głównie z wapieni, margli kredowych, piaskowców, iłów. Mezozoiczne podłoże obecnego obszaru województwa, w erze kenozoicznej, pokryte zostało grubą warstwą utworów trzecio – i czwartorzędowych. Skały trzeciorzędowe to przede wszystkim piaski szare, brunatne – rzadziej białe, oraz iły. Utwory czwartorzędowe, genetycznie związane są ze zlodowaceniami i tworzą górną warstwę powierzchni ziemi. Występują w postaci osadów glacialnych: glin zwałowych moreny czołowej i dennej, piasków, żwirów a także w postaci osadów glacyfluwialnych: piasków, żwirów, iłów.

Budowa geologiczna ma bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska przyrodniczego: rzeźbę terenu, rodzaje i jakość gleb, a przede wszystkim występowanie **surowców naturalnych**.

Obszar województwa łódzkiego nie należy do terenów obfitujących w zasoby surowcowe. Z zarejestrowanych w „Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce za 1999 r.” 548 udokumentowanych złóż (w tym 6 pozabilansowych), zaledwie kilkanaście ma większe znaczenie dla gospodarki województwa. Występują tu złoża węgla brunatnego, gazu ziemnego, soli kamiennej, rud żelaza, fosforytów, wapieni, margli, kamieni i kruszyw budowlanych.

- Największe znaczenie dla gospodarki mają **złoża węgla brunatnego**, występujące w warstwach mioceńskich w rejonie Bełchatowa. Węgiel eksploatowany jest metodą odkrywkową. Aktualnie, eksploatacja odbywa się w obrębie pola „Bełchatów”. Wielkość rocznej eksploatacji węgla stanowi ponad 50% krajowego wydobycia. W następnej kolejności przewidziano do eksploatacji bardziej zasiedlone pole „Szczerców. Złożami satelickimi dla Bełchatowa są udokumentowane złoża węgla brunatnego „Złoczew” i „Rogóżno” oraz złoża prognostyczne „Wieruszów” i „Gorzkowice-Ręczno”.
- **Złoża gazu ziemnego** występują w rejonie Unikowa w gminie Złoczew. Ich zasobność określono na ok. 170 tys. m³. Opłacalność eksploatacji złoża wymaga potwierdzenia w dalszych badaniach.
- **Złoża fosforytów** odkryto w rejonie Burzenina i Widawy. Złoża te nie są wskazane do eksploatacji w związku z położeniem na terenie Parku Krajobrazowego Miedzyrzecza Warty i Widawki.
- Znaczenie przemysłowe mogą mieć **złoża soli kamiennej**. Złoża te znajdują się w obszarze geologicznym antyklinorium kujawsko – pomorskiego, gdzie występują w pokładach permu i w postaci wysadów znalazły się blisko pod powierzchnią. Tego typu złoża zlokalizowane są w gminie Łanięta, w rejonie Rogóżna i w gminie Grabów (pow. Łęczyca).
- W rejonie Łęczycy, w obrębie pokładów jurajskich, zalegają niskoprocentowe **złoża rud żelaza** (syderyty i sferosyderyty). Eksploatację rud zaniechano, gdyż okazała się nierentowna.
- W podłożu mezozoicznym występują również użyteczne gospodarczo dolnokredowe **piaski szklarskie i formierskie** eksploatowane w Białej Górze i Grudzeń Lesie. Ważną rolę w gospodarce surowcowej regionu odgrywają także górnourajskie **wapienie** okolic Działoszyna, Sulejowa i Sławna.
- Poważne znaczenie mają również udokumentowane złoża dolnojurajskich **glin ogniotrwałych** w Paszkowicach, górnourajskich **skał krzemionkowych** (chalcedonitu) z okolic Inowłódza oraz dolnokredowe **ilty** eksploatowane na potrzeby ceramiki budowlanej w Wąwale koło Tomaszowa Maz.
- Dość licznie na obszarze województwa występują **kruszywa budowlane**, związane z polodowcowymi utworami czwartorzędowymi. Są to piaski, żwiry, gliny i kamienie.
- W północnej części województwa występują **zasoby wód mineralno – geotermalnych** o korzystnych warunkach eksploatacji stwierdzonych w odwiertach w Uniejowie, Poddębicach, Wypychowie i Skierniewicach.

Największe znaczenie ekonomiczne w skali całego kraju mają zasoby węgla brunatnego w rejonie Bełchatowa. Ważne jest to również dla społeczności lokalnej, dla której rozwój górnictwa spowodował możliwość zatrudnienia, rozbudowy infrastruktury społecznej i technicznej. Pozytywnym cechem, zmieniającym i poprawiającym warunki życia mieszkańców gmin leżących w zasięgu oddziaływania Zagłębia Bełchatowskiego, towarzyszą jednak zjawiska negatywne zachodzące w środowisku przyrodniczym. Działalność górnicza powoduje znaczną dewastację środowiska naturalnego, a przede wszystkim takich jego elementów jak: krajobraz, wody podziemne, powietrze. Szczególnie niekorzystnie eksploatacja wpływa na stosunki wodne. Objawia się to wytworzeniem ogromnego leja depresyjnego, obniżającego poziom wódonośne, co powoduje dalsze negatywne skutki w postaci degradacji gleb oraz wyniszczenie naturalnych zbiorowisk roślinnych. Ubocznymi skutkami eksploatacji są również pojawiające się wstrząsy tektoniczne, które stanowią potencjalne zagrożenie dla ludzi i ich mienia. Niekorzystne dla środowiska przyrodniczego oraz człowieka jest także przetwarzanie węgla brunatnego na energię. W procesie tym następuje

wydzielenie do atmosfery dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenków węgla, mimo zainstalowania licznych urządzeń neutralizujących szkodliwe efekty uboczne prowadzonej gospodarki.

Poza obszarami kopalnianymi rejonu Bełchatowa, metodą odkrywkową eksploatowane są surowce skalne i kruszywa budowlane. W grupie surowców skalnych, ogólnopolskie znaczenie mają piaski formierskie i szklarskie eksploatowane w rejonie Tomaszowa Mazowieckiego, stanowiące podstawowy surowiec dla rozwijającego się przemysłu ceramiki budowlanej w rejonie Opoczna i Paradyża oraz złoża wapieni w rejonie Działoszyna, na których bazuje jedyna w województwie cementownia „Warta”.

Pozostałe surowce naturalne województwa mają główne znaczenie lokalne lub regionalne. Perspektywiczne znaczenie mogą mieć: nieeksploatowane złoża gazu ziemnego „Uników” oraz złoża soli kamiennej „Łanięta” i „Rogóżno”.

Wody geotermalne do chwili obecnej wykorzystywane są w bardzo niewielkim stopniu. Jedynie na bazie ujęcia w Uniejowie funkcjonuje ciepłownia miejska, a ujęcie w Wypychowie wykorzystywane jest do produkcji wody mineralnej. Wody te stanowią jednak wielką szansę dla rozwoju województwa.

Eksploatacja surowców wywołuje, poza korzyściami gospodarczymi, niszczenie naturalnej powierzchni ziemi, poprzez deformację terenu i zmiany w stosunkach wód gruntowych. Wymaga intensywnych działań ograniczających skutki realizacji kopalni odkrywkowych tj. rekultywacji terenów powyrobiskowych. Ważne jest również zaniechanie eksploatacji złóż konfliktowych, które mogą spowodować niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym nie współmierne z korzyściami gospodarczymi. Przykładem takich złóż są złoża węgla brunatnego „Rogóżno”, złoża fosforytów „Burzenin” oraz inne, znajdujące się w granicach obszarów prawnie chronionych.

3. WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar województwa łódzkiego położony jest w obrębie dorzecza Wisły i Odry, w zlewni trzech dużych rzek regionu: Warty na zachodzie, Pilicy na wschodzie i Bzury na północy. Warta w granicach województwa przepływa odcinkiem o długości 215 km. Jej głównymi dopływami są tu Prosna, Widawka z Grabią i Ner. Drugą pod względem wielkości rzeką jest Pilica (170 km w granicach województwa) z dopływami Luciążą, Wolbórką i Czarną Maleniecką. Trzecią rzeką regionu jest Bzura (lewobrzeżny dopływ Wisły), która przez teren województwa płynie na długości 110 km. Głównymi dopływami Bzury są Ochnia, Słudwia, Moszczenica, Mroga, Skierniewka i największy z dopływów Rawka. Przez środek województwa biegnie dział wodny I rzędu rzutujący na układ hydrograficzny całego regionu. Jest to obszar źródliskowy dopływów Warty i Pilicy, w tym Bzury i Neru.

Sieć hydrograficzna charakteryzuje się znaczną ilością cieków wodnych o małych przepływach, a co za tym idzie małą zasobnością. Niektóre z nich na wielu odcinkach, zwłaszcza w okresie letnim wysychają. Gęstość sieci cieków na 1 km² zawiera się w przedziale od 0 do 0,7 km. Najmniejsze zagęszczenie cieków występuje w okolicach Działoszyna, na dziale wodnym Wisły i Odry pod Piotrkowem Trybunalskim, na terenie Wzgórz Opoczyńskich, w strefie działu wodnego między Pilicą, a Bzurą i w obrębie najwyższych terenów Wzniesień Łódzkich.

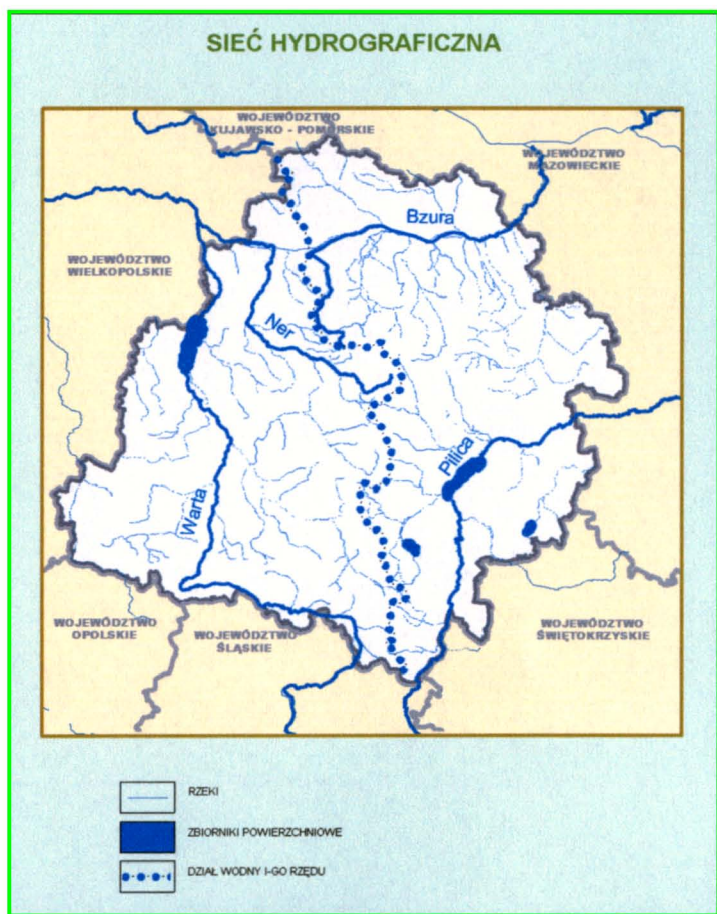
Na terenie województwa nie ma większych naturalnych zbiorników wodnych. Zasoby wód powierzchniowych województwa uzupełniają sztuczne zbiorniki. Największy z nich „Jeziorsko” zlokalizowany jest na rzece Warcie. Jego powierzchnia wynosi 42,3 km², a pojemność 202,8 mln m³. Zbiornik ten pełni głównie funkcję przeciwpowodziową i retencyjną, uzupełnia go funkcja rekreacyjna. Przydatny jest również w gospodarce energetycznej (moc zainstalowana 3,8 MW) oraz rybackiej. Na połowie zbiornika został utworzony rezerwat faunistyczny „Jeziorsko”.

Drugi pod względem wielkości to zbiornik „Sulejów” utworzony na Pilicy. Jego powierzchnia wynosi 22 km², a pojemność 75 mln m³. Jest to zbiornik wielozadaniowy, ale zbudowany został przede wszystkim w celu zaspokajania potrzeb wodnych Aglomeracji Łódzkiej. Aktualny pobór dobowy wody dla Łodzi wynosi 73 tys. m³. Zbiornik pełni także funkcję rekreacyjną oraz jest użyteczny w gospodarce rybackiej oraz energetycznej (moc zainstalowana 3,5 MW).

Poza wymienionymi, dużymi zbiornikami istnieje wiele mniejszych. Są to m. in. „Słok” i „Wawrzkowizna” na Widawce, „Miedzna” na rzece Węglance, „Cieszanowice” na Luciąży, „Bugaj” na Wierzejce, „Tatar” i „Boguszyce” na rzece Rawce. Służą one przede wszystkim rekreacji i retencji. Gospodarce rybackiej służą występujące dość licznie w województwie stawy rybne. Do największych należą: „Okreń” i „Rydwan” koło Łowicza, stawy w Psarach koło Soboty, Walewicach, Białej Rawskiej oraz Słupi.

Rzeki są odbiornikami ścieków oczyszczonych lub częściowo oczyszczonych z istniejącego systemu kanalizacji z obszarów zurbanizowanych. W roku 1998 z terenu województwa odpływało w ciągu doby średnio 542 437 m³ ścieków. Najwięcej, bo 62,1% ścieków zrzucanych było w zlewni rzeki Warty. W zlewni Pilicy odprowadzane było 21,0%, a w zlewni Bzury 16,9% ścieków. Ścieki komunalne pochodzące z oczyszczalni stanowią 82,7%, a przemysłowe 17,3% wszystkich ścieków.

Niezbyt zasobna sieć wód powierzchniowych jest znacznie zanieczyszczona, głównie przez ścieki komunalne i przemysłowe. Źródłem zanieczyszczeń są również środki chemiczne (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin) oraz „dzikie” odpływy i wylewy nieczystości. Do najczęściej spotykanych zanieczyszczeń należą substancje: organiczne, mineralne, biogenne, zawiesiny, miano Coli, hydrobiologiczne, specyficzne.

Większość rzek nie spełnia wymogów planowanych klas czystości. Do najbardziej zanieczyszczonych należy zaliczyć Ner i Bzurę mimo rejestrowanej systematycznej poprawy ich czystości. Skład jakościowy wód zlewni Neru nie spełniał wymogów III klasy czystości, mimo odnotowanej poprawy czystości.

Rzeka Bzura na całej długości jest również pozaklasowa. Wśród dopływów Bzury, wymaganiom klasy II odpowiadała tylko rzeka Rawka (2,0 km na odcinku przyujściowym), natomiast warunki III klasy czystości spełniały odcinki następujących rzek: Mrogi, Dąbrówki, Zwierzyńca, Skierniewki, Rawki, Białki i Chojnatki.

Wody rzeki Warty i jej dopływów nie spełniały wymogów norm kl. III.

Jakość wód zlewni Pilicy w ostatnich latach utrzymuje się na jednakowym poziomie. Wymagania II klasy czystości spełniło tylko

0,5 km rzek (Ojrzanka), wymagania III klasy odpowiadało 93,7 km badanych rzek, norm żadnej z klas nie spełniło 176,5 km rzek.

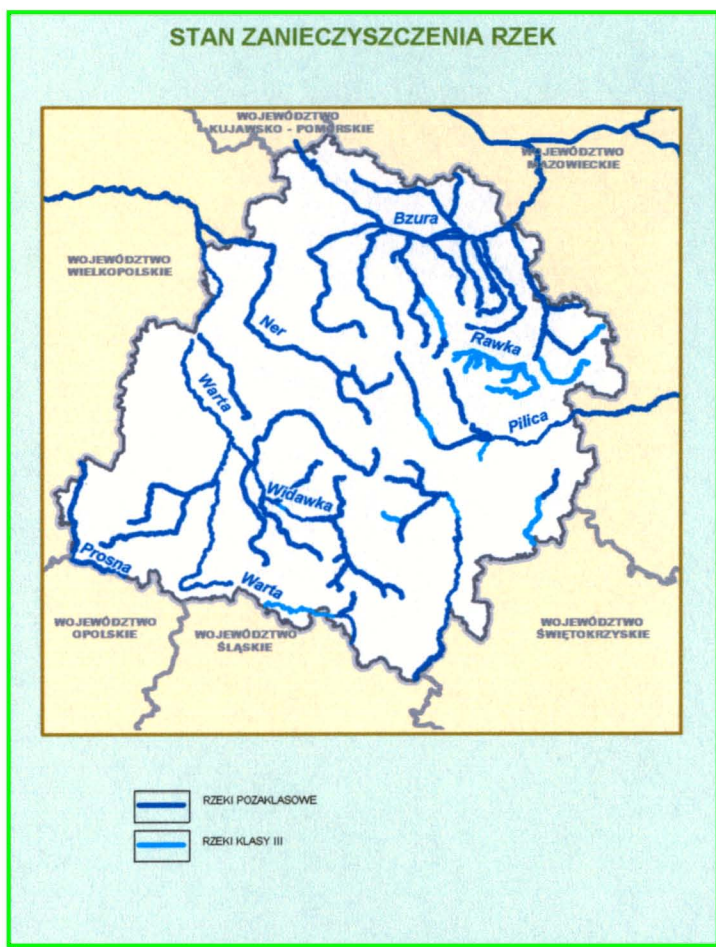
Monitorowany pod względem czystości największy zbiornik wodny „Jezioro” wykazuje III klasę czystości (planowana II kl.). Zbiornik „Sulejów” winien wykazywać I klasę czystości. Monitorowane wody zbiornika wykazywały II klasę czystości.

Głównymi emitarami zanieczyszczeń wód powierzchniowych były oczyszczalnie ścieków oraz zakłady przemysłowe. Największym emitorem zanieczyszczeń wód jest GOŚ w Łodzi, zrzucająca ścieki do rzeki Ner. Duże ilości ścieków były również odprowadzane przez Grupowe oczyszczalnie ścieków ZW i K Łódź oraz Zakłady Przemysłu Wapiennego Sulejów w Sulejowie.

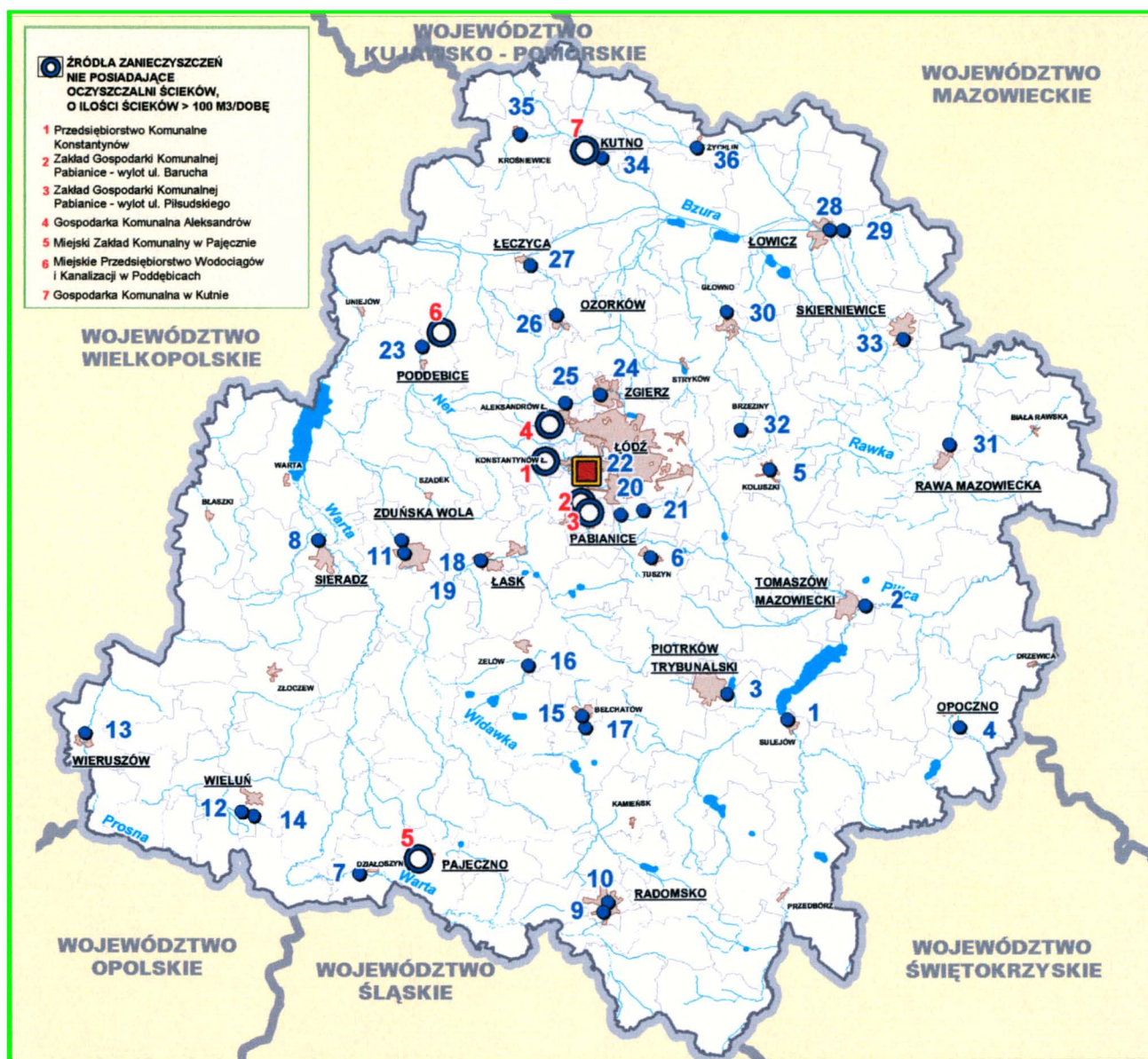
Poważnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych jest również zrzut nieoczyszczonych ścieków. Największe źródła zanieczyszczeń to: Zakład Gospodarki Komunalnej Pabianice (2 wyloty do rzeki Dobrzyńki), Przedsiębiorstwo Komunalne Konstantynów (2 wyloty do rzek Ner i Łódki), Gospodarka Komunalna w Kutnie (7 wylotów do rzeki Ochni), Miejski Zakład Komunalny w Pajęcznie (odbiornik: rów melioracyjny – rz. Wiernica), Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddębicach (rz. Ner), Gospodarka Komunalna Aleksandrów ul. Ogrodowa (rz. Bzura).

Przestrzenne rozmieszczenie największych źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych przedstawia mapa.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych może stanowić barierę dla dalszego rozwoju społeczno – gospodarczego województwa.

GŁÓWNE EMITORY ZANIECZYSZCZEŃ WÓD

ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ POSIADAJĄCE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW W NIEPEŁNYM PROGRAMIE, O ILOŚCI ŚCIEKÓW > 500 M3/DOBĘ

- 1 Miejski Zakład Komunalny w Sulejowie - Oczyszczalnia Miejska
- 2 Oczyszczalnia ścieków Sp. z o. o. Tomaszów Mazowiecki
- 3 Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Piotrkowie Tryb. - Oczyszczalnia Miejska
- 4 Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszk. Opoczno - Oczyszczalnia Miejska
- 5 Przedsiębiorstwo "AGAT" w Kolużkach - Oczyszczalnia Miejska
- 6 Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Tuszynie - Oczyszczalnia dla miasta i gminy
- 7 Urząd Miasta i Gminy w Dziekowie
- 8 Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sieradzu
- 9 Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Radomsku - Oczyszczalnia Miejska
- 10 "Metalurgia" SA w Radomsku
- 11 Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zduńskiej Woli
- 12 Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieluniu
- 13 Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieruszowie
- 14 Spółdzielnia Dostawców w Wieluniu
- 15 Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Bełchatowie - Oczyszczalnia Miejska
- 16 Przedsiębiorstwo Komunalne w Żelowie - Oczyszczalnia Miejska
- 17 KWB Bełchatów - Centralna Oczyszczalnia Ścieków w Rogowcu
- 18 Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Łasku
- 19 PKP Sekcja budownictwa mieszkaniowego Zduńska Wola - Karsznice
- 20 Stacja Uzdatniania Wody Kalinko gm. Rzgów
- 21 Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Rzgowie
- 22 Grupa Oczyszczalnia Ścieków ZWK Łódź GOS - Smulsko
- 23 Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddebicach
- 24 Oczyszczalnia Miejska w Zgierzu
- 25 Oczyszczalnia Miejska w Aleksandrowie
- 26 Oczyszczalnia Miejska w Ozorkowie
- 27 Przedsiębiorstwo Gosp. Komunalnej w Łęczycy
- 28 Mleczarnia w Łowiczu - Oczyszczalnia
- 29 Zakład Usług Komunalnych Sp w Łowiczu
- 30 Oczyszczalnia Miejska w Głownie
- 31 Zakład Gospodarki Komunalnej w Rawie Maz.
- 32 Zakład Usług Komunalnych Sp z o. o. w Brzezinach
- 33 ZWK "Wod - Kan." Spółka z o. o. w Skierzwicach. Oczyszczalnia Miejska
- 34 Grupa Oczyszczalnia Ścieków Sp w Kutnie
- 35 Zakład Gospodarki Komunalnej w Krośniewicach
- 36 Zakład Gospodarki Komunalnej w Zychlinie

Największymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych jest:

- brak sieci kanalizacji sanitarnej w większości miejscowości województwa,
- brak korelacji budowy sieci wodociągowej z realizacją systemów kanalizacyjnych,
- zrzut nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych, w tym rowów melioracyjnych,
- brak podłączenia do kanalizacji wszystkich punktów zrzutu ścieków ze skierowaniem ich do oczyszczalni,
- brak zabezpieczenia terenu przed bezpośrednimi spływami zanieczyszczonych wód deszczowych,
- brak stref buforowych wzdłuż cieków i zbiorników wodnych chroniących wody przed spływami wód zanieczyszczonych środkami chemicznymi z otaczających pól,
- postępująca eutrofizacja zbiorników „Jeziorsko” i „Sulejów”,
- brak ochrony terenów źródliskowych.

Ważnym problemem związanym z wodami powierzchniowymi, jest zagrożenie powodziowe. Wprawdzie region łódzki nie doświadczył wielkich powodzi, które nawiedziły południowo-zachodnią i południowo – wschodnią Polskę ale w mniejszej skali występuje w dolinach rzek Warty i Pilicy oraz ich dopływów takich jak: Proсна, Widawka, Grabia, Czarna, Luciąża, Bzura, Ner i wielu mniejszych. Zalewane są całe doliny, względnie występują podtopienia lokalne. Falę powodziową w dużym stopniu przechwytyują zbiorniki wodne „Jeziorsko” i „Sulejów”. Wpływa to jednak niekorzystnie na tereny dolin położone poniżej zapór.

W związku z systematycznym wzrostem terenów zurbanizowanych, które sprzyjają wzroście wielkości i szybkości spływu wód opadowych, szczególnie burzowych, przewiduje się, że w niektórych zlewniach zagrożenie to może narastać. Dotyczy to szczególnie:

- Rzeki Warty – spływ ze zurbanizowanego województwa śląskiego,
- Rzeki Ner – spływ ze zurbanizowanej aglomeracji łódzkiej,
- Rzeki Pilicy – wpływ urbanizującego się lewobrzeżnego dorzecza Luciąży, wywołującego dodatkowe zagrożenia dla czystości Zalewu Sulejowskiego.

Głównym zadaniem w zakresie ochrony wód, jest osiągnięcie I klasy czystości dla części rzeki Pilicy i jej dopływów (powyżej Zbiornika Sulejowskiego) oraz II klasy czystości dla części Pilicy i jej dopływów poniżej Zbiornika Sulejowskiego, rzeki Warty i jej dopływów oraz rzeki Bzury i jej dopływów. Dla zrealizowania powyższego celu zostały podjęte prace nad stworzeniem kompleksowych programów ochrony środowiska. Zlewnia Pilicy została objęta „Programem Pilica”, zlewnia Warty „Programem Warta” i Bzury „Programem Bzura”. Zlewnia Pilicy, ze względu na szczególną rolę, związaną z zaopatrzeniem aglomeracji łódzkiej w wodę pitną, powinna zostać objęta szczególną ochroną.

4. WODY PODZIEMNE

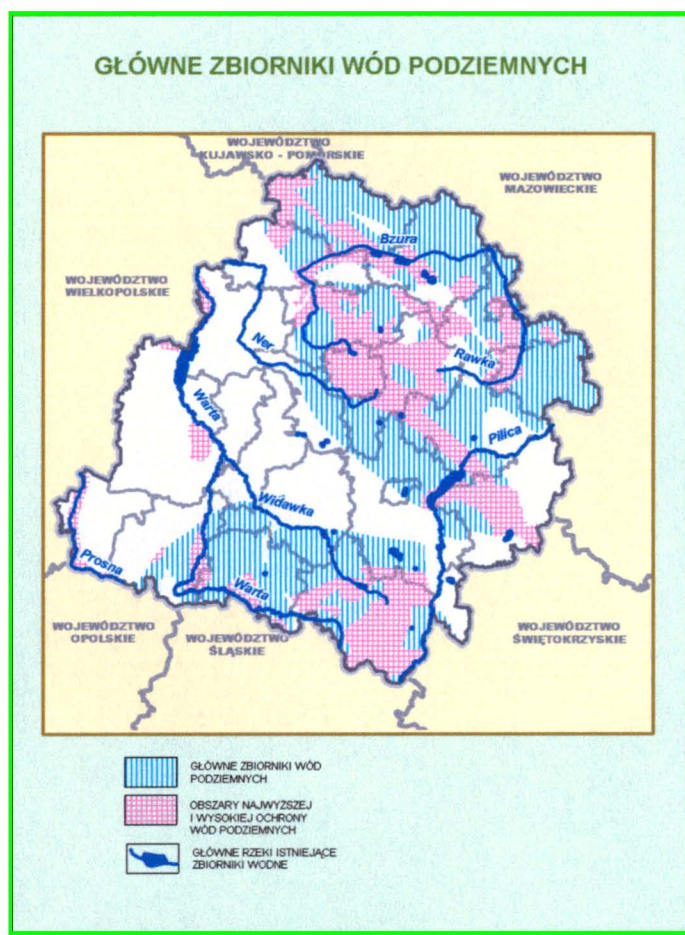
Występowanie zasobów wód podziemnych jest ściśle związane z budową geologiczną obszaru. Teren województwa charakteryzuje się znaczną zasobnością wód wglębnych występujących w utworach jurajskich, kredowych, trzeciorzędowych i czwartorzędowych.

Szacunkowe wielkości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych w m³/godz. dla poszczególnych poziomów wodonośnych (stan na 31 grudnia 1999r.) przedstawiają się następująco:

- poziom jurajski – 28 268,0
- poziom kredowy – 53 109,0
- poziom trzeciorzędowy – 5 768,0
- poziom czwartorzędowy – 52 238,0

Największe znaczenie użytkowe posiadają wody mezozoiczne.

- Wody związane z poziomem antyklinorium jurajskiego eksploatowane są przede wszystkim w północnej części województwa (90% studni głębinowych). Wody tego poziomu znajdują się pod ciśnieniem hydrostatycznym i zdarza się, że ich samoczynny wypływ dochodzi do powierzchni ziemi (Niebieskie Źródła pod Tomaszowem Mazowieckim).
- Wody artezyjskie i subartezyjskie poziomu związanego z synklinorium łódzkim tworzą najgłębszy basen wód pitnych w Polsce. Wody te wykorzystywane są w rejonie Łodzi, gdzie występują na głębokościach 100 – 350 m ppt., a także w rejonie Radomska oraz Niechcic w gminie Rozprza. Walory geotermalne posiadają wody poziomu dolnej kredy występujące w rejonie Poddębic, Uniejowa, Skierniewic i Rogóżna.
- Wody poziomu trzeciorzędowego mają mniejsze znaczenie użytkowe i wykorzystywane są lokalnie w północno – wschodniej części województwa.
- Wody czwartorzędowe są dość zasobne, występują one w kilku poziomach. Wykorzystywane są dość powszechnie poprzez ujęcia głębinowe (studnie wiercone) i studnie kopane. Spośród wód czwartorzędowych najzasobniejszy jest poziom drugi od powierzchni terenu, jest to tzw. zbiornik międzymorenowy, występujący w osadach piaszczysto – zwirowych. Wody te w zależności od topografii ujęć oraz miąższości osadów nadległych występują na głębokości od 10 do 50 m p.p.t.

W obrębie utworów czwartorzędowych, trzeciorzędowych, kredowych i jurajskich znalazły się struktury hydrogeologiczne o znaczeniu ponadregionalnym – tzw. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP).

Na obszarze województwa występuje w całości lub we fragmencie 16 GZWP, zajmując ponad 50% jego powierzchni. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych są w różnym stopniu odporne na zanieczyszczenia docierające z powierzchni ziemi. Najbardziej zagrożone są, wyznaczone w obrębie GZWP, obszary najwyższej ochrony (ONO) i obszary wysokiej ochrony (OWO). Poważnym zagrożeniem dla wód wglębnych jest ich nadmierny pobór, który doprowadził do wytworzenia się lejów depresyjnych. Największym jest lej występujący na terenie Łodzi, w ostatnim okresie ulega on stopniowemu wypłycaaniu. Drugi duży lej powstał wokół kopalni Bełchatów.

W ramach krajowej sieci monitoringu wód podziemnych na terenie województwa łódzkiego przeprowadzono w 2000 r. badania wody w 29 ujęciach. Wody wysokiej jakości (kl. I) stwierdzono w 15 punktach zaś średniej (kl. II) w 7. Wody niskiej jakości (III kl.) stwierdzono w 7 punktach tj. w: Łowiczu, Michałach – 2 (pow. łęczycki), Sędowie (pow. opoczyński), Piotrkowie Trybunalskim, Konstancynie, Czarnobylach. W ramach monitoringu regionalnego przeprowadzono badania wód z 205 studni głębinowych. Z ogółu badanych ujęć 59% posiadało wody najwyższej i wysokiej jakości. W 29% badane wody odpowiadały II klasie czystości. Wody z 19 ujęć tj. 9% zaklasyfikowano do niskiej III klasy jakości. W przypadku 8 otworów wody nie odpowiadały wymaganiom normom.

Wody podziemne są w znacznie mniejszym stopniu zdegradowane niż wody powierzchniowe, generalnie należą do czystych. Przekroczenia wartości wskaźników klas czystości notowane są przede wszystkim w wodach gruntowych przypowierzchniowych ujmowanych zarówno studniami kopanymi, jak i wierconymi, co świadczy o występowaniu wielu niezależnych ognisk zanieczyszczeń. Dużym zagrożeniem dla wód podziemnych są zanieczyszczenia obszarowe, związane z brakiem systemów kanalizacyjnych do odbioru wszystkich wytwarzanych ścieków. Powodują je także nieszczelne zbiorniki do gromadzenia ścieków (zwłaszcza na terenach wiejskich), nieodpowiednio przygotowane (brak izolacji) składowiska odpadów, nieprawidłowo wykonane i zabezpieczone magazyny środków ochrony roślin i obiekty obrotu produktami naftowymi. Zanieczyszczenia obszarowe powodowane są również przez nadmierne nawożenie i nieodpowiednie stosowanie środków ochrony roślin, a także zanieczyszczenia wymywane przez opady z atmosfery (NO_2 , SO_2). Istotnym problemem jest również, generalny brak ustanowionych stref ochrony pośrednich od ujęć i ochrony źródeł.

5. GLEBY

Gleby województwa łódzkiego pod względem genetycznym generalnie należą do grupy bielicoziemnych i brunatnoziemnych. Ma to ścisłe powiązania ze skałą macierzystą, naturalną strefową roślinnością oraz warunkami klimatycznymi.

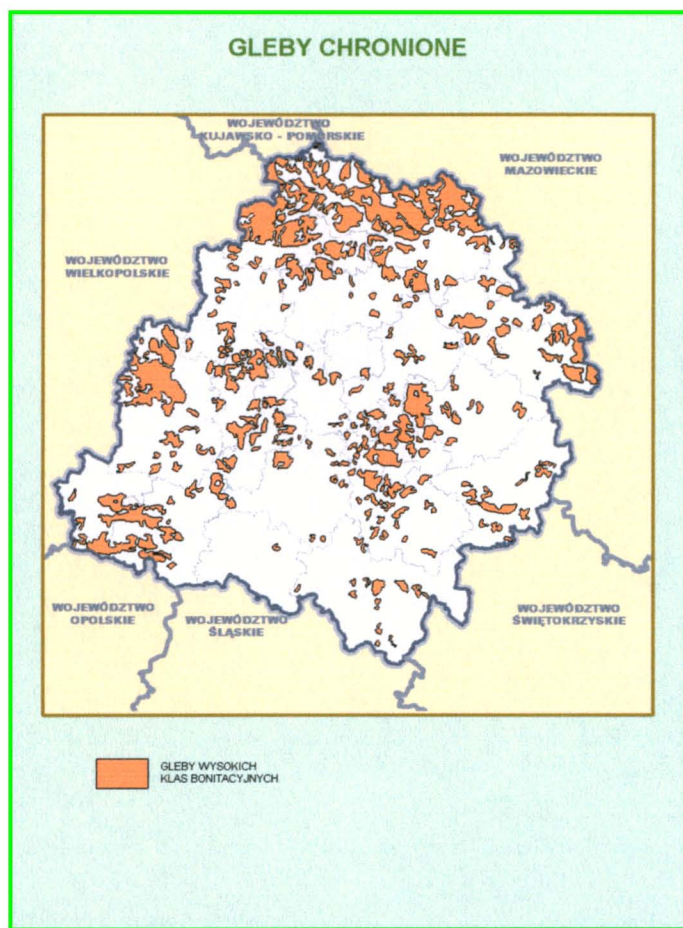
- Powierzchniowo dominują **gleby bielicoziemne**, wytworzone najczęściej z przepuszczalnych i ubogich w składniki mineralne utworów piaszkowych, które zajmują blisko 85% powierzchni województwa.
- **Gleby brunatne**, największe powierzchnie zajmują w powiatach: sieradzkim, łęczyckim, kutnowskim i zgierskim.

- Znaczne powierzchnie zajmują **gleby bagienne**, w tym mułowo – bagienne, występujące głównie w powiecie łęczyckim i radomszczańskim oraz gleby torfowe zlokalizowane zwłaszcza w północnej części województwa.
- W dolinach rzek wykształciły się aluwialne **mady** wykorzystywane jako użytki zielone.
- Czarne ziemie najczęściej wytworzone z **glin i ilów**, występują głównie w powiecie kutnowskim, łowickim i łęczyckim.
- Mały zasięg występowania mają, wytworzone ze skał wapniowych, **rędziny**. Niewielkie kompleksy tych gleb można spotkać w powiatach: radomszczańskim, łaskim, wieluńskim i sieradzkim.

Większość gleb jest silnie zakwaszona i w dużej mierze wymaga nawożenia w podstawowe mikroskładniki (P, K, Mg) i niektóre mikroelementy. Tylko w części północnej województwa występują większe powierzchnie gleb o odczynie zdecydowanie alkalicznym lub obojętnym (powiat łęczycki, kutnowski).

Uziarnienie gleb na większej części województwa jest piaszczyste, gleby są bardzo lekkie i lekkie do uprawy. Gleb ciężkich i bardzo ciężkich jest mało (powiat łęczycki, kutnowski, piotrkowski), ich uprawa nie stanowi większego problemu.

Warunki wilgotnościowe są na ogół średnio korzystne. Przeważają tereny z glebami optymalnie uwilgotnionymi i okresowo suchymi. Większe tereny o glebach trwale suchych występują w powiecie łaskim, bełchatowskim, pajęczańskim i piotrkowskim.

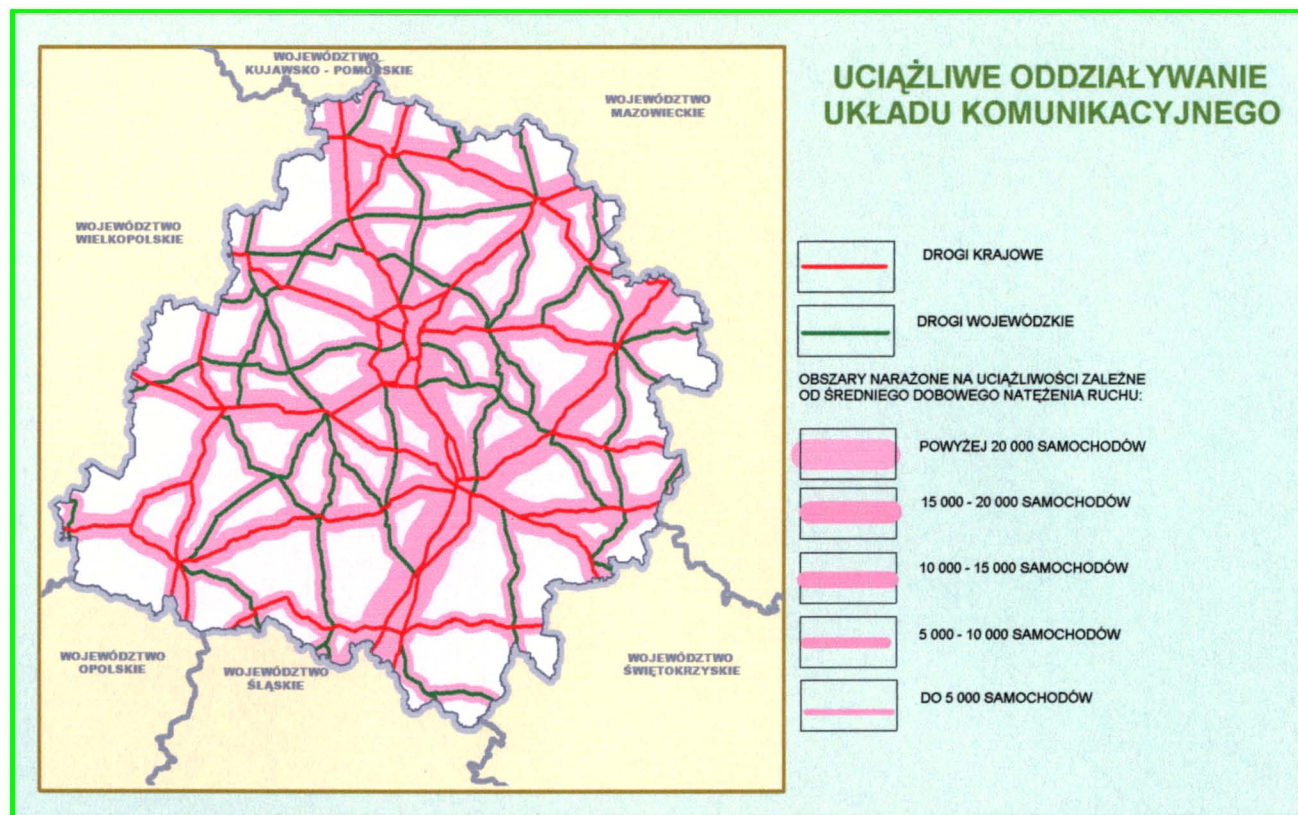

Ogólnie gleby województwa zaliczane są do średniej i niskiej klasy jakości. Gleby gruntów ornych bardzo dobrych i dobrych (I – IIIa klasa bonitacyjna) zajmują zaledwie około 9% powierzchni. Najkorzystniejsze warunki glebowe, sprzyjające rozwojowi rolnictwa, występują w północnej części województwa, w powiatach kutnowskim, łowickim i łęczyckim. Gleby średniej jakości (klasy IIIb – IV) zajmują ok. 45%, a gleby najgorsze (klasy V – VI) ok. 46% powierzchni regionu. Gleby najsłabsze koncentrują się w pasie południowym powiatów: piotrkowskiego, bełchatowskiego, pajęczańskiego i częściowo wieluńskiego.

Gleby woj. łódzkiego w 40% należą do kompleksów żytniego słabego i bardzo słabego, w 37% do żytniego dobrego i bardzo dobrego, a zaledwie w 14% do kompleksu pszennego.

Gleby, tak jak inne elementy środowiska przyrodniczego, na skutek działalności gospodarczej człowieka, podlegają przekształceniom, jak również degradacji i zanieczyszczeniom. Główną przyczyną jest: intensywna urbanizacja, eksploatacja surowców mineralnych, zanieczyszczenie środkami chemicznymi,

stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie. Istotnym źródłem zanieczyszczenia gleb są również wysypiska śmieci, zwłaszcza dzikie i ich niewłaściwe zagospodarowanie. Stałą tendencję wzrostową wykazują zanieczyszczenia komunikacyjne metalami ciężkimi, takimi jak: ołów, kadm, chrom, miedź i cynk, które kumulują się w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu. Gruntów zdegradowanych i zdewastowanych jest ok. 4000 ha.

Uwzględniając badania nad stanem zanieczyszczenia gleb uprawnych, stwierdzono że średnio w województwie gleby zanieczyszczone poszczególnymi pierwiastkami metali ciężkich stanowiły 1%, przy czym V stopnia (bardzo silnego zanieczyszczenia) nie stwierdzono w ogóle, a w IV stopniu stwierdzono tylko kadm i chrom po 0,03% oraz miedź 0,12% powierzchni użytków rolnych. Większość próbek gleb zanieczyszczonych jednym lub kilkoma metalami ciężkimi pochodziła z dolin rzek; głównie Neru, i Dobrzyńki. Udział gleb zanieczyszczonych jest znacznie zróżnicowany w skali powiatów, najwięcej takich gleb odnotowano w powiatach: pabianickim, poddębickim i w Łodzi. W pozostałych powiatach nie stwierdzono gleb zanieczyszczonych metalami ciężkimi bądź ich udział jest niewielki.

Przekroczenia dopuszczalnych stężeń w glebach metali ciężkich notowane są również w bezpośrednim sąsiedztwie wysypisk odpadów komunalnych i przemysłowych, niektórych zakładów przemysłowych, stacji benzynowych, dróg o wzmożonym ruchu.

6. KLIMAT I WARUNKI AEROSANITARNE

Na obszarze województwa łódzkiego wyróżnia się trzy regiony klimatyczne (wg Atlasu Rzeczypospolitej Polskiej, 1994 r.): Środkowopolski, obejmujący przeważającą jego część oraz małoróżniące się od niego regiony – Zachodniomałopolski i Wschodniomałopolski.

Warunki klimatyczne województwa przedstawiają się następująco:

- średnie sumy roczne usłonecznienia są przeciętne w skali kraju i wynoszą w granicach 1500 – 1600 godzin, w tym w okresie lata (VI – VIII) od 600 do 650 godzin,
- przeciętna ilość dni pogodnych – 35 – 40, a dni pochmurnych – 140 (zachmurzenie średnie dobowe równe lub większe niż 8 w 10 stopniowej skali),
- cyrkulacja powietrza jest niestabilna, ze znaczną przewagą mas powietrza polarnomorskiego i polarno – kontynentalnego (83% dni w roku) oraz arktycznego (10% dni) i rzadko zwrotnikowego,
- średnie temperatury powietrza w roku kształtują się w granicach 7,6 – 8,0° C, a średnia temperatura powietrza w miesiącach styczniu i lipcu odpowiednio – 3° C i w granicach 17–18°C (w tym okolice Łodzi poniżej 17° C). Liczba dni z temperaturą ujemną wynosi około 125, przy czym dni takie występować mogą już we wrześniu, a na wiosnę jeszcze w maju. Osobliwością klimatu jest możliwość występowania ostrych fal mrozu w marcu, kwietniu, a nawet w maju, co powoduje duże straty w rolnictwie i sadownictwie,
- na terenie województwa najbardziej zróżnicowana jest długość okresu zimowego, który jest około dwóch tygodni krótszy w powiatach zachodnich niż wschodnich. Termiczna wiosna zaczyna się wszędzie w pierwszych dniach kwietnia, a lato około 30 maja. Lato trwa do 7 września, a jesień rozpoczyna się około 5 października. Okres wegetacyjny trwa około 210 dni,
- ponad 50% frontów atmosferycznych przemieszcza się z zachodu na wschód, a około 30% frontów z północnego – zachodu na południowy – wschód. Region znajduje się w strefie przeważających wiatrów zachodnich. Istotną cechą warunków anemometrycznych na całym obszarze województwa jest niezbyt częste występowanie bardzo silnych wiatrów. Przeważają wiatry słabe o prędkości 2-5 m/s z maksimum w zimie i minimum w sierpniu i wrześniu. Średnioroczna częstość ciszy i słabego wiatru o prędkości poniżej 2 m/s wynosi w granicach 40 – 60%. Wpływają one niekorzystnie na warunki bioklimatyczne obszarów silnie zurbanizowanych, szczególnie Łodzi,
- opady atmosferyczne wykazują dość wyraźne zróżnicowanie przestrzenne. Średnie sumy roczne opadu kształtują się w granicach 500 – 700 mm, w tym wyraźnie wyższe są w południowej i południowo – wschodniej części województwa. Izohieta 600 mm obejmuje obszary cechujące się wyższymi wysokościami nad poziomem morza a jednocześnie większym stopniem zalesienia terenu. Północna i północno – zachodnia część województwa cechuje się sumami rocznymi opadów w granicach 500 – 550 mm i trwałym ujemnym bilansem wodnym. Prowadzi to do procesów stepowienia. Naturalna zmienność opadów rocznych jest największa w dorzeczu Bzury. Częstość występowania opadów jest mało zróżnicowana – średnio 156 dni z opadem, z tego 40 – 45 dni z opadem stałym (śniegiem). Średnia trwałość pokrywy śnieżnej wynosi od 50 do 70 dni, z najdłuższym okresem w rejonie południowym i południowo – wschodnim,

- do niekorzystnych dla rolnictwa zjawisk należą posuchy atmosferyczne, związane najczęściej z występowaniem długotrwałych okresów bezopadowych. Okresy posuszne występują najczęściej jesienią i wiosną. Najbardziej narażone na susze są obszary położone na północ od Łodzi.

Warunki meteorologiczne w bardzo wielu sytuacjach wywierają decydujący wpływ na występowanie wysokich stężeń zanieczyszczeń powietrza w miastach i obszarach przemysłowych. Szczególne znaczenie posiada tutaj występowanie termicznych warstw hamujących konwekcję, tj. przeciwdziałających pionowemu mieszaniu się powietrza i przez to stwarzających warunki do występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń w sąsiedztwie emitora. W obszarach miejskich dyfuzja zanieczyszczeń jest bardzo złożona, głównie z powodu istnienia „miejskiej wyspy ciepła”, deformującej pionowy profil temperatury i prędkości wiatru nad miastem. Natężenie ich jest proporcjonalne do wielkości miasta i zużywanej tam energii, a uwidacznia się przede wszystkim w postaci wzrostu zachmurzenia konwekcyjnego, lokalnego wzrostu opadów, osłabienia prędkości wiatrów, spadku natężenia promieniowania słonecznego, skrócenia czasu zalegania pokrywy śnieżnej, obniżenia wilgotności względnej powietrza itp.

Klimat województwa generalnie można uznać za korzystny dla rozwoju gospodarki rolnej, poza przesuszeniem północnej części w związku z ujemnym bilansem wodnym. Ekstremalne warunki klimatyczne występują rzadko i nie stwarzają w zasadzie przeszkód w rozwoju różnych dziedzin działalności. Jakość klimatu, odnosząca się do czystości powietrza, jest za to w dużej części uzależniona od człowieka i jego sposobu gospodarowania w środowisku. Największe zagrożenia dla czystości powietrza pochodzą przede wszystkim od przemysłu i rozwijającej się ciągle motoryzacji.

Największym źródłem zanieczyszczeń atmosferycznych jest Elektrownia Bełchatów, największa w Europie elektrownia ciepła (moc 4320 MW) opalana węglem brunatnym. Roczna produkcja energii tej elektrowni stanowi 20% produkcji krajowej. W emisji dwutlenku siarki z tej elektrowni w wyniku odsiarczania następuje wzrost redukcji emisji. W 1995r. redukcja SO_2 wynosiła 19% a w 1999r. wzrosła do 34%. Perspektywa wejścia Polski do Unii Europejskiej oraz podpisanie przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej Drugiego Protokołu Siarkowego sprawia, że ograniczenie emisji SO_2 z elektrowni Bełchatów jest kluczowym punktem realizacji przez Polskę jego zobowiązań międzynarodowych. Przewiduje się, że bez odsiarczania spalin emisja SO_2 z Elektrowni Bełchatów stanowiłaby 62% krajowego limitu emisji przewidywanej dla energetyki zawodowej, a z odsiarczaniem tylko 19%.

W ostatnich latach nastąpiła znaczna poprawa czystości powietrza, w zakresie emisji wysokiej, wynikająca z transformacji gospodarczej i upadku wielkiego przemysłu regionu. Wyeliminowane zostały z produkcji duże zakłady przemysłu chemicznego np. ZPB „Boruta” w Zgierzu, ZW Chem. „Anilana” w Łodzi, ZW Chem. „Wiston” w Tomaszowie Mazowieckim. Zmieniony też został profil produkcji w pozostałych branżach. Poprawa jakości powietrza nastąpiła również poprzez zcentralizowanie źródeł energii i ciepła. W samej tylko Łodzi zlikwidowano 400 lokalnych kotłowni opalanych węglem, zlikwidowano również znaczną ilość indywidualnych palenisk domowych. Istotną poprawę czystości powietrza uzyskano poprzez wprowadzenie odsiarczania spalin w Elektrowni Bełchatów i modernizację filtrów w Elektrociepłowniach Łodzi i innych miastach województwa.

Perspektywa wejścia Polski do Unii Europejskiej oraz podpisanie przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej Drugiego Protokołu Siarkowego sprawia, że ograniczenie emisji SO_2 z elektrowni Bełchatów jest kluczowym punktem realizacji przez Polskę jego zobowiązań międzynarodowych. Przewiduje się, że bez odsiarczania spalin emisja SO_2 z Elektrowni Bełchatów stanowiłaby 62% krajowego limitu emisji przewidywanej dla energetyki zawodowej a z odsiarczaniem tylko 19%.

Mimo znacznej poprawy, województwo łódzkie jest nadal największym emitorem zanieczyszczeń gazowych. Nieco lepsza sytuacja występuje w zakresie emisji pyłów. Wprowadzone dotychczas urządzenia pozwoliły na zatrzymanie 99,6% zanieczyszczeń pyłowych (1 miejsce wśród województw) oraz 25,9% zanieczyszczeń gazowych (6 miejsce). Działania te są jednak nadal niewystarczające. Spośród ok. 100 zakładów (największych emitorów pyłów i gazów w kraju) 13 znajduje się na terenie województwa łódzkiego. Największymi emitorami są: Elektrownia „Bełchatów” oraz elektrociepłownie w Łodzi. Miastami o największym zanieczyszczeniu są: Łódź, Działoszyn, Piotrków Trybunalski i Zgierz. Dalsze zmniejszanie emisji powinno być jednym z priorytetowych działań w zakresie ochrony środowiska.

W zakresie emisji wysokiej pogorszenie czystości powietrza może wynikać z planowanej rozbudowy Elektrociepłowni Bełchatów oraz eksploatacji złoża Szczerców Kopalni Węgla Brunatnego w Bełchatowie.

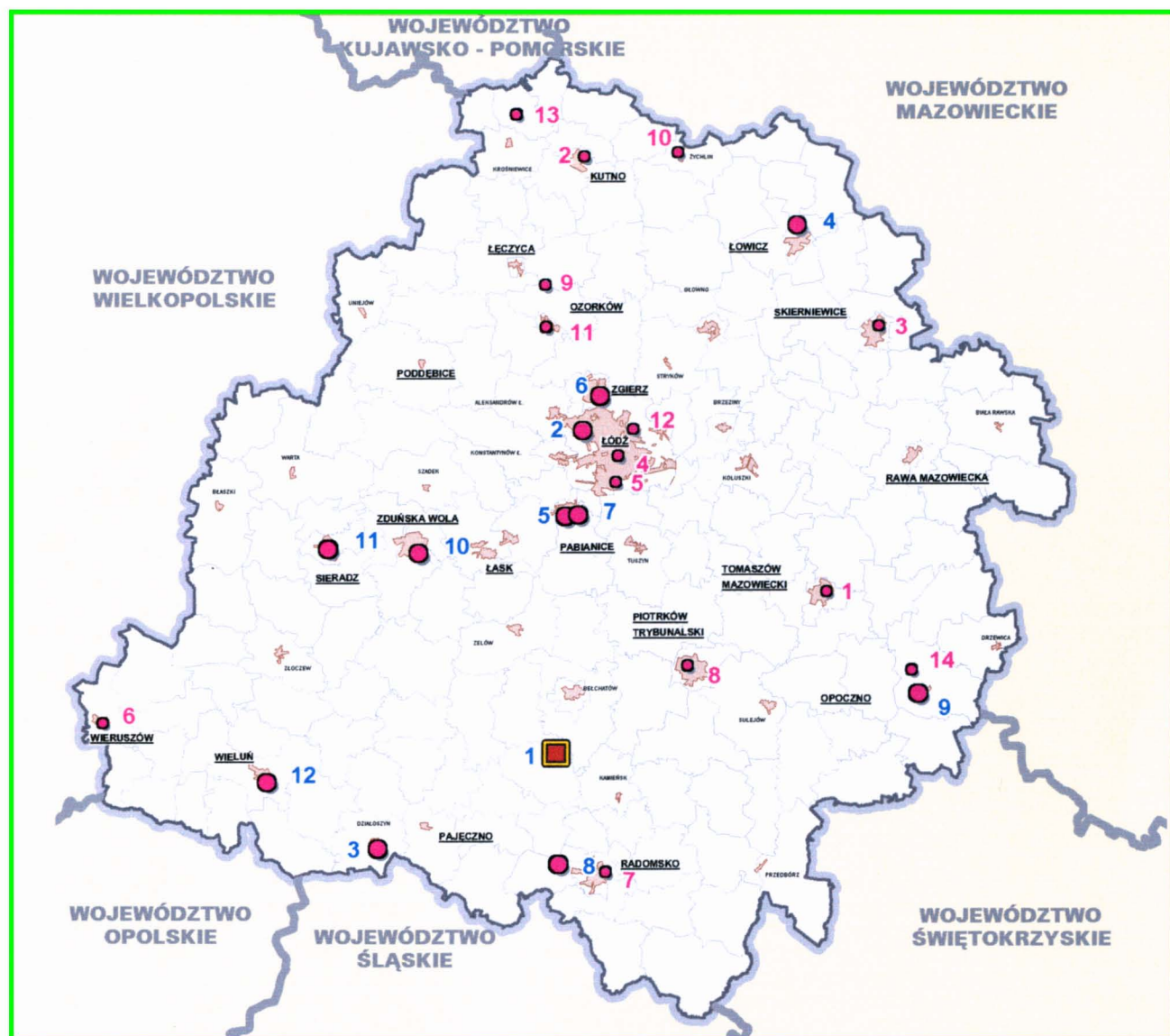
Rozmieszczenie największych emitorów zanieczyszczeń powietrza ilustruje załączona mapa.

Jeszcze gorsza sytuacja występuje w zakresie emisji „niskiej”, która wykazuje systematycznie tendencję wzrostową. Wiąże się to z niemalejącą ciągle emisją zanieczyszczeń z lokalnych źródeł grzewczych, wykorzystujących konwencjonalne paliwa (są tańsze niż korzystanie z sieci ciepłowniczej centralnej) oraz gwałtownym rozwojem komunikacji, nieprzystosowanym do istniejących uwarunkowań komunikacyjnych (sukcesywny wzrost zanieczyszczenia powietrza w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu).

Negatywne skutki wzrostu emisji uwidaczniają się zwłaszcza w centrach miast o zwartej zabudowie i słabym przewietrzaniu, a szczególnie w Łodzi.

Rozwój komunikacji wpływa niekorzystnie na jeden z komponentów klimatu-hałas. Największymi źródłami hałasu są szlaki komunikacyjne (drogi, linie kolejowe) oraz lotniska. Szczególnie narażone na niekorzystne oddziaływanie hałasu są tereny miast i osiedli, przez, które przebiegają drogi tranzytowe, o dużym natężeniu ruchu.

GŁÓWNE EMITORY ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA

ŹRÓDŁA EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ > 500 MG SO₂/ROK

1 Elektrownia "Bełchatów" w Rogowie	7 "PAMOTEX" S.A. w Pabianicach
2 Zespół Elektrociepłowni w Łodzi S.A.	8 Zakłady Mebli Giętych "FAMEG" S.A. w Radomsku
3 Kombinat Cementowo - Wapienniczy "Warta" S.A. w Działoszynie	9 Producent Płytek Ceramicznych "Opoczno" S.A. w Opocznie
4 Zakład Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Łowiczu	10 Elektrociepłownia "Zduńska Wola" Spółka z o.o. w Sieradzu
5 PGK i M w Pabianicach	11 Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Sieradzu
6 "Energetyka - Boruta" Spółka z o.o. w Zgierzu	12 Energetyka Ciepła w Wieluniu

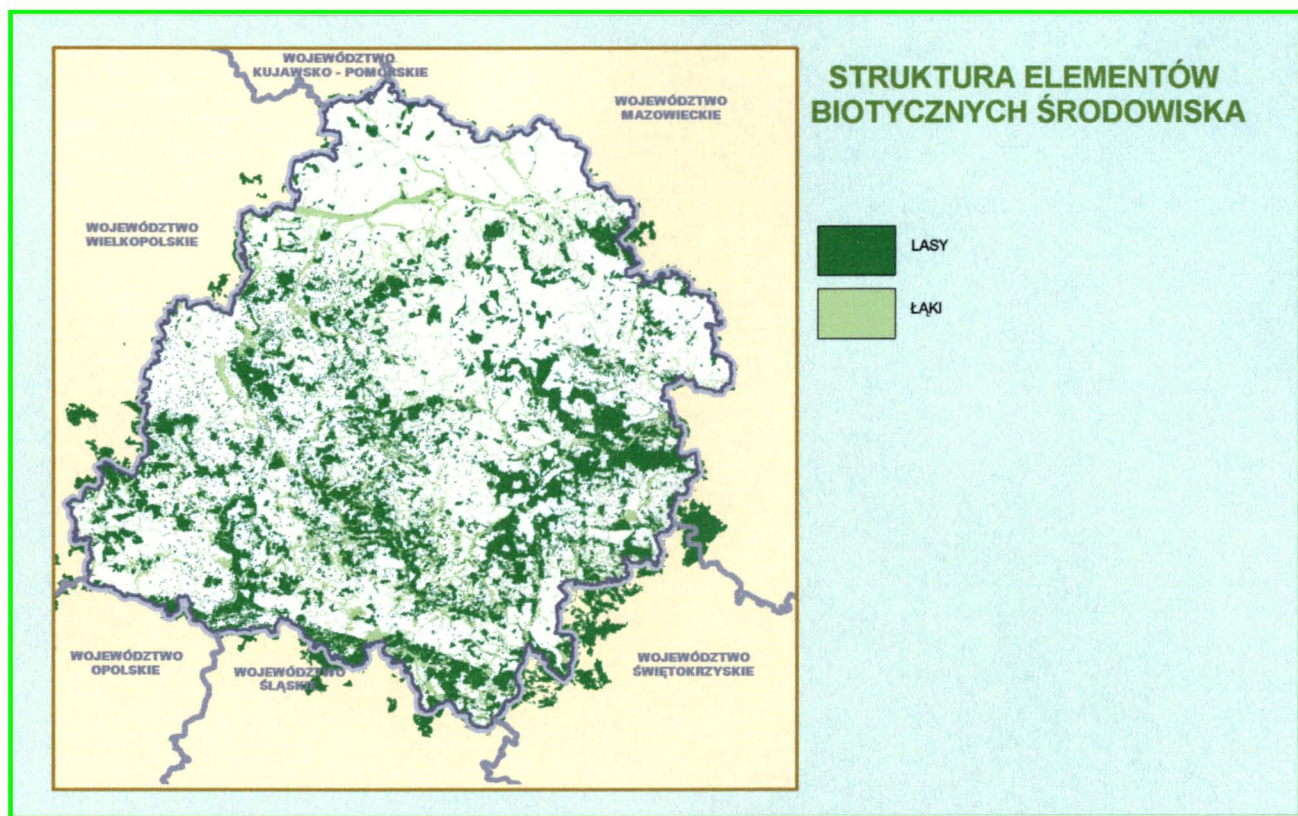
ŹRÓDŁA EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ OD 200 DO 500 MG SO₂/ROK

1 Zakład Gospodarki Ciepłowniczej Ciepłownia Rejonowa w Tomaszowie Mazowieckim	7 PGK Ciepłownia Rejonowa w Radomsku
2 PEC w Kutnie	8 MZGK Sp z o.o. Ciepłownia C-1
3 Energetyka Ciepła Spółka z o.o. w Skierniewicach	9 Cukrownia "Leśmierz" w Leśmierzu
4 Uniontex S.A. w Łodzi	10 Cukrownia "Dobrzeliń" S.A. w Zychlinie
5 Zakład Energetyki Ciepłej "Ustronna" w Łodzi	11 "Morfeo" Zakłady Przemysłu Bawełnianego w upadłości w Ozorkowie
6 Zakład Płyt Włókowych "PROSPAN" S.A. w Wieruszowie	12 Damis Centrum w Łodzi
	13 Cukrownia "Ostrowy" S.A. w Nowych Ostrowach
	14 "Optex" S.A. w Opocznie

7. SZATA ROŚLINNA

Region łódzki według podziału geobotanicznego Polski (Szafer, Pawłowski) położony jest w obrębie czterech krain geobotanicznych: Wielkopolsko – Kujawskiej, Mazowieckiej, Północnych Wysoczyń Brzeźnych i Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej. Podział ten oparty jest na florze i fitocenozach przy uwzględnieniu równocześnie czynników, od których zależne jest ich istnienie tzn. klimatu, rzeźby i gleb oraz historii rozwoju roślinności. Przeważająca część województwa leży w zasięgu jodły europejskiej i buka europejskiego (bez części północnej i północno – wschodniej), lipy szerokolistnej, świerka europejskiego (bez północnej części), cisa europejskiego (część południowa), poza zasięgiem olszy szarej. Podstawowym drzewem lasotwórczym jest sosna zwyczajna. Towarzyszą jej dęby, brzozy, graby i jodły. W związku z różnorodnością warunków ekoklimatycznych obszar województwa wchodzi w skład następujących regionów przyrodniczo – leśnych: dzielnic Równin Warszawsko – Kutnowskich w obrębie Krainy Mazowiecko – Podlaskiej oraz dzielnic Łódzko – Opoczyńskiej i Wyżyny Woźnicko – Wieluńskiej, w obrębie Krainy Małopolskiej (według Atlasu RP, 1994).

Rozmieszczenie lasów według powiatów jest bardzo zróżnicowane. Największy udział w ogólnej powierzchni mają powiaty nadpiliczańskie, natomiast minimalny udział, nie licząc miast, charakteryzuje powiaty łęczycki, kutnowski i rawski – wybitnie rolnicze obszary województwa. Obok dużych kompleksów leśnych takich jak, lasy nadpiliczańskie, bełchatowskie, sędziejowickie, nadwarciańskie i skierniewickie, występują drobne i średnie kompleksy leśne rozproszone wśród pól, stanowiące ważny element biotyczny i krajobrazowy.

Lasy w województwie łódzkim zajmują około 373 tys. ha, co daje wskaźnik lesistości 20,4%. Sytuuje to województwo na ostatniej pozycji w kraju (przy średniej krajowej 28,3%). Ta niska lesistość wpływa niekorzystnie zarówno na warunki wodne jak i klimatyczne.

Powierzchnie leśne są głównie własnością państwową – 66,3% i prywatną – 33,7%. W przeważającej części występują na siedliskach borowych (bór suchy, świeży, wilgotny i bagienny), które zajmują około 50% powierzchni.

Obecnie w pokrywie leśnej województwa przeważają zdecydowanie drzewostany szpilkowe, głównie sosna, która zajmuje ponad 85% powierzchni lasów, towarzyszą im brzoza, dąb, olcha, a w krainie Wyżyny Małopolskiej także jodła. Lasy liściaste stanowią tylko kilka procent ogółu areałów leśnych. Roślinności drzewiastej w lasach towarzyszą różne gatunki krzewów i runa.

W strukturze wiekowej drzewostanów w lasach państwowych dominują klasy III i IV (około 45% powierzchni leśnej), a w lasach niepaństwowych I i II klasy.

Część lasów – 143,6 tys. ha (ponad 38%), pełni **funkcje ochronne** – zajmują one około 58% powierzchni lasów państwowych. Niepokojącym faktem jest duża ilość drzewostanów uszkodzonych. W Dyrekcji Lasów Państwowych – Łódź, której podlega większość lasów województwa, lasy uszkodzone stanowią 77,5% ogólnej ich powierzchni. Zostało to głównie spowodowane dużym zanieczyszczeniem powietrza.

Największe tereny zajmują lasy pozostające w strefie oddziaływania przemysłu (około 41%), lasy położone w granicach administracyjnych i w strefach wokół miast liczących ponad 50 tysięcy mieszkańców oraz lasy wodochronne.

Lesistość województwa łódzkiego nie jest wystarczająca, zarówno pod względem potrzeb i możliwości środowiska. Wymagane jest odtwarzanie dawnych terenów leśnych, jak i tworzenie nowych, a także wprowadzenie zadrzewień (śródpolnych i przydrożnych) szczególnie w północnej części województwa oraz poprawa zdrowotności lasów.

Drobne zalesienia śródpolne, małe powierzchnie leśne oraz zalesienia porolne mają dodatni wpływ na tereny intensywnie wykorzystywane gospodarczo, pełniąc funkcje ochronne i wpływają również na mikroklimat. Zadrzewienia śródpolne, choć występujące na małych powierzchniach istotnie wpływają na bogactwo krajobrazu rolniczego. Towarzyszą im gatunki krzewów i runa.

Zadrzewienia łąkowo – pastwiskowe w porównaniu z zadrzewieniami śródpolnymi są znacznie lepiej zachowane. W większości mają one naturalny charakter, jako pozostałości po łągach i olsach, które zamieniono na łąki i pastwiska. Więcej zadrzewień występuje na terenach z nieuregulowanymi stosunkami wodnymi. Tereny zmeliorowane zwykle oddrzewiono i w większości zadrzewienia nie zostały odtworzone.

Zadrzewienia towarzyszą również osadnictwu wiejskiemu, terenom przykościelnym oraz cmentarzom.

Najbardziej racjonalnie prowadzone są **zadrzewienia komunikacyjne**, choć ich ilość jest niewystarczająca.

Na **zadrzewienia terenów przemysłowych** składają się powierzchnie, rekultywowanych wyrobisk i hałd (np. Bełchatów) oraz terenów przemysłowych i ich stref ochronnych, które niezależnie od funkcji estetycznej mają na celu izolowanie terenów w sąsiedztwie od bezpośrednich uciążliwości przemysłu.

Zadrzewienia przywodne występują przy dużych rzekach jako naturalne zarośla wierzbowe (nad Wartą, Pilicą), nad mniejszymi – jako zadrzewienia wierzbowe, olchowe i topolowe. Stan tych zadrzewień jest dobry dzięki naturalnemu ich odnawianiu się w miejscach, gdzie zostały wycięte.

Ekosystemy trawiaste, łąki i pastwiska są związane przede wszystkim z dolinami rzecznyymi, na siedliskach łęgowych. Łąki świeże, występujące na siedliskach grądowych, pojawiają się znacznie rzadziej, gdyż na obszarach tych preferowane są grunty orne. Na skutek niewłaściwej gospodarki, częściowej degradacji uległa i ulega nadal zieleń łąkowa oraz torfowiskowa i bagienna. Na skutek intensyfikacji użytkowania i zabiegów technicznych, część tych łąk została znacznie zubożona gatunkowo. Najuboższe w łąki i pastwiska są obszary wododziałowe między Wartą i Pilicą.

Torfowiska zajmują małą część województwa łódzkiego, około 1% powierzchni. Występują przede wszystkim w pradolinie Warszawsko – Berlińskiej. Są to przeważnie torfowiska niskie. Większość torfowisk jest silnie zmineralizowana. Na zły stan torfowisk wpływają przede wszystkim eksploatacja torfu, obniżenie poziomu wód gruntowych, melioracje odwadniające, wycinanie lasów w terenach sąsiednich.

Szata roślinna województwa łódzkiego różni się znacznie od wytworzonej i pierwotnie tu bytującej naturalnej roślinności. Naturalną szatę roślinną stanowiły lasy mieszane iglasto – liściaste, a na siedliskach uboższych bory z dużą domieszką gatunków liściastych. Większość powierzchni województwa (około 92%) potencjalnie winny zajmować siedliska odpowiadające lasom liściastym; w tym około 70% grądom tj. lasom dębowo – grabowym. Ciepłolubne świetliste dąbrowy i lasy mieszane sosnowe – dębowe winny potencjalnie zajmować powierzchnię ok. 13%.

W stosunku do szaty roślinnej w województwie prowadzona jest racjonalna polityka polegająca na ochronie najcenniejszych zbiorowisk roślinnych i ekosystemów. Prowadzone są również systematycznie dolesienia. Struktura biologiczna lasów została w przeszłości znacznie zubożona, nastąpiło rozdrobnienie kompleksów leśnych i rozerwanie ciągłości systemów ekologicznych. Stało się to powodem niskiej odporności lasów na działanie czynników antropogenicznych, biotycznych i abiotycznych. W związku z powyższym przy dolesieniach bardzo ważny jest staranny dobór gatunkowy roślin, który winien być naturalny dla danego siedliska, a w prowadzonych dolesieniach powinno się dążyć do łączenia ciągów ekologicznych.

8. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ

Podstawą umocowania prawnego ochrony obszarów i obiektów przyrodniczych jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 r. (Dz. U. Nr 114; poz., 492 z późn. zmianami).

Na obszarze województwa łódzkiego, występują wszystkie formy ochrony przyrody. Ogólna powierzchnia obszarów chronionych (wg Rocznika statystycznego województw na rok 2000) stanowi 16,3% powierzchni województwa i daje mu 16 lokatę w kraju (przy założonym wskaźniku UE ok. 30%). Wg stanu faktycznego powierzchnia ta stanowi ponad 22% województwa.

Do największych przestrzennych form ochronnych należą **parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu**. Są to obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem ich utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania. Obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe, rezerваты i parki narodowe tworzą **krajowy system obszarów chronionych**.

✓ **Parki krajobrazowe**

Na obszarze województwa łódzkiego występuje 7 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 98 920 ha, co stanowi 5,4% obszaru województwa. W całości na terenie województwa znajdują się 4 parki: Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, Spalski Park Krajobrazowy i Sulejowski Park Krajobrazowy. Bolimowski Park Krajobrazowy rozpościera się w obrębie województwa łódzkiego i mazowieckiego, Przedborski Park Krajobrazowy w obrębie województwa łódzkiego i świętokrzyskiego, a Załęczański Park Krajobrazowy w obrębie województwa łódzkiego, opolskiego i śląskiego. Poza Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki pozostałe posiadają otuliny.

Wszystkie parki krajobrazowe posiadają, zgodnie z wymogami ustawy o ochronie przyrody, umocowania prawne w postaci rozporządzeń wojewodów.

Bolimowski Park Krajobrazowy utworzony został uchwałą WRN w Skierniewicach w 1986 r. W 1995 roku jego pierwotny obszar został powiększony i obecnie wynosi 23 130,0 ha, z czego w obrębie województwa znajduje się 13 253,1 ha. Nowe granice i status parku określa rozporządzenie Wojewody Skierniewickiego z dnia 19 czerwca 1995 r. (Dz. Urz. W.S. Nr 9, poz. 78 z 1995r.).

Obszar Parku zajmują głównie lasy (70% powierzchni), gdzie dominują drzewostany sosnowe z domieszką brzozy. Żyźniejsze obszary porastają niewielkie płyty grądów i resztki starych dąbrów. W podmokłych zagłębieniach i wzdłuż starorzeczy występują olsy. Osią Bolimowskiego Parku Krajobrazowego jest dolina Rawki, która jest bardzo cennym i bogatym pod względem przyrodniczym terenem.

Najcenniejsze przyrodniczo obszary parku to rezerваты: Kopanicha, Ruda Chlebacz, Polana Siwica oraz Rawka (rezerwat wodny). W granicach parku znajduje się też zespół przyrodniczo – krajobrazowy Nieborów oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i liczne pomniki przyrody.

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki został utworzony 14 września 1989r. uchwałą Nr VIII/45/89 WRN w Sieradzu. Aktualnie podstawy prawne parku to rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z 20 października 1998r. (Dz. Urz. W.S. Nr. 20 poz. 113) i z 31 lipca 1998r. (Dz.Urz. W.S. Nr 27, poz. 166) oraz Uchwała z 14 września 1989r. Jest to największy park krajobrazowy w województwie łódzkim. Jego powierzchnia wynosi 25 330,0 ha.

Przedmiotem ochrony w parku są doliny Warty, Widawki i ich meandrujących dopływów wraz z otoczeniem oraz towarzyszącą tym obszarom naturalną szatą roślinną. W jego centralnej części znajduje się swoisty węzeł hydrograficzny, utworzony przez zbiegające się w okolicy Widawy trzy rzeki: Widawkę, Grabię i Nieciecz. Obszar parku wyróżnia się w swoim otoczeniu urozmaiconą rzeźbą terenu,

a zwłaszcza malowniczymi przełomami Warty. Szczególnymi walorami krajobrazowymi wyróżniają się liczne starorzecza, dolinki poboczne, obszary wydmore, wypukłe formy typu kemowego i torfowiska.

Obszar parku jest interesujący pod względem botanicznym z powodu stosunkowo małych zmian spowodowanych działalnością człowieka. Szczególnie bogata jest flora łąkowa, bagienna i wodna. Na stromych, nasłonecznionych zboczach o podłożu bogatym w węglan wapnia spotyka się murawy kserotermiczne, stanowiące dużą osobliwość w centrum Polski.

W obrębie Parku znajdują się cztery rezerваты przyrody (Winnica, Korzeń, Hołda, Grabica), 2 zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (Góry Wapienne, dolina Grabi), liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Na terenie parku proponuje się stworzenie dalszych obszarów podlegających ściślejszej ochronie.

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki posiada plan ochrony usankcjonowany prawnie przez Wojewodę Sieradzkiego w 1998r.

Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich został utworzony 31 grudnia 1996r. rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego i Wojewody Skierniewickiego (Dz.Ur. W.Ł. Nr 27, poz. 163). Jest to najmniejszy park krajobrazowy w granicach województwa. Jego powierzchnia łącznie z otuliną wynosi 10 748,0 ha. Głównym celem utworzenia parku było zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Wyżyny Łódzkiej przed urbanizacją i przemysłem.

Park obejmuje najcenniejsze krajobrazowo fragmenty krawędzi Wyżyny Łódzkiej z częścią dorzecza górnej Bzury z Lasem Łagiewnickim i rezerwatem Las Łagiewniki, fragmentem dorzecza górnej Moszczenicy z rezerwatem Struga Dobieszkowska oraz fragmentem górnej Mrożycy z licznymi terenami źródłkowymi. Teren charakteryzuje się urozmaiconym ukształtowaniem powierzchni z występującymi znacznymi wysokościami względnymi (do 124 m), występowaniem form dolinnych z innymi zjawiskami erozyjnymi.

Do najważniejszych zadań parku należy ochrona źródeł, zachowanie fragmentów pierwotnej szaty roślinnej oraz występujących tu rzadkich form geomorfologicznych.

Przedborski Park Krajobrazowy został utworzony w 1988r. uchwałami Wojewódzkich Rad Narodowych w Piotrkowie Trybunalskim 27 maja 1988r. i w Kielcach 10 czerwca 1988r. Aktualna podstawa prawna funkcjonowania parku to rozporządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/98 z dnia 30. czerwca 1998r. (Dz. Urz. W.P. Nr 11, poz. 128). Ogólna powierzchnia parku wynosi 16 640,0 ha, z czego w województwie łódzkim znajduje się 7 683,8 ha, a otuliny 4 421,25 ha. Przedborski Park Krajobrazowy należy do najcenniejszych parków krajobrazowych w środkowej Polsce. Główną funkcją parku jest ochrona walorów przyrodniczo – krajobrazowych, głównie w dolinie Pilicy i jej dopływów, a także rozległych kompleksów leśnych, stanowiących pozostałości Puszczy Pilickiej oraz malowniczych wypiętrzeń jurajskich i kredowych z punktami widokowymi.

Przedborski Park Krajobrazowy jest ważnym elementem ekologicznego systemu obszarów chronionych. Jest on wspólnie z parkami Sulejowskim i Spalskim ogniwem chroniącym dorzecze Pilicy z unikalnymi obszarami puszczańskiej przyrody ożywionej i nieożywionej.

Lasy zajmują prawie 64% powierzchni parku, w tym lasy o cechach naturalnych 15% terenów leśnych. W lasach występuje 17 zespołów drzewostanowych, wśród których znajdują się: łęgi, lasy bukowe, grądowe, dąbrowy świetliste, bory.

Na terenie parku znajduje się 5 rezerwatów przyrody. Są to : Bukowa Góra, Oleszno, Piskorzaniec, Murawy Dobromierskie, Czarna Różga. W obrębie parku występują użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody i zabytkowe parki.

Park posiada opracowany w 2001 roku plan ochrony – dokument oczekuje na stosowne zatwierdzenie przez Wojewodę Łódzkiego i Świętokrzyskiego.

Spalski Park Krajobrazowy został utworzony rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/95 z dnia 5 października 1995r. (Dz. Urz. W. P. Nr 15, poz. 113). Jego powierzchnia wynosi 12 875,5 ha a jego otuliny 23 192,0 ha. Park stanowi obszar o dobrze zachowanych cechach krajobrazu naturalnego z bogatym i różnorodnym światem roślin i zwierząt. Ponad 57% parku stanowią tereny leśne. Składają się one z kilku kompleksów położonych po obu stronach Pilicy. Dominują lasy sosnowe w różnej grupie wiekowej. Poza tym występują: lasy mieszane, olsy, łęgi olszowo – jesionowe, grądy i świetliste dąbrowy.

Najbardziej wartościowe pod względem przyrodniczym lasy znajdują się w okolicach Spały, Konewki, Żądłowic, Smardzewic. Osią parku jest rzeka Pilica, z jej naturalnym, meandrującym korytem. Najbardziej malowniczy odcinek Pilicy to jej przełomowy odcinek w Inowłodzu.

Najciekawsze przyrodniczo tereny Parku to rezerваты: Konewka, Spała, Żądłowice, Jeleń, Sługocice. Jedną z osobiwości parku jest Ośrodek Hodowli Żubrów w Książu. Stanowi on fragment Kampinowskiego Parku Narodowego – jedyny teren objęty tą formą ochrony przyrody w województwie łódzkim.

Sulejowski Park Krajobrazowy został utworzony rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego z dnia 21 lipca 1994r. (Dz. Urz. W. P. Nr 22, poz. 136). Powierzchnia parku wynosi 16 707,00 ha. Obejmuje on fragment dorzecza Pilicy między Przedborzem, a Tomaszowem Mazowieckim. Teren parku wyróżnia się walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i kulturowymi. Należy do nich: naturalny krajobraz rzeczny środkowego odcinka Pilicy, Czarnej Malenieckiej, ujściowy odcinek Luciąży i Strugi Młynki. Ważnym elementem parku są lasy, które zajmują ponad połowę jego obszaru oraz liczne odsłonięcia geologiczne związane z geomorfologią i geologią czwartorzędu.

Okolo 10% lasów ma w parku charakter zbliżony do naturalnego. Wśród typów siedliskowych lasów w obrębie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego występują różne typy lasów łęgowych, olsów, grądów i borów. Poza zbiorowiskami leśnymi na terenie parku znajdują się cenne zbiorowiska roślinne łąkowe, mokradłowe, wodne i torfowiskowe.

Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze na obszarze parku wyodrębniono 12 rezerwatów przyrodniczych. Są to: Błogie, Czarny Ług, Dęby w Meszczach, Gaik, Jaksonek, Jawora, Las Jabłoniowy, Lubiaszów, Meszcze, Niebieskie Źródła, Twarda i Wielkopole. Wyznaczono również kilkadziesiąt drzew pomnikowych i użytków ekologicznych.

W najbliższym czasie przewiduje się ochronę dalszych terenów i obiektów, w tym między innymi: 5 rezerwatów (Prucheńsko, Kaleń, Bory n. Pilicą, Struga Młynki, Łęgi n. Pilicą), 5 zespołów

przyrodniczo – krajobrazowych (Czarna Maleniecka, Bąkowa Góra, Dolina Radoniki i Podklasztorze, Delta Luciaży).

Park posiada plan ochrony zatwierdzony przez Wojewodę Piotrkowskiego w 1998r.

Załęczański Park Krajobrazowy jest najstarszym, pod względem prawnym, parkiem krajobrazowym w województwie. Został utworzony uchwałą WRN w Sieradzu z dnia 5 stycznia 1978r. Aktualny akt prawny, dotyczący parku to rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998r. (Dz. Urz. W. S. Nr 20, poz. 114) oraz rozporządzenie Nr 21/95 Wojewody Częstochowskiego z dnia 7 września 1995 r. (Dz.U.W.Cz. Nr 26, poz. 90). Powierzchnia parku wynosi 14 485,0 ha, z czego 12 323,0 ha znajduje się w obrębie województwa łódzkiego a jego otulona – 12328 ha. Obejmuje swymi granicami najbardziej w kraju na północ wysunięte fragmenty Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, zamykając od tej strony system Jurajskich Parków Krajobrazowych.

Załęczański Park Krajobrazowy został utworzony w celu ochrony krajobrazu jurajskich ostańców wapiennych z występującymi formami krasowymi (jaskinie z naciekami i szczątkami zwierząt pliocenских, źródła – wywierzyska).

Szata roślinna Załęczańskiego Parku Krajobrazowego jest bardzo urozmaicona, co związane jest z położeniem parku w strefie przejściowej pomiędzy wyżynami i nizinami. Na podłożu wapiennym (jurajskim) i kwaśnym – związanym ze skałami pliocenu i plejstocenu bytują różne typy siedliskowe roślin. Dla flory parku charakterystyczne są stanowiska murawy naskalnej. Występują tu również murawy kserotermiczne i murawy piaskowcowe z jałowcem. W dolinie Warty popularne są łąki świeże i wilgotne oraz roślinność wodna torfowiskowa, bagienna i błotna. Lasy zajmują około 50% powierzchni parku. Przeważają tu antropogeniczne monokultury sosnowe. Bardziej naturalne siedliska świetlistej i kwaśnej dąbrowy, boru bagiennego, olsu, łęgu, wilgotnego boru mieszanego występują fragmentarycznie.

Z bytujących w obrębie parku ssaków na szczególną uwagę zasługują nietoperze, które zasiedlają jaskinie. Największym ich skupiskiem jest jaskinia „Szachownica”, gdzie spotyka się 10 gatunków nietoperzy i jaskinia „Węże”.

W parku znajduje się 5 rezerwatów. Są to rezerваты geologiczne: Węże i Szachownica oraz leśne Dąbrowa w Niżankowicach, Bukowa Góra i Stawiska.

Istotnym problemem dotyczącym obszarów parków krajobrazowych są ich otuliny. Znowelizowana ustawa o ochronie przyrody obniżyła zdecydowanie rangę otulin, nie dając możliwości formalnego wprowadzenia na ich terenie stosownych ograniczeń czy zakazów. Stąd proponuje się podjąć działania w kierunku przekształcenia ich w obszary chronionego krajobrazu.

✓ **Obszary chronionego krajobrazu (OCHK)**

Obszary chronionego krajobrazu są terenami o zróżnicowanych ekosystemach. Głównym celem ich utworzenia było zapewnienie powiązania terenów poddanych ochronie w system obszarów chronionych. Ponadto OCHK są predestynowane do zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem. Zgodnie z art. 32 i 34 ustawy o ochronie przyrody, utworzenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy.

Na obszarze województwa znajduje się **21 obszarów chronionego krajobrazu**, a ich powierzchnia wynosi około 399 844 ha, co stanowi około 22% ogólnej powierzchni województwa. Część z nich została powołana rozporządzeniami wojewodów (12), część została ustanowiona poprzez uchwalenie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego, a część figuruje tylko w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin czy byłych województw. Uwzględniając wszystkie obszary, nawet dokumenty studialne, niemające podstawy formalno – prawnej, wynikającej z ustawy o ochronie przyrody, należy stwierdzić, że nie stanowią one spójnego systemu ekologicznego województwa. Są gminy, położone w ciągu systemu obszaru chronionego krajobrazu (np. Przedbórz, czy Aleksandrów w Nadpiliczańskim OCHK), które nie wyrażają woli tworzenia tej formy ochrony. Stąd konieczne jest kompleksowe podejście do obszarów chronionego krajobrazu w skali całego województwa i uporządkowanie ich zarówno pod względem prawnym, jak i ciągłości systemu.

Rangę prawną, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody posiadają następujące OCHK:

- Białaczowski (prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Białaczów, Opoczno, Żarnów),
- Bolimowsko – Radziejowski z doliną środkowej Rawki (Rozporządzenie Nr 38 Wojewody Skierniewickiego z dnia 28 lipca 1997r. Dz. Urz. W. S. Nr 18, poz. 113),
- Borowej Góry (prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Bełchatów, Wola Krzysztoporska)
- Braszewicki (Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998r. Dz. Urz. W. S. Nr 20, poz. 115),
- Chrzastawsko – Widawski (Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998r. – Dz. Urz. W. S. Nr 20, poz. 115),
- Szczercowski (prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Bełchatów, M. Bełchatów, Kluki, Szczerców, Żelów).
- Doliny Rzeki Prosnicy (Rozporządzenie Wojewody Kaliskiego z dnia 20 grudnia 1996r.–Dz.Urz.W.K. Nr 1 poz. 1 z dnia 27 stycznia 1997r.),
- Doliny Bzury (Rozporządzenie Nr 36 Wojewody Skierniewickiego z dnia 28 lipca 1997r.–Dz.Urz.W.S. Nr 18, poz. 113),
- Doliny Pilicy i Drzewiczki (Uchwała Nr 15/69/83 WRN w Radomiu z dnia 28 czerwca 1983r. – Dz.Urz.W.R. Nr 9 poz. 51 – Rozporządzenie Nr 13/90 Wojewody Radomskiego),
- Doliny Przysowy (Uchwała WRN Nr 163/XXVI/88 w Płocku z dnia 9 czerwca 1988r. i Rozporządzenie Nr 106/98 Wojewody Płockiego z dnia 24 kwietnia 1998r.),
- Doliny Warty i Neru (prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Świnice Warckie i Grabów),
- Górnej Rawki (Rozporządzenie Nr 36 Wojewody Skierniewickiego z dnia 28 lipca 1997r.–Dz.Urz.W.S.Nr 18, poz. 113),

- Mrogi i Mrozycy (Rozporządzenie Nr 36 Wojewody Skierniewickiego z dnia 28 lipca 1997r.– Dz.Urz.W.S. Nr 18, poz. 113, prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Głowno, Stryków, Zgierz),
- Nadwarciański (Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998r. – Dz. Urz. W. S. Nr 20, poz. 115),
- Piliczańsko – Radomszczański (prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Aleksandrów, Budziszewice, Czerniewice, Inowłódz, Kobbiele Wielkie, Kodrąb, Koluszki, Lubochnia, Ładzice, Łęki Szlacheckie, Masłowice, Mniszków, Opoczno, Poświętne, Przedbórz, Radomsko, Rokiciny, Ręczno, Rozprza, Rzeczyca, Sulejów, Sławno, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Wielgomłyny, Wolborz, Żelechlinek, Żarnów),
- Pradoliny Warszawsko – Berlińskiej (Uchwała WRN Nr 163/XXVI/88 w Płocku z dnia 9 czerwca 1988r.)
- Puczniewski (Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998r. Dz. Urz. W. S. Nr 20, poz. 115),
- Sokolnicki (prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Aleksandrów Łódzki, Ozorków, Parzęczew, Zgierz),
- Środkowej Grabi (Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998r.),
- Tuszyńsko – Dłutowski (prawo miejscowe – obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Dłutów, Tuszyn, Pabianice, Rzgów),
- Uniejowski (prawo miejscowe w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego gminy Uniejów).

✓ **Rezerваты przyrody**

Według art. 23, ust.1 ustawy o ochronie przyrody są to obszary obejmujące zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych, bądź krajobrazowych. Na terenie województwa łódzkiego znajduje się obecnie **88 rezerwatów** przyrody, a ich łączna powierzchnia wynosi 7121,43 ha. 87 rezerwatów podlega ochronie częściowej, która polega na czynnym oddziaływaniu na stan ekosystemów i ich składników poprzez stosowanie zabiegów ochronnych, hodowlanych i pielęgnacyjnych. Ścisłej ochronie podlega tylko część rezerwatu „Torfowisko Rąbień” w miejscowości Rąbień (gm. Aleksandrów Łódzki) o powierzchni 36,62ha, gdzie zaniechana jest ingerencja człowieka. Pozostała część o powierzchni 5,5 ha podlega ochronie częściowej.

Zdecydowaną większość (65) stanowią **rezerваты leśne**, które występują na terenie całego województwa. Obejmują fragmenty lasów charakteryzujące się naturalnymi ekosystemami, wiekowym drzewostanem, występowaniem rzadkich gatunków drzew oraz stanowisk drzew rosnących na granicy geograficznego zasięgu gatunku.

Zadaniem 8 **rezerwatów florystycznych**, jest ochrona rzadkich, wyjątkowo okazałych zbiorowisk roślinnych (np. Las Jabłoniowy, Ciosny, Długods Królewski w Węglewicach),

Pośrednią grupę stanowią rezerваты **leśno – florystyczne**, w których przedmiotem ochrony są zarówno zbiorowiska leśne, jak i florystyczne. W obrębie województwa są dwa takie rezerваты (Świetlista Dąbrowa i Ruda Chlebacz). Ponadto znajduje się 6 rezerwatów **torfowiskowych**, obejmujących ekosystemy potencjalnie najbardziej narażone na degradację. Ustanowiono je dla ochrony złożonych układów hydrologicznych, roślin oraz złóż torfu (Czarny Ług, Korzeń, Piskorzaniec, Torfowisko Rąbień). Rzadkością w województwie są rezerваты **przyrody nieożywionej**. Należą do nich: rezerwat „Diabla Góra” w gminie Aleksandrów z wychodniami skał piaskowcowych, rezerwat „Niebieskie Źródła” w gminie Tomaszów Mazowiecki ze źródłami krasowymi, rezerwat „Węże” w gminie Działoszyn z wapiennymi wzgórzami i systemem jaskiń zawierających formy naciekowe i leje krasowe.

Jedynym w województwie jest rezerwat **faunistyczny** „Jeziorsko” leżący w obrębie miasta i gminy Warta oraz gminy Pęczniew. Jest to rezerwat ptactwa wodno – błotnego.

Do wyjątków zaliczyć można także rezerwat **krajobrazowo – leśny** „Źródła Bobrówki” w gminie Maków a także rezerwat **wodny** „Rawka” obejmujący rzekę Rawkę na całej długości ze starorzeczami i rozgałęzieniami.

Rezerwat **stonoroślowy** „Błonie”, który miał chronić roślinność halofilną, stracił rację istnienia, wskutek osuszenia torfowisk w dolinie Bzury.

Największym powierzchniowo rezerwatem w województwie jest rezerwat faunistyczny „Jeziorsko”, który zajmuje 2350,60 ha. Kolejne duże rezerваты to: wodny „Rawka” o powierzchni 487,00, torfowiskowy „Piskorzaniec” o powierzchni 409,19 ha, leśny „Lubiaszów” o powierzchni 202,40 ha, leśny „Czarna Różga” o powierzchni 185,60 ha, leśny „Trębaczew” o powierzchni 164,91 ha oraz rezerwat przyrody nieożywionej „Diabla Góra” o powierzchni 159,00 ha.

Największe zgrupowanie rezerwatów występuje wzdłuż doliny Pilicy i w obszarze międzyrzecza Warty i Prosy. Trzeci rejon ze znaczną ilością rezerwatów przebiega równoleżnikowo między Łowiczem i Rawą Mazowiecką na wschodzie oraz Uniejowem i Pęczniewem na zachodzie.

✓ **Użytki ekologiczne**

Są to pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk takich jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy itp. Użytki ekologiczne stanowią lokalne banki genów; są ostojami dzikiej zwierzyny i użytecznych gatunków roślin. Tereny te stanowią wyspy ekologiczne w agrosystemach i lasach użytkowanych gospodarczo oraz tworzą korytarze ekologiczne i szlaki wędrówek zwierząt.

Uznanie za użytek ekologiczny następuje na podstawie rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy. Na terenie województwa istnieje **648 użytków ekologicznych**. Około 90% z nich zajmuje małe, bo poniżej 3 ha, powierzchnie. Największe użytki ekologiczne pod względem powierzchni to: kompleks bagien „Święte Ługi” w gminie Szczerców, kompleks bagien w Rębieszowie w gminie Zapolice (32,54 ha), kompleks śródleśnych stawów z przyległymi pastwiskami o pow. 33,02 ha w gminie Dłutów, śródleśne torfowisko oraz tereny okresowo zalewane wodą o pow. 45,00 ha w gminie Koluszki.

✓ **Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe**

Są mało rozpowszechnioną formą ochrony przyrody. Istnieje ich na terenie województwa tylko 21. Zostały utworzone w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania ich wartości estetycznych. Ogólna ich powierzchnia wynosi około 10 191,82 ha. Największe zespoły przyrodniczo krajobrazowe związane są z dolinami rzek. Należą do nich: Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Dolina Grabi (4007 ha), Osjakowski Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy (2492 ha) w dolinie Warty, Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Dolina Mrogi (493 ha), Działoszyński Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy (299 ha) obejmujący przełomowy odcinek rzeki Warty w gminie Działoszyn.

✓ **Pomniki przyrody**

Pomnikiem przyrody, jak określa ustawa o ochronie przyrody, są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno – pamiątkowej i krajobrazowej. Zalicza się do nich m. in. sędziwe i okazałe drzewa i krzewy, źródła, wodospady, wywierzyska, skały, jary, głazy narzutowe, jaskinie. Jest to najbardziej rozpowszechniona forma ochrony przyrody w województwie. Obecnie zarejestrowanych jest **2176 pomników przyrody**. Liczba ta zawiera pomniki posiadające umocowanie prawne w formie rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy. Brak formalnej podstawy prawnej, wynikającej z braku potwierdzenia aktów prawnych wydanych przez byłych wojewodów do 1999 roku, dotyczy 490 obiektów, w tym aż ponad 430 znajduje się w byłym woj. skierniewickim.

Najwięcej na terenie województwa jest pomników przyrody ożywionej (ponad 2000) w postaci pojedynczych drzew, grup drzew i szpalerów. Najwięcej pomników znajduje się na terenach dawnych zespołów rezydencjonalnych w miastach i na wsiach i starych cmentarzach. Najczęściej spotykanym pomnikiem – drzewem jest dąb szypułkowy. Oprócz dębu szypułkowego dość liczne wśród pomników są lipy drobnolistne, wiązy szypułkowe i jesiony wyniosłe.

Ochroną pomnikową zostały objęte również **aleje** – 40 pomników przyrody. Najdłuższa aleja znajduje się w gminie Nieborów, na którą składają się 863 drzewa.

Pomników **przyrody nieożywionej** jest w województwie 15. Są to: bagna, zbiorniki wodne, źródła, jaskinie, stanowiska paleontologiczne, głazy narzutowe, parki (Park Źródliska w Łodzi).

Najwięcej pomników przyrody posiada miasto Łódź – 268, m. Skierniewice – 90, m. gm. Błaszki – 75, Stryków – 74, gm. Maków – 59, m. gm. Biała Rawska – 57, gm. Brzeźno – 55.

✓ **Stanowiska dokumentacyjne**

W województwie zarejestrowane są 3 stanowiska: Olewin, Pyszków i Siedlątków. Zajmują obszar o pow. 0,87 ha. Są to stanowiska przyrody nieożywionej, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych.

✓ **Parki gminne i zabytkowe**

Na terenie województwa znajdują się obecnie 654 parki, w tym 336 to parki o walorach zabytkowych, 312 zaklasyfikowano jako gminne, a 16 wpisanych jest do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Najwięcej parków zabytkowych znajduje się w m. Łodzi – 12, gm. Błaszki – 10, Białej Rawskiej – 9 oraz w Łękach Szlacheckich – 8. Parków gminnych najwięcej posiada gm. Kutno – 11

i gm. Daszyna – 8

W Europie trwają prace nad koncepcjami europejskich sieci obszarów chronionych, które mają doprowadzić do utworzenia spójnej przestrzennej sieci ekologicznej, łączącej obszary o najwyższych walorach przyrodniczych i umożliwiających maksymalne zachowanie bioróżnorodności kontynentu. Do najważniejszych z nich należy koncepcja sieci ekologicznej EKONET oraz NATURA 2000.

✓ **Sieć ekologiczna NATURA 2000**

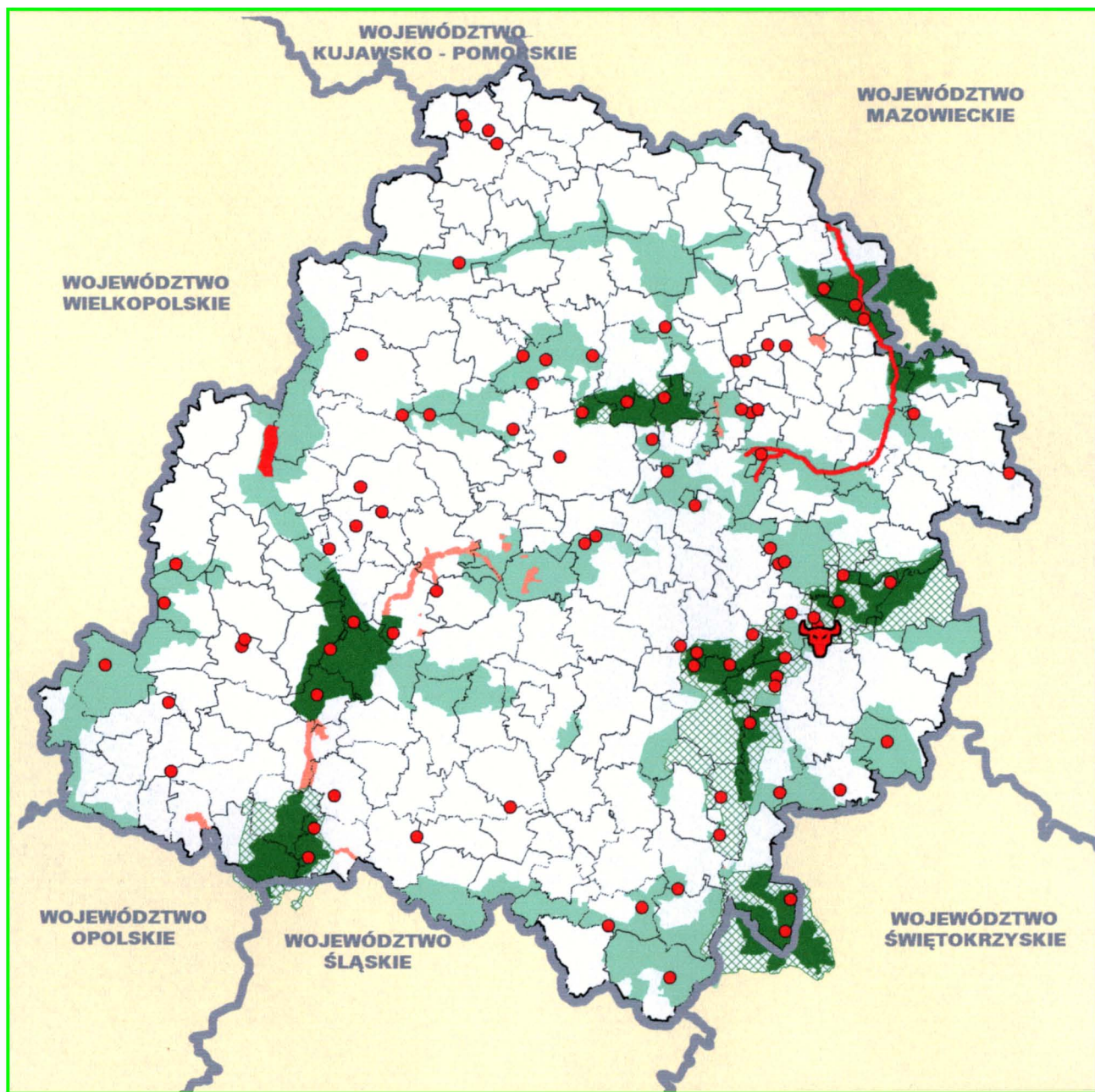
Europejska sieć obszarów chronionych NATURA 2000 została powołana przez wydanie Dyrektywy 43/92/EEC z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. „Habitatowej”). Na podstawie tej dyrektywy, w ramach programu badawczego CORINE, na terenie województwa, zostało wyznaczonych 37 ostoj przyrody, z czego dwie: Dolina Warty i Dolina Pilicy posiadają rangę europejską. Są to tzw. Specjalne Obszary Ochrony. Do sieci ekologicznej NATURA 2000 zostaną również włączone obszary chronione, utworzone na podstawie Dyrektywy Rady Europy 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dzikich ptaków (tzw. „Ptasiej”) w ramach, której wytypowano dwie ostoje o randze europejskiej – zbiornik „Jeziorsko” oraz dolinę rzeki Ner; między Dąbiem a Łęczycą (tzw. Obszary Specjalnej Ochrony).

W oparciu o te 2 dyrektywy, wytypowano obszary występowania wrażliwych siedlisk, rzadkich i ginących gatunków zwierząt i roślin oraz gatunków ptaków wymagających utworzenia obszarów ochronnych, które tworzyć będą europejską sieć NATURA 2000. Zgodnie z rejestrem Natura 2000 – Polska (Baza danych 2000), na terenie województwa wyznaczono 15 ostoj przyrody. Są to: doliny – środkowej Warty, Pilicy, Bzury, Grabi, Neru, Czarnej Koneckiej, zbiorniki – Jeziorsko i Sulejowski oraz Załęczański Łuk Warty, Puszcza Bolimowska, Lasy Spalskie, Przedborski Park Krajobrazowy, Niebieskie Źródła, Międzyrzecze Warty i Widawki oraz Chorzenice. Sieć **Natura 2000** nie tworzy jednak jednolitego systemu pomijając cenne przyrodniczo obszary.

✓ **Sieć ekologiczna ECONET – Polska**

Sieć ekologiczna ECONET – Polska składa się z obszarów węzłowych charakteryzujących się wysokim stopniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz korzystnymi uwarunkowaniami dla zachowania siedlisk i ostoj gatunków o znaczeniu europejskim i krajowym, powiązanych korytarzami ekologicznymi. Korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym tworzą doliny rzek: Pilicy, Rawki, Bzury, Neru, Warty i Prosnicy. Występujące w ramach tego systemu obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym i krajowym to parki krajobrazowe: Bolimowski, Sulejowski, Spalski, Przedborski, Załęczański, dolina Warty ze zbiornikiem „Jeziorsko” oraz dolina dolnego Neru. Wnioskuje się o podniesienie rangi parków krajobrazowych: „Międzyrzecza Warty i Widawki” oraz „Wzniesień Łódzkich” do obszarów węzłowych o znaczeniu krajowym.

Województwo łódzkie, mimo stosunkowo niewielkiego zróżnicowania środowiska przyrodniczego i mimo dość dużego stopnia urbanizacji, posiada znaczne zasoby obszarów i obiektów zasługujących na ochronę. Są to najcenniejsze pod względem krajobrazowym i przyrodniczym tereny, które mają znaczenie w skali lokalnej, regionalnej lub są ważne w skali krajowej a nawet europejskiej. Nie wszystkie zostały jednak objęte ochroną i należy dążyć do sukcesywnego nadawania im różnego statusu ochrony. Nie najlepiej wygląda również stan prawny tych terenów. Wiele obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo krajobrazowych, czy użytków ekologicznych ma swoje umocowanie wyłącznie w planach miejscowych, co w sytuacji rychłej utraty ich mocy obowiązujących, może stanowić poważne zagrożenie dla systemu ochrony przyrody w województwie.

**SYSTEM OBSZARÓW PRZYRODNICZYCH
PRAWNIE CHRONIONYCH****OZNACZENIA**

- REZERWATY PRZYRODY
- PARK NARODOWY
- PARKI KRAJOBRAZOWE

- OTULINY PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH
- OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

III. PRZEWIDYWANE KIERUNKI ZMIAN W SYTUACJI BRAKU REALIZACJI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA.

Gospodarowanie w przestrzeni to rozmieszczenie w niej majątku, ludzi i ich działalności w sposób zapewniający właściwą jakość życia i efektywność przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego i ekorozwoju. Określeniem warunków zapewniających wysoką jakość życia i efektywność gospodarowania zajmuje się strategia rozwoju regionu.

Priorytetowymi kierunkami działań określonymi w strategii są:

- podniesienie poziomu wykształcenia i rozwój kulturowy mieszkańców,
- podniesienie jakości życia i stanu zdrowotności mieszkańców,
- uporządkowanie gospodarki przestrzennej,
- zwiększenie dostępności regionu poprzez rozwój infrastruktury transportowej i informacyjnej,
- tworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej,
- stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich regionu,
- tworzenie, w kraju i zagranicą, wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego do zamieszkania, inwestowania i współpracy,
- wspomaganie i promowanie różnych form edukacji regionalnej dzieci, młodzieży i dorosłych,
- inicjowanie i wspomaganie rozwoju różnych form i przejawów kultury regionalnej oraz ruchów regionalistycznych,
- stymulowanie przemian w sieci osadniczej województwa, polegających na wzroście roli miast w organizacji funkcjonalno – przestrzennej regionu.

Konkretyzacja zamierzeń, ogólnie zarysowanych w strategii oraz przeniesienie jej na przestrzeń następuje w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”.

„Plan...” określa także zasady organizacji struktury przestrzennej, w tym: podstawowe elementy sieci osadniczej, rozmieszczenie infrastruktury społecznej i technicznej, a szczególnie wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury.

Ponadto w „Planie” (zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym) uwzględniane są zadania rządowe i samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz obszary na których przewiduje się realizację tych zadań.

Plan pełni więc jednocześnie funkcję koordynatora między planowaniem krajowym, a planowaniem miejscowym, nie będąc jednocześnie aktem prawa miejscowego i nie naruszając uprawnień gmin w zakresie gospodarowania przestrzenią.

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” przyjmuje, iż podstawowym warunkiem dla realizacji zrównoważonego zagospodarowania obszaru województwa, stwarzającego satysfakcjonujące warunki życia mieszkańcom, jest oparcie się na realnych podstawach dynamizujących rozwój,

umożliwiających sprostanie rosnącej konkurencji. Zostały wyeksponowane strategiczne atuty rozwojowe wynikające z centralnego położenia w kraju i przestrzeni europejskiej oraz koncentracji wysoko kwalifikowanych kadr w aglomeracji łódzkiej.

W strukturze przestrzennej regionu, zaakcentowane zostały predyspozycje rozwojowe w układzie strefowym oraz wskazano obszary – bieguny przyspieszonego rozwoju i dynamicznych przekształceń.

„Plan...” wskazuje obszary problemowe i konfliktogenne, wymagające szczególnej troski, głównie na styku urbanizacja, a ochrona środowiska.

Brak „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”, który jest instrumentem realizacji celów i zadań przyjętych w strategii może prowadzić do chaosu przestrzennego oraz nasilenia się konfliktów pomiędzy potrzebami ochronnymi środowiska, a potrzebami rozwoju gospodarczego.

Szczególnie niekorzystne dla obszaru województwa byłoby zaniechanie realizacji działań w zakresie: systemu transportowego, ochrony i kształtowania systemu przyrodniczego oraz ochrony wartości kulturowych.

Przestrzeń obszaru strukturalizuje system komunikacyjny. Stworzenie sprawnego, wysoce efektywnego, a jednocześnie o zminimalizowanym negatywnym oddziaływaniu na środowisko, bezpiecznego systemu przewozu osób i ładunków, zapewniającego mieszkańcom województwa warunki życia na poziomie europejskim oraz stwarzającego warunki do rozwoju gospodarczego i zachowania ładu przestrzennego, to istota określonych w planie kierunków rozwoju systemu transportowego województwa.

Przewidywane są: działania modernizacyjne dróg i linii kolejowych, stopniowa przebudowa i rozbudowa układu drogowego, realizacja autostrad, dróg ekspresowych, stworzenie centrum logistycznego o ponadregionalnym znaczeniu w rejonie skrzyżowania dwóch autostrad (Stryków), rozwój regionalnego portu lotniczego Lublinek, budowa regionalnego lotniska w Łasku jako pasażersko – towarowego oraz usprawnienie funkcjonowania i obsługi regionu zbiorowym transportem osób.

Nie podjęcie powyższych działań i przedsięwzięć będzie prowadzić do stagnacji gospodarczej regionu oraz pogarszania się warunków życia i zamieszkania głównie na skutek wzrostu wskaźnika motoryzacji w sytuacji braku uporządkowanego układu drogowego, m.in. wyprowadzającego, poprzez budowę systemu obwodnic, główne drogi z centrów miast.

Polityka ekologiczna województwa zakłada taki rozwój społeczno – gospodarczy, który zagwarantuje pełną ochronę zasobów i walorów środowiska w stanie zachowania równowagi przyrodniczej oraz trwałości procesów przyrodniczych.

W ramach tej polityki przewidywana jest:

- ochrona unikatowych i najcenniejszych przyrodniczo terenów celem zachowania ich bioróżnorodności,
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo o znacznej bioróżnorodności oraz kształtowanie spójnego systemu ekologicznego,
- poprawa jakości środowiska we wszystkich jego elementach oraz na obszarach zdegradowanych.

„Plan...” zakłada stworzenie spójnego Systemu Obszarów Chronionych (SOCH), pełniącego nadrzędną rolę w strukturze przestrzennej obszaru województwa.

Będą go budować: Parki Krajobrazowe, obejmujące cenne przyrodniczo o dużej bioróżnorodności tereny oraz Obszary Chronionego Krajobrazu wyróżniające się znacznymi walorami przyrodniczo – krajobrazowymi.

Spośród 23 obecnie istniejących Obszarów Chronionego Krajobrazu, aż 9 funkcjonuje na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W sytuacji, gdy plany (zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami – ustawa z dn.21 grudnia 2001r o zmianie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, Dz.U Nr 154 z 29.12.2001r.) przestaną obowiązywać Obszary Chronionego Krajobrazu stracą swe umocowanie prawne. Ze względu na aktualną niespójność systemu, wynikającą z tworzenia Obszarów Chronionego Krajobrazu w odrębnych jednostkach administracyjnych – byłe województwa – niezbędna staje się ich weryfikacja i przekształcenie w jednolity system.

Określony w „Planie...” System Obszarów Chronionych Województwa Łódzkiego, zapewnia ciągłość powiązań ekologicznych oraz stanowił będzie podstawę do systemowej ochrony przyrody.

W skład projektowanego systemu, proponowane jest włączenie 9 nowych, postulowanych do utworzenia Obszarów Chronionego Krajobrazu oraz powiększenie istniejących.

Ponadto otuliny Parków Krajobrazowych, oprócz Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, proponowane są do przekształcenia w Obszary Chronionego Krajobrazu.

Bardzo istotne dla systemu przyrodniczego województwa są ustalenia „Planu...” dotyczące ochrony unikatowych i najcenniejszych przyrodniczo terenów, poprzez systematyczne obejmowanie ich ochroną prawną w formie: 28 rezerwatów, 34 zespołów przyrodniczo – krajobrazowych, 37 użytków ekologicznych i 9 stanowisk dokumentacyjnych.

Przy braku realizacji „Planu...” zapewnienie ochrony, powiązań i trwałości funkcjonowania obszarów cennych przyrodniczo, byłoby utrudnione, a może nawet niemożliwe do osiągnięcia.

Obszary o znacznych walorach przyrodniczych i krajobrazowych narażone są na znaczną ekspansję antropogeniczną. Przykładem jest nadmierna i chaotyczna urbanizacja Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich oraz przeinwestowanie zabudową lotniskową Spalskiego i Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Kompleksowe ujęcie w „Planie...” struktury przyrodniczej i przypisanie jej jako nadrzędnej funkcji ochronnej jest głównym zamierzeniem pozwalającym przeciwdziałać intensywnym przekształceniom antropogenicznym na wytypowanych najcenniejszych obszarach.

Polityka przestrzenna „Planu...” ukierunkowana jest więc na:

- ograniczenie zabudowy na terenach o wysokich walorach przyrodniczych, zwłaszcza na terenie parków krajobrazowych,
- wyłączenie z zainwestowania terenów dolin,
- minimalizację powierzchni technicznej zabudowy oraz ograniczenie nadmiernego rozproszenia zabudowy.

Określone w „Planie...” podstawowe kierunki działań w zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej mające na celu: ***poprawę jakości wód, zmniejszenie deficytu wód oraz złagodzenie zagrożenia powodziowego*** są bardzo ważne i korzystne w aspekcie stanu istniejącego i potrzeb hydrologicznych obszaru województwa.

Należą do nich m in.:

- realizacja programów wojewódzkich: „Pilica” i „Warta” oraz opracowanie programu „Bzura”, prowadzących do kompleksowej ochrony środowiska w zlewniach w.w. rzek, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadami,
- zakończenie budowy GOŚ w Łodzi,
- ochrona istniejących zbiorników wód powierzchniowych,
- budowa zbiorników retencyjnych w ramach „Programu małej retencji” oraz programów „Pilica”, „Warta” i ewentualnie „Bzura”,
- realizacja kanału przerzutowego Ner – Bzura, w sytuacji braku innych rozwiązań, które wpłynęłyby na podniesienie poziomu wód w dolinie rzeki Bzury,
- łagodzenie zagrożenia powodziowego m.in. poprzez: realizację zbiorników małej retencji (nie mniejszych niż 50 ha), budowę i przebudowę wałów, realizację suchego zbiornika na Warcie - „Felinów” w gminie Osjaków, realizację polderów zalewowych „Myja” i „Sieradz”,
- ochrona dolin rzecznych przed zainwestowaniem,
- zwiększenie lesistości.

Wymienione wyżej ustalenia, działania i przesądzania przestrzenne, przełożone na politykę przestrzenną samorządów lokalnych, zapewnią funkcjonowanie systemu ekologicznego, proekologiczny rozwój gospodarczy, a w konsekwencji skuteczność ochrony środowiska przyrodniczego.

Brak „Planu...” i ustaleń, szczególnie w zakresie polityki ekologicznej, nie zapewni tej skuteczności.

Problemy ochrony poszczególnych komponentów środowiska, a szczególnie gospodarka wodna, najczęściej wykraczają poza zasięg terytorialny i możliwości ekonomiczne gmin. Jest to dodatkowy czynnik wymuszający globalne ujęcie zagadnień ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim i krajowym.

IV. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN I PRZEKSZTAŁCEN ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI USTALEŃ „PLANU...”

Generalnie, w ustaleniach „Planu...” przyjęta została zasada zrównoważonego rozwoju, co przekłada się na zachowanie walorów przyrodniczych, a nawet ich wzbogacenie, przy jednoczesnym trwałym rozwoju społeczno – gospodarczym. Nie zawsze obie racje były możliwe do pogodzenia. Znaczna część ustaleń planu wynika z uwarunkowań ponadregionalnych, związanych z realizacją polityki gospodarczej i przestrzennej państwa. Przyjęte rozwiązania planistyczne są kompromisem pomiędzy wynikającymi bieżącymi potrzebami regionu i kraju, a zachowaniem i ochroną walorów przyrodniczych środowiska.

1. PRZEWIDYWANE ZMIANY W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH ŚRODOWISKA

✓ Powierzchnia ziemi i gleby.

Powierzchnia ziemi i gleby na skutek działalności człowieka podlegają przekształceniom oraz częściowej degradacji. Zagrożenia wynikają z ciągle pogłębiającej się i często niekontrolowanej urbanizacji i związanym z tym przeznaczaniem gruntów na cele inwestycyjne, przemieszczaniem mas ziemnych, związanych z budową dużych obiektów, autostrad oraz odkrywkową eksploatacją surowców mineralnych. Niekorzystne oddziaływanie na gleby powodowane jest i będzie nieracjonalnie stosowanymi nawozami sztucznymi i środkami ochrony roślin, brakiem pełnego, sprawnie działającego systemu odprowadzania, usuwania i unieszkodliwiania nieczystości (ścieki komunalne i przemysłowe, odpady stałe) oraz emisją obiektów emitujących szkodliwe zanieczyszczenia, w tym zanieczyszczeniami komunikacyjnymi, kumulującymi się przy drogach o dużym natężeniu ruchu.

Największe przekształcenia powierzchni ziemi wiążą się z eksploatacją odkrywkową surowców naturalnych. Z ustaleń „Planu...”

wynika, że dotyczyć to będzie przede wszystkim rejonu Bełchatowa, gdzie przewiduje się dalszą eksploatację węgla brunatnego, oraz Szczercowa, gdzie nastąpi rozpoczęcie eksploatacji nowego złoża. W mniejszym stopniu zmianom tym podlegać będą również obszary, na których przewidziano eksploatację surowców budowlanych. Dotyczy to okolic Tomaszowa Mazowieckiego (piaski szklarskie i formierskie), Działoszyna, Pajęczna, Sławna i Mniszkowa (wapienie), Czatolina, Dąbkowic, Białej Góry – Unewela, Żarnowa, Sulejowa (kruszywa budowlane).

W ustaleniach planu dotyczących przemysłu wydobywczego uwzględniono istniejące uwarunkowania i możliwości wydobywcze występujące w regionie. Wykorzystanie istniejących zasobów wynika z aktualnych potrzeb państwa i województwa, a uzasadnione jest również korzyściami społeczno – ekonomicznymi gmin rejonów eksploatacji. Względy te niejednokrotnie przewyższają potrzeby ochronne środowiska, które muszą im się podporządkować. Istotne staje się odnalezienie właściwego kompromisu. Eksploatacja surowców winna być prowadzona w sposób pozwalający optymalnie wykorzystać złoża (zwłaszcza przy ograniczeniu zasobów surowców naturalnych w województwie), przy jednoczesnej sukcesywnej rekultywacji. Szczególnie istotna dla województwa stanie się rekultywacja i zagospodarowanie terenów zagłębia Bełchatów – Szczerców.

Warunki te zostały uwzględnione w projekcie planu. Dla ograniczenia degradacji wynikającej z prowadzenia intensywnych prac ziemnych w ustaleniach planu zawarto zalecenia:

- ograniczenia zakresu i zoptymalizowania sposobu wykonywania różnego typu prac ziemnych, co będzie miało szczególne znaczenie przy budowie autostrad, łącznie z pozyskiwaniem surowca w sąsiedztwie inwestycji,
- zaniechania eksploatacji złóż konfliktowych (np.: złoża węgla brunatnego „Rogóźno”, fosforytów „Burzenin” oraz złóż znajdujących się w granicach terenów prawnie chronionych),
- ograniczenia skutków realizacji kopalni odkrywkowych i zintensyfikowania rekultywacji terenów powyrobowiskowych.

Równocześnie, ustalenia „Planu...” wskazują na potrzebę ochrony surowców mineralnych, jako zasobów środowiska służących człowiekowi, poprzez wyłączenie terenów złóż udokumentowanych z wszelkiego trwałego zainwestowania oraz dalszą intensyfikację badań geologicznych, zmierzających do rozpoznania wglębnej budowy obszaru województwa.

Realizacja ustaleń „Planu...” spowoduje wyłączenie z użytkowania rolniczego znacznej części gruntów rolnych województwa. Dotyczy to przede wszystkim mało urodzajnych gleb (V i IV klasa bonitacyjna) rejonu Zagłębia Węglowego Bełchatów – Szczerców, gleb położonych na trasie przebiegu projektowanej autostrady A-1 i A-2, dróg ekspresowych i wybranych linii kolejowych, gdzie dominują także gleby niskich klas bonitacyjnych, oraz gleb terenów urbanizujących się – tu niejednokrotnie będą to gleby wysokich klas bonitacyjnych, choć w celu ograniczenia opisywanych negatywnych skutków „Plan...” wskazuje na potrzebę ukierunkowania polityki przestrzennej na minimalizację powierzchni technicznej zabudowy oraz ograniczenie nadmiernego rozproszenia zabudowy. Wskazano również na potrzebę ograniczenia zabudowy na terenach o wysokich walorach przyrodniczych (zwłaszcza na terenie parków krajobrazowych) oraz wyłączenie z zainwestowania terenów dolin.

Zgodnie z ustaleniami „Planu...” przewiduje się również postępujący proces wyłączenia z użytkowania rolniczego, mało przydatnych dla rolnictwa gleb V i VI klasy bonitacyjnej, na rzecz zalesień. Zwiększenie lesistości województwa na glebach V i VI klasy bonitacyjnej jest pożądaną dla środowiska i ekonomiczną formą ich zagospodarowania.

Gleby najlepsze jakościowo (I – IV klasa bonitacyjna) skoncentrowane w północnej części województwa chronione są dla intensyfikacji produkcji rolnej. Rejon ten przekształcony przez działalność rolniczą, charakteryzuje się znacznym deficytem wód powierzchniowych. Proponowana budowa zbiorników małej retencji, wprowadzenie na szerszą skalę systemu nawodnień, a także zadrzewień i zakrzewień śródpolnych przyczyni się do zahamowania zaznaczających się tu procesów stepowania i spowoduje zwiększenie możliwości produkcyjnych.

Zgodnie z ustaleniami „Planu...” potrzeby ochrony gleb przed zanieczyszczeniami chemicznymi dotyczą w szczególności północnych terenów województwa oraz zurbanizowanych centrów miast, terenów wokół obiektów emitujących szkodliwe zanieczyszczenia oraz przylegających do dróg o dużym nasileniu ruchu. Dla zminimalizowania skutków degradacji w ustaleniach „Planu...” wskazano na konieczność:

- ograniczenia nadmiernej chemizacji rolnictwa poprzez dostosowanie wielkości stosowanych środków chemicznych do wymagań upraw, struktury gleb, warunków wodnych i ukształtowania terenu,
- lepszego wykorzystania potencjału biologicznego gleb przez wprowadzenie na szerszą skalę rolnictwa ekologicznego,
- ograniczenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych na terenach rolniczych, zwłaszcza o wysokich bonitacjach gleb poprzez wprowadzanie obudowy biologicznej obiektów powodujących zanieczyszczanie gleb, w tym szczególnie dróg o dużym natężeniu ruchu,
- zintensyfikowania prac rekultywacyjnych gruntów zdegradowanych skażeniem oraz wykorzystywanie gleb silnie zanieczyszczonych substancjami toksycznymi do produkcji roślin przemysłowych i energetycznych oraz pod zalesienia i zadrzewienia,
- likwidacji mogilników oraz dzikich wysypisk śmieci.

✓ **Wody powierzchniowe i podziemne.**

Rzeki województwa są znacznie zanieczyszczone, głównie przez ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzane przez oczyszczalnie oraz przez spływające ścieki nieoczyszczone i charakteryzują się małą zasobowością. Zasoby wód podziemnych są stosunkowo bogate. Przekroczenia klas czystości tych wód, dotyczą jedynie wód gruntowych przypowierzchniowych.

Realizacja zgodnie z wymogami „Planu...” urządzeń odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym wód deszczowych z terenów silnie zurbanizowanych (ustalenia dotyczące sukcesywnej realizacji sieci kanalizacji sanitarnej wszystkich większych jednostek osadniczych o zwartej zabudowie, zwłaszcza ośrodków miejskich, podłączania do kanalizacji wszystkich punktów zrzutu ścieków i skierowanie ścieków do oczyszczalni, skorelowanie budowy wodociągów z realizacją systemów kanalizacyjnych, zakończenia budowy GOS-u w Łodzi i skierowania do niej ścieków z całego miasta oraz otaczających

jednostek osadniczych m.in. z Pabianic, Ksawerowa i Konstantynowa) oraz kompleksowe rozwiązanie gospodarki odpadami, zapewni uzyskanie wyższych klas czystości. Jest to zwłaszcza istotne w przypadku zlewni Pilicy, która odgrywa ważną rolę, związaną z zaopatrzeniem Aglomeracji Łódzkiej w wodę pitną. Z tego też względu „Plan...” wskazuje na potrzebę objęcia zlewni Pilicy szczególną ochroną. W przypadku doliny rzeki Ner – szczególnie narażonej na zanieczyszczenia wodami deszczowymi, spływającymi z dużej powierzchni terenów zabudowanych, występujących w Łodzi – wskazano konieczność budowy zbiornika przechwytyującego zanieczyszczone wody burzowe (zbiornik „Biehcice” w rejonie miasta Konstantynowa). Poprawie stanu czystości wód sprzyjać będzie także: likwidacja wszystkich punktów zrzutu nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych, w tym do rowów melioracyjnych i zahamowanie eutrofizacji zbiorników Jeziorsko i Sulejów przez radykalne ograniczenie wpływających do nich zanieczyszczeń, jak również wprowadzenie na terenach rolnych stref buforowych, w postaci barier biologicznych, wzdłuż cieków i zbiorników wodnych.

Proponowany w „Planie...” „Program małej retencji” pozwoli na regulację zasobów i poziomu wód powierzchniowych regionu. Sieć zbiorników małej retencji służyć będzie do wyrównywania przepływu w rzekach i racjonowania gospodarki spływami opadowymi, w celu ograniczenia szybkiego ich odprowadzenia do wód otwartych i uniknięcia przesuszenia terenu (co jest szczególnie ważne w północnej części województwa, gdzie pradolina warszawsko – berlińska została nadmiernie przesuszona na skutek przeprowadzonej melioracji).

Lokalizacja, przyjętych w „Programie Warta”, zbiorników retencyjnych położonych na terenach o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych (Krzętle na rzece Węznicy oraz Kolumna i Łask na rzece Grabi), wymaga przeprowadzenia dla nich, przed podjęciem decyzji o ich realizacji, pogłębionych studiów w zakresie oddziaływania na tereny przyległe i środowisko przyrodnicze.

Zdolności retencyjne posiadają również lasy i zadrzewienia, których znaczny wzrost powierzchni przewidują ustalenia „Planu...”. Prowadzeniu w zlewniach gospodarki wodochronnej sprzyjać będzie również realizacja programu zalesień i zadrzewień na obszarach działów wodnych oraz w terenach źródłiskowych.

Deficyt wód powierzchniowych, mogący ograniczyć rozwój gospodarczy, został potraktowany w „Planie...” jako jedno z podstawowych zadań polityki przestrzennej województwa. Dla zmniejszenia jego skutków, poza omówionymi działaniami, „Plan...” ustala także ochronę istniejących zbiorników wodnych naturalnych i sztucznych oraz w miarę możliwości rewitalizację terenów bagienno – torfowych. Konieczność intensyfikacji działań, zwiększających przepływy w rzekach północnej części województwa, a szczególnie Bzury, znalazły swoje odzwierciedlenie w propozycji realizacji kanału przerzutowego Ner – Bzura, którego zadaniem ma być alimentowanie rzeki Bzury wodami rzeki Ner.

Wymienione wyżej działania będą rozciągnięte w czasie i w przestrzeni, co proporcjonalnie przełoży się na osiągnięcie zakładanych celów.

W sytuacjach ekstremalnych (gwałtowne roztopy wiosenne, długotrwałe opady ciągłe) zbiorniki retencyjne będą spełniać rolę przeciwpowodziową. Łagodzeniu zagrożenia powodziowego ma przede wszystkim służyć:

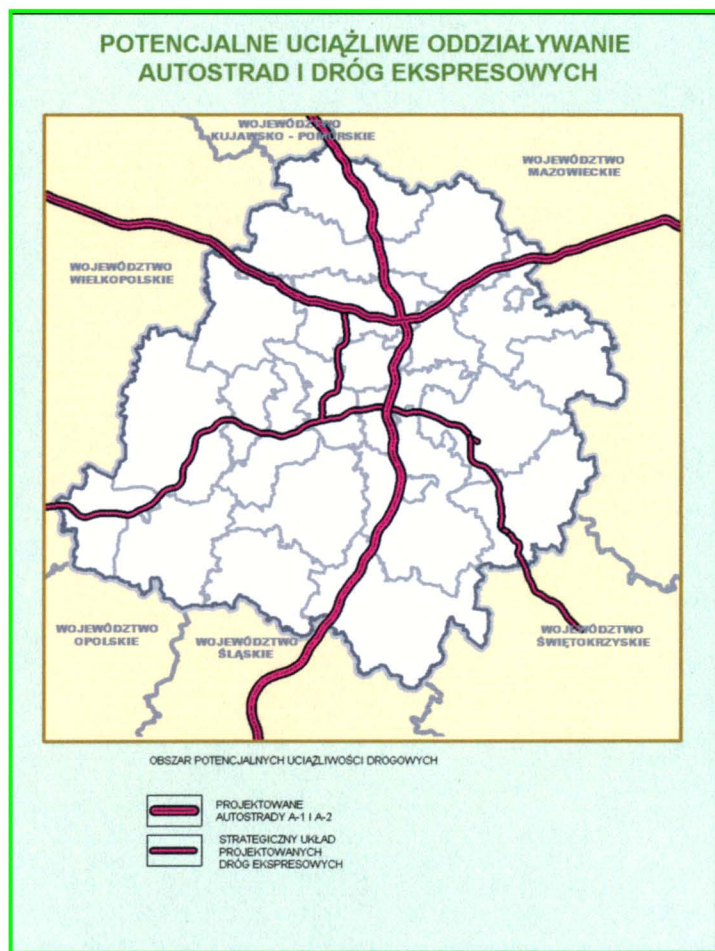
- budowa zbiorników na Luciąży, w pobliżu ujścia do Pilicy oraz na Czarnej Koneckiej,
- budowa zbiorników na Nerze, chroniących przed zalewami jego dolinę,

- realizacja polderów – „Myja” i „Sieradz”,
- realizacja suchego zbiornika „Felinów” na Warcie w gminie Osjaków, jako alternatywę dla polderu „Sieradz”,
- budowa i przebudowa wałów przeciwpowodziowych,
- wyeliminowanie z dolin rzecznych przegród, powodujących utrudnienie spływu wód powodziowych,
- ochrona wód podziemnych będzie możliwa poprzez realizację m.in. poniższych ustaleń „Planu...”:
 - zmniejszenie wodochłonności przemysłu, rolnictwa i gospodarki,
 - przywracanie wodom podziemnym właściwego stanu czystości, ze szczególną ochroną terenów objętych najwyższą (ONO) i wysoką (OWO) ochroną wód podziemnych,
 - utworzenie stref ochrony pośredniej od ujęć,
 - ochronę terenów źródliskowych.

Utrzymanie w „Planie...” obszaru górniczego Bełchatów oraz jego rozwój w kierunku Szczercowa pogłębi zakłócenia stosunków wodnych w tym rejonie prowadząc do okresowego powiększenia leja depresyjnego. Prowadzona gospodarka rolna w obrębie strefy intensywnego rozwoju rolnictwa będzie pogłębiać deficyt wód. Dlatego priorytetowo należy w tej strefie podjąć działania służące retencjonowaniu wód.

✓ **Klimat (czystość powietrza, akustyka).**

Jakość klimatu odnosząca się do czystości powietrza jest w dużej części uzależniona od człowieka i jego sposobu gospodarowania. Populacja ludzka poprzez ciągłą rozbudowę różnych dziedzin gospodarki przyczynia się do tworzenia coraz to nowych i często coraz większych emitorów zanieczyszczeń atmosfery. Na terenie województwa łódzkiego zwiększenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery wiązać się będzie przede wszystkim z przewidzianą rozbudową Kompleksu Energetycznego Bełchatów oraz zrealizowaniem budowy autostrad (A-1 i A-2) i dróg ekspresowych (S-8 i S-14). Rozbudowa Elektrowni Bełchatów może spowodować zwiększenie emisji szkodliwych substancji (dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla) do atmosfery mimo stosowania nowoczesnych technologii i instalowania urządzeń redukujących zanieczyszczenia.

Realizacja ustaleń „Planu...” w zakresie układu drogowego przyczyni się do rozwoju ekonomicznego regionu. Spowoduje to jednak znaczne zwiększenie natężenia ruchu pojazdów, a co za tym idzie zwiększenie emisji komunikacyjnej w obrębie obszarów bezpośrednio przyległych do pasów drogowych (tlenki azotu, węglowodory, aldehydy). Nasilenie ruchu drogowego niesie również pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż szlaków komunikacyjnych.

Efektem pozytywnym realizacji autostrad i dróg ekspresowych oraz obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich, będzie zmniejszenie szkodliwych emisji i poprawa klimatu akustycznego w obrębie terenów intensywnie zabudowanych, poprzez wyeliminowanie z nich ruchu tranzytowego.

Poprawy czystości powietrza, szczególnie w obrębie dużych miast województwa, można oczekiwać poprzez postulowany w „Planie...” wzrost roli transportu zbiorowego.

Zmniejszenie emisji komunikacyjnych do atmosfery będzie możliwe również poprzez przewidywany rozwój transportu szynowego i wprowadzenie elementów zabezpieczenia przed uciążliwościami komunikacyjnymi.

Poprawę czystości powietrza niesie za sobą realizacja ustaleń „Planu...” dotycząca budowy sieci magistrali gazowych oraz linii średniego i niskiego ciśnienia. Spowoduje to możliwość likwidacji tradycyjnych węglowych palenisk domowych na większości obszaru województwa i zastąpienie ich bardziej ekologicznym źródłem energii w postaci gazu, który ograniczy niską emisję, groźną dla środowiska i człowieka.

Bardzo przyjazna dla środowiska i sprzyjająca poprawie czystości powietrza będzie realizacja ustaleń planu odnosząca się do wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii, w tym energii geotermalnej i energii wiatrowej.

Dla zmniejszenia ilości zanieczyszczeń pochodzących z wysokich emitorów konieczne jest sukcesywne eliminowanie źródeł zanieczyszczeń przez wprowadzanie nowoczesnych urządzeń przechwytyjących.

Poprawa stanu przewietrzania zwartych zespołów zabudowy miejskiej nastąpi poprzez utrzymanie istniejących oraz tworzenie nowych klinów (korytarzy) napowietrzających. Będzie to możliwe poprzez ochronę dolin rzek przed zainwestowaniem oraz właściwe formowanie zabudowy i zalesień.

✓ Szata roślinna

Generalnie ustalenia „Planu...” dotyczące szaty roślinnej zmierzają do jej maksymalnej ochrony, wzmocnienia naturalnych siedlisk roślinnych oraz jej wzbogacenia. W „Planie...” przyjęto istniejące obszary i obiekty prawnie chronione, obejmujące najcenniejsze fragmenty rodzimej przyrody o znaczeniu lokalnym, regionalnym, krajowym, a nawet europejskim. Przewidywane jest systematyczne obejmowanie ochroną prawną kolejnych cennych terenów. Wzmocnieniem rangi ochrony obszarów najcenniejszych jest objęcie ich europejskim programem ochrony przyrody.

Na rzecz wzbogacenia szaty roślinnej oraz wzmocnienia systemu ekologicznego województwa działać będą ustalenia przewidujące zwiększenie lesistości województwa na glebach V i VI klasy bonitacyjnej, mało przydatnych rolniczo (zakładane zwiększenie powierzchni leśnej o ca 180 tys. ha) oraz wprowadzanie do krajobrazu zadrzewień, szczególnie w północnej części województwa. Przewidywany poziom lesistości województwa w 2020r ma wynieść 30%.

Ważnym elementem ustaleń jest postulowana przebudowa istniejącego drzewostanu leśnego w kierunku jego renaturalizacji, uwzględniająca obszary wodno-błotne, znajdujące się na terenach leśnych oraz wzbogacanie biocenozy odpowiednimi gatunkami roślin zielnych z uwzględnieniem dostosowania ich do naturalnej różnorodności siedliskowej. Prawidłowemu kształtowaniu ekosystemów leśnych sprzyjać będzie również restytucja lasów łęgowych i wilgotnych oraz proponowana biologiczna obudowa obrzeży lasów.

Ochrona niezwykle cennych, ze względu na szczególne znaczenie dla środowiska przyrodniczego, ekosystemów bagienno – torfowiskowych i mokradłowych będzie możliwa poprzez wyłączenie ich z zainwestowania kubaturowego oraz odwodnień.

Ustalenia „Planu...” dotyczące: rozbudowy obszaru górniczo – energetycznego Bełchatów – Szczerców, obszarów eksploatacji surowców naturalnych (wapienie, kruszywa budowlane, piaski szklarskie), obszarów przeznaczonych pod budowę autostrad, dróg ekspresowych oraz urbanizację, ograniczą zasięg przestrzenny szaty roślinnej oraz lokalnie zubożą jej bioróżnorodność.

Budowa projektowanego układu komunikacyjnego wymusi konieczność likwidacji roślinności w pasach drogowych ich przebiegu. Funkcjonujące w perspektywie autostrady i drogi ekspresowe, poprzez wzmożony ruch pojazdów i związaną z tym emisję komunikacyjną, mogą również szkodliwie oddziaływać na roślinność obszarów przylegających do pasów drogowych. Szczególnie wpływać to może niekorzystnie na tereny chronione, takie jak: rezerваты leśne „Struga Dobieszowska” i „Wiączyń” oraz Piliczańsko – Radomszczański Obszar Chronionego Krajobrazu (autostrada A-1) oraz rezerваты „Dąbrówka Grotnicka”, „Ciosny”, „Polana Siwica”, Bolimowski Park Krajobrazowy, Bolimowsko – Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Mrogi i Mroźnicy. Do złagodzenia tych niekorzystnych oddziaływań mogą się jednak przyczynić założone w „Planie...” strefy buforowe.

2. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ „PLANU...” W ZAKRESIE STRUKTURY PRZESTRZENNEJ OBSZARU I POSZCZEGÓLNYCH JEJ ELEMENTÓW.

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” mając na względzie ochronę najwartościowszych elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz mechanizmy generujące efektywny rozwój województwa wyodrębnia pięć podstawowych stref zagospodarowania przestrzennego.

Są to: strefa koncentracji związków metropolitalnych, strefa potencjalnych koncentracji procesów rozwojowych, strefa zagłębia węglowego, strefa intensywnego rozwoju rolnictwa, strefa wielofunkcyjnych przekształceń obszarów wiejskich.

Wyodrębnione strefy w różnym stopniu będą oddziaływać na przekształcenia i zmiany w środowisku.

- ✓ Najmniejsze zmiany, często w aspekcie pozytywnym będą zachodziły w obrębie **strefy wielofunkcyjnych przekształceń obszarów wiejskich.**

Na strukturę przestrzenną tej strefy składają się następujące podstrefy: rolna, rolno – leśna oraz zielonego rozwoju, których wpływ na środowisko będzie różnorodny.

- ✓ **Podstrefa zielonego rozwoju** obejmuje prawne formy ochrony przyrody tj. 7 parków krajobrazowych oraz 30 wielkoprzestrzennych obszarów ochrony krajobrazu.

Jest to podstawowa strefa ochrony obszarów najcenniejszych i cennych przyrodniczo o zróżnicowanych ekosystemach i dużej bioróżnorodności oraz kształtowania spójnego systemu ekologicznego.

Gospodarczy rozwój funkcji pozaekologicznych będą regulowały w tej podstrefie ustalenia planów ochrony parków krajobrazowych oraz akty prawne powołujące obszary chronionego krajobrazu.

Dominuje w niej polityka ochronna w korelacji z którą mogą rozwijać się różne formy rekreacji i turystyki, budownictwa rekreacyjnego oraz rolnictwa ekologicznego.

Sytuacje konfliktowe, prowadzące do niekorzystnych zmian w środowisku przyrodniczym, mogą zaistnieć wówczas, gdy nastąpi niekontrolowany rozwój funkcji związanych z rekreacją i wypoczynkiem, a szczególnie niedostosowanie ich do naturalnej chłonności terenu.

- ✓ **Podstrefa rolno-leśna** w swej strukturze użytkowej obejmuje większe kompleksy leśne oraz będące w przewadze, tereny o średnim i niskim potencjale rolnym.

Ustalenia „Planu...” preferują różnokierunkowy rozwój zmierzający do tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Wskazany jest również rozwój tych terenów w oparciu o proekologiczną gospodarkę leśną. Zalesianie gruntów nieekonomicznych rolniczo wzmocni i wzbogaci środowisko przyrodnicze. Podstrefa ta przylega do terenów o dużych walorach przyrodniczo – krajobrazowych. Dlatego można prognozować, że nastąpi tu żywiołowy rozwój różnych form rekreacji, które będą stanowić źródło degradacji walorów przyrodniczych.

Podobne oddziaływanie będą miały rozwijające się w obszarach podmiejskich tej strefy osiedla letniskowo – rekreacyjne oraz tzw. drugie domy.

Zapobieganie tym niekorzystnym tendencjom w dużej mierze leży w gestii władz samorządowych, które poprzez właściwe sterowanie gospodarką przestrzenną i komunalną mogą minimalizować szkody wyrządzone środowisku przyrodniczemu.

- ✓ **Strefa rozwoju intensywnego rolnictwa** obejmująca północną część województwa oraz **podstrefa rolna** (składowa strefy wielofunkcyjnych przekształceń obszarów wiejskich), będą w podobnym zakresie oddziaływać negatywnie na środowisko przyrodnicze. Skala tego oddziaływania będzie jednak znacznie większa w wielkoobszarowej strefie intensywnego rolnictwa. Niekorzystny wpływ na środowisko będzie wywierała nadmierna chemizacja i mechanizacja rolnictwa, nasilenie się procesów zmieniających strukturę przyrodniczą przestrzeni rolnej (scalanie gruntów i eliminacja elementów tworzących różnorodność krajobrazową) oraz dalsze rozpraszanie zabudowy wiejskiej. Pogłębieniem tych zjawisk będzie występujący w północnej części województwa znaczny deficyt wód opadowych i wywołane nim zjawisko stepowienia gleb. Złagodzenie wymienionych efektów może nastąpić jedynie w przypadku intensyfikacji działań służących retencjonowaniu wody.
- Obszar strefy intensywnego rolnictwa należy uznać za problemowy w skali województwa w aspekcie gospodarki wodnej.

- ✓ Znacznych zmian w środowisku i przekształceń przestrzeni województwa należy spodziewać się w obrębie pozostałych stref rozwoju przestrzennego i w sąsiedztwie, przecinających je niezależnie, korytarzy komunikacyjnych.

Proponowana sieć autostrad, dróg szybkiego ruchu i kolei szybkiej zaktywizuje rozwój społeczno – gospodarczy w obrębie strefy potencjalnych koncentracji procesów rozwojowych, a szczególnie w obrębie **strefy koncentracji związków metropolitalnych**. Umożliwi ona także, wytworzenie się **bipolarnego, zintegrowanego regionu metropolitalnego warszawsko – łódzkiego** konkurencyjnego w przestrzeni europejskiej.

Rozbudowa układu komunikacyjnego z punktu widzenia środowiska będzie niewątpliwie niekorzystna. Poza zanieczyszczeniami gleby, wody i powietrza w pasach sąsiadujących, przyczyni się do fragmentaryzacji struktury przyrodniczej, i przejmowania jej na rzecz urbanizacji.

Można prognozować, że największe zmiany w przekształceniu struktury przestrzennej województwa wystąpią w sąsiedztwie aktywizujących korytarzy komunikacyjnych (głównie autostrad), a szczególnie w obrębie łódzkiego obszaru metropolitalnego i kształtowanego na jego bazie, wymienionego wyżej, regionu oraz przewidywanych planem centrów logistycznych o zasięgu ponadregionalnym z centralnym terminalem integracji systemów transportowych w rejonie Strykowa.

Przekształcenia będą się wyrażać szybką urbanizacją terenów, pozostających dotychczas w użytkowaniu rolniczym, bądź funkcjonujących w strukturach przyrodniczych oraz rozrastaniem się istniejących, niewielkich struktur osadniczych, głównie wokół Łodzi i na linii powiązań komunikacyjnych z Warszawą.

Zjawiska te, mogą powodować degradację nie tylko środowiska przyrodniczego, ale także walorów krajobrazowych. Procesy te mogą być hamowane bądź minimalizowane przez właściwe sterowanie polityką przestrzenną w zakresie urbanizacji na szczeblach samorządowych, a głównie samorządu lokalnego.

Intensywny rozwój społeczno – gospodarczy w obrębie strefy koncentracji związków metropolitalnych jest niezbędny i korzystny z punktu widzenia potrzeb i przekształceń strukturalnych regionu.

W „Koncepcji polityki przestrzennej zagospodarowania kraju” Łódź mieści się w perspektywnym „polskim biegunie Europy Środkowej” koncentrującym aktywność społeczno – gospodarczą, konkurencyjną w skali gospodarki europejskiej.

Według prognoz w centrum bieguny w połowie XXI w. znajdzie się wielka konurbacja Warszawsko – Łódzka.

Strefa ta stanie się więc obszarem problemowym, wymagającym szczegółowych analiz i opracowań planistycznych, uwzględniających proekologiczną politykę państwa i województwa oraz ład przestrzenny.

✓ **Strefa zagłębia węglowego** spowoduje największą degradację środowiska.

Eksploatacja węgla brunatnego i oparta na nim energetyka (mająca duży udział w bilansie energetycznym kraju) niesie i będzie nadal niosła za sobą poważne skutki środowiskowe, nie tylko na obszarach wydobywania kopalin, ale także ich przerabiania i wykorzystywania.

Skutki te, to przede wszystkim znaczne przekształcenia powierzchni ziemi oraz zachwianie równowagi ekologicznej w tym szczególnie warunków hydrologicznych.

Powiększeniu ulegnie zasięg przestrzenny leja depresyjnego wód gruntowych.

Budowa nowej odkrywki Szczerców może spowodować zmniejszenie stabilności tektonicznej obszarów sąsiednich (możliwość wystąpienia ruchów sejsmicznych). Rozbudowa Elektrowni Bełchatów powiększy rozmiar emisji szkodliwych substancji (dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla) do atmosfery.

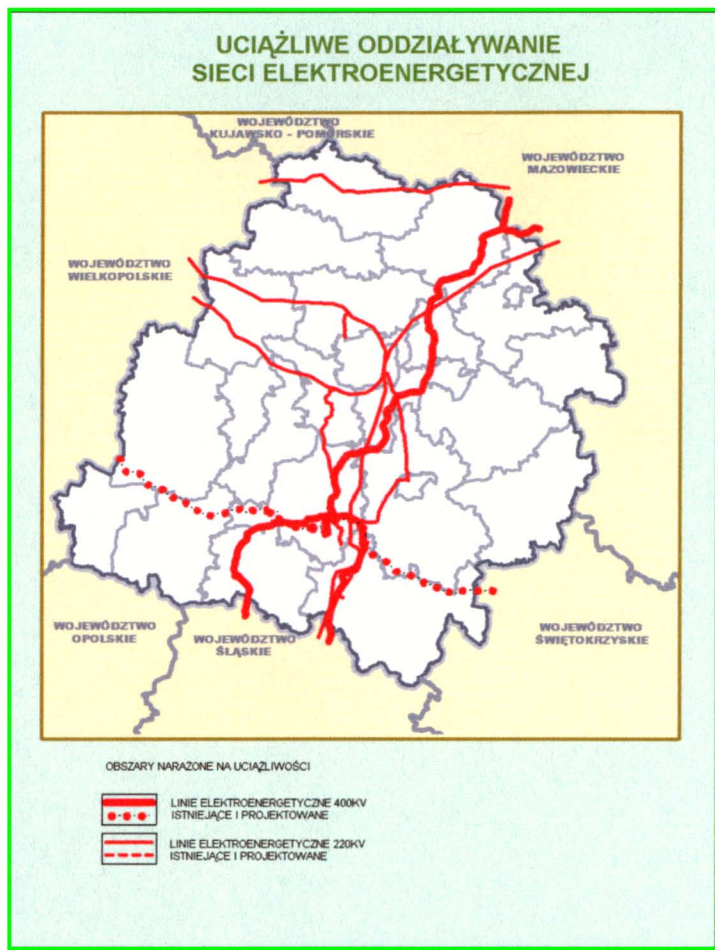
Niekorzystne warunki aerosanitarne mogą wystąpić na obszarach wykraczających poza strefę Zagłębia Bełchatowskiego. Od północy są to tereny systemu ekologicznego województwa.

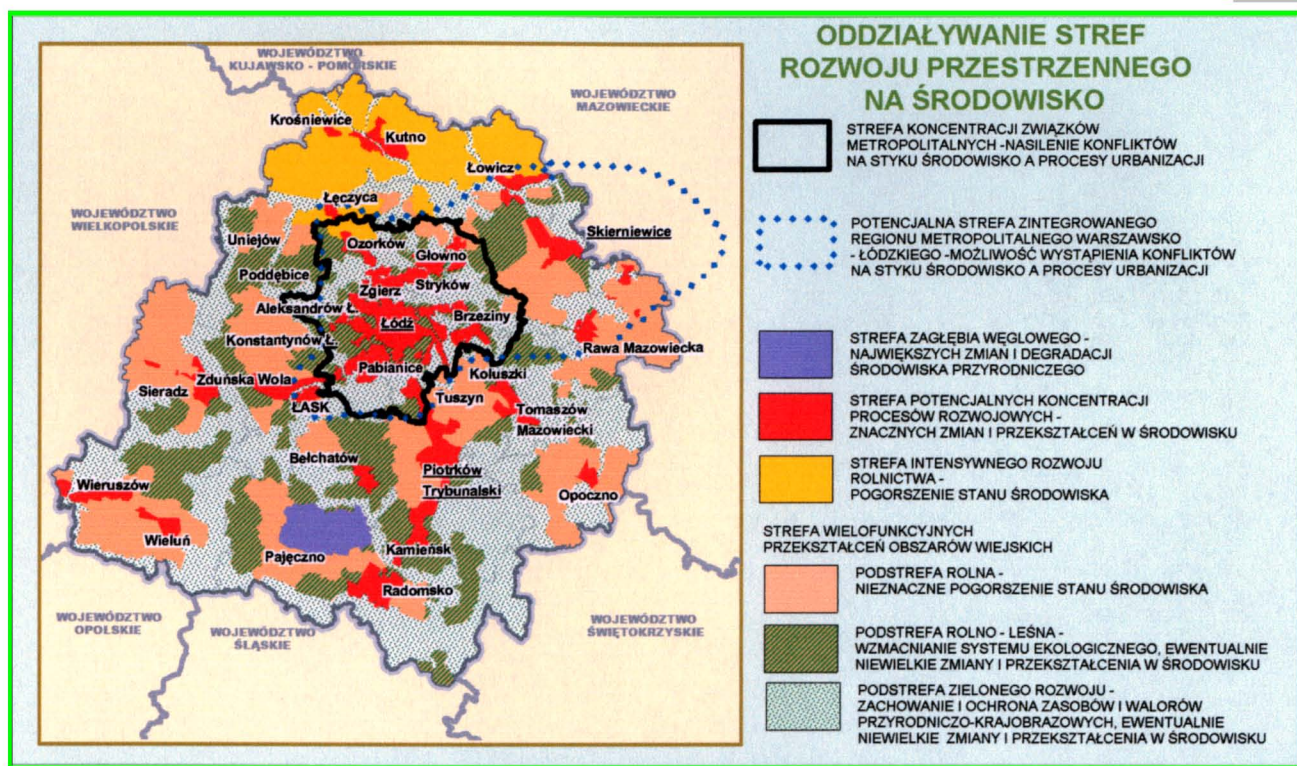
Realizacja obiektów przesyłowych energii elektrycznej spowoduje powstanie nowych obszarów o ograniczonym użytkowaniu. Działania minimalizujące uciążliwości rozbudowy kompleksu energetycznego winny być skierowane na instalowanie urządzeń redukujących zanieczyszczenia.

Duża dewastacja środowiska przyrodniczego obszaru wymaga nie tylko systematycznego i sukcesywnego dokonywania rekultywacji, ale również opracowania strategii rozwoju tego terenu na okres perspektywiczny po zamknięciu kompleksu. Rozbudowa Zagłębia Węgla Brunatnego i Kompleksu Energetycznego Bełchatów przewidziana jest w bilansie energetycznym państwa. Jest przykładem koniecznego ustępstwa ochrony środowiska na rzecz rozwoju gospodarczego.

Kształtowanie struktury przestrzennej obszaru województwa może przebiegać w różnych kierunkach. Osiągnięcie pozytywnego, z punktu widzenia rozwoju społeczno – gospodarczego i ochrony środowiska zrównoważonego rozwoju województwa, będzie dyktowane szeregiem uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Podstawowym czynnikiem dynamicznego i jednocześnie równoważonego rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej regionu jest układ autostrad i dróg ekspresowych. Zaniechanie niektórych inwestycji komunikacyjnych, spowoduje marginalizację regionu w przestrzeni kraju i Europy. W samym województwie w obszarach niedoinwestowanych będą się pogłębiały procesy generujące zapaść gospodarczą i społeczną.

Nawet długookresowe opóźnienia w budowie autostrad i dróg ekspresowych, skutkować będą spowolnieniem rozwoju regionu, a w konsekwencji utratą walorów ekonomicznych, wynikających z położenia w krajowym i europejskim systemie gospodarowania, w wyniku odpływu kapitału inwestycyjnego. Scenariusz taki, określony w „Planie...” jako pesymistyczny, z punktu widzenia ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych byłby korzystny, natomiast z punktu widzenia potrzeb i oczekiwań społeczności regionu, niekorzystny, prowadzący do zapaści cywilizacyjnej.

Scenariusz I – preferowany, zapewnia realizację głównego celu strategicznego województwa w sferze społecznej, prowadzącego do wzrostu ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa, poprzez tworzenie wielofunkcyjnych struktur przestrzennych, generujących rozwój społeczny i gospodarczy. W aspekcie środowiska przyrodniczego spowoduje pewne straty, które zostały wcześniej omówione.

Jednak w ujęciu całościowym, problematyki rozwoju województwa i jego konkurencyjności w skali kraju, należy uznać go za najbardziej korzystny.

Przestrzeń regionu kształtowana w oparciu o dodatkowy element jakim jest stworzenie bipolarnego, zintegrowanego regionu metropolitalnego warszawsko – łódzkiego, wynikający ze scenariusza uzupełniającego, może być bardzo spolaryzowana. Prawdopodobnie, nastąpi znaczna aktywizacja i intensyfikacja rozwoju w strefie międzyaglomeracyjnej. Doprowadzić to może do zapóźnień w rozwoju terenów położonych poza tą strefą.

Scenariusz ten, ma charakter perspektywiczny, jednak panujące obecnie w strefie międzyaglomeracyjnej przemiany społeczno – gospodarcze i oczekiwania w stosunku do niej wymuszają sporządzenia szeregu opracowań, dotyczących tej strefy, szczególnie w zakresie polityki przestrzennej, które uwzględniałyby:

- równoważenie procesów urbanizacji z potrzebami ochrony środowiska,
- powiązania funkcjonalno – przestrzenne ze strukturą pozostałych obszarów województwa,
- racjonalne kształtowanie przestrzeni; celem jej przystosowania do funkcji jakie ma pełnić,
- wyrównania szans konkurencyjności aglomeracji łódzkiej w stosunku do warszawskiej.

V. CELE I KRYTERIA POLITYKI PAŃSTWA W RACJONALNYM KSZTAŁTOWANIU ŚRODOWISKA PRZYJĘTE W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO.

Celem nadrzędnym Polityki Ekologicznej Państwa w zakresie ochrony środowiska jest realizacja modelu trwałego i zrównoważonego rozwoju w myśl którego powinien następować proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Polska w latach 90 przystąpiła do prac nad europejską siecią obszarów chronionych, która ma doprowadzić do utworzenia spójnej przestrzeni sieci ekologicznej, łączącej obszary o najwyższych walorach przyrodniczych i umożliwiającą zachowanie bioróżnorodności kontynentu.

Obecnie dwie europejskie koncepcje ochrony przyrody wymagają uwzględnienia na terenie województwa. Są to: sieć ekologiczna ECONET i sieć ekologiczna NATURA 2000.

Największe znaczenie w europejskich koncepcjach ochrony przyrody przypisuje się obecnie sieci ekologicznej Systemu **NATURA 2000**. Do jej utworzenia zobligowane są wszystkie kraje Unii Europejskiej, a koncepcja sieci rozszerzona została także na kraje kandydujące. Jest ona najbardziej kompleksową i najlepiej legislacyjnie i politycznie przygotowaną europejską siecią ekologiczną, mającą na celu zapewnienie trwałej egzystencji ekosystemom. Jej podstawę stanowią przyjęte w Unii Europejskiej Dyrektywy: Ptasia (79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków) i Siedliskowa (92/43/EWG o ochronie naturalnych siedlisk oraz dziko żyjącej fauny i flory). Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej zaczną nas obowiązywać akty prawne obowiązujące w UE. W zakresie ochrony przyrody podstawowymi aktami będą wymienione dyrektywy. Zobowiązują one rządy państw do wytypowania tzw. Specjalnych Obszarów Ochrony – SOO (zgodnie z Dyrektywą Ptasią). Będą one tworzyć razem, europejską sieć ekologiczną NATURA 2000.

Na terenie woj. łódzkiego w projekcie sieci „Natura 2000” znalazło się 15 specjalnych obszarów ochrony (zgodnie z Dyrektywą Siedliskową), w tym dwa o randze europejskiej: Zbiornik Jezioro i Dolina Warty z ujściowym odcinkiem doliny Neru.

Znaczna część z wyżej wytypowanych obiektów znajduje się już pod ochroną, na mocy Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991r. z późniejszymi zmianami.

Włączenie do sieci Natura 2000 nada wytypowanym obszarom status międzynarodowy, co może spowodować polepszenie skuteczności i jakości ochrony przyrody na tych obszarach z uwagi na możliwość współfinansowania działań ochronnych przez Unię.

Polityka Ekologiczna Państwa ze względu na proces przystępowania Polski do UE winna uwzględniać standardy ekologiczne UE.

Oznacza to racjonalizację wykorzystania wody, surowców, energii z jednoczesną poprawą konkurencyjności przemysłu oraz spadkiem obciążenia środowiska.

Szczególny nacisk kładzie się na gospodarowanie zasobami wodnymi.

Główne proekologiczne zasady gospodarki wodnej to:

- prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach poprzez retencję wody w glebach i w pierwszych poziomach wód podziemnych na obszarach gospodarki rolnej i leśnej, w tym racjonalizacji melioracji,
- wprowadzenie zasad ochrony na obszarach źródliskowych,
- pozostawienie nieuregulowanych rzek, jeżeli nie będzie to sprzeczne z wymogami racjonalnej gospodarki wodnej i wymaganiami przeciwpowodziowymi.

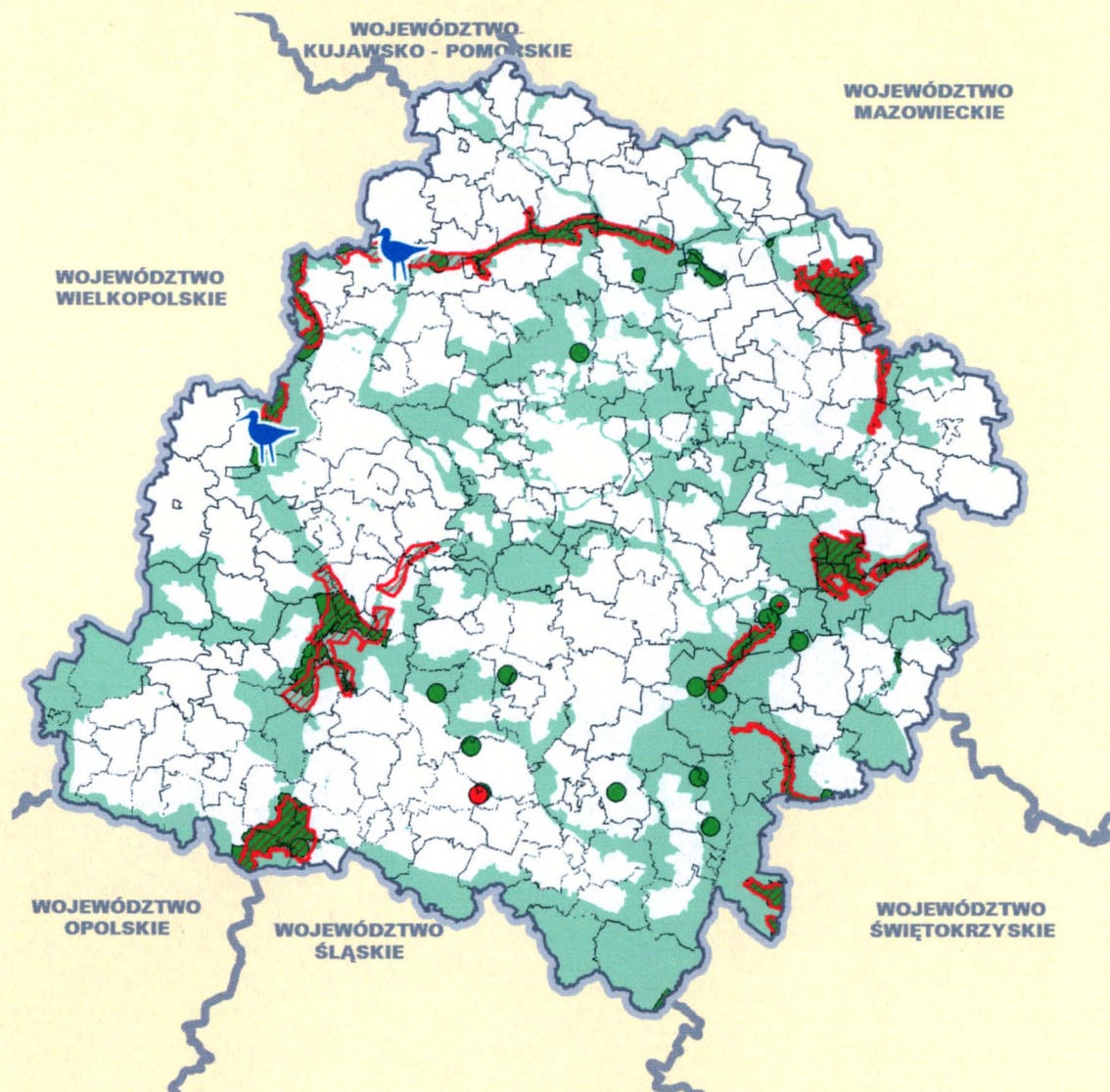
Przyjęta w „Planie...” zagospodarowania przestrzennego województwa polityka ekologiczna opiera się na wymienionych celach Polityki ekologicznej państwa.

Podstawowe założenia tej polityki to:

- ochrona unikatowych i cennych przyrodniczo terenów, zachowania i utrwalenia bioróżnorodności biologicznej oraz kształtowania spójnego systemu ekologicznego,
- poprawa jakości środowiska we wszystkich jego elementach – powietrze, wody, gleby, klimat, roślinność oraz na wszystkich obszarach zdegradowanych, szczególnie cennych rolniczo o dużej różnorodności biologicznej, leśnych, torfowiskowo – bagiennych oraz dolinach rzecznych,
- racjonalne kształtowanie struktury przestrzennej województwa, w której podstawowe relacje przestrzenne systemu osadniczego, przestrzeni niezurbanizowanej o dominujących funkcjach rolniczych i leśnych oraz systemu infrastruktury technicznej tworzą korzystne warunki funkcjonalne i przestrzenne harmonijnego, proporcjonalnego i zrównoważonego rozwoju oraz sprawnego funkcjonowania całej struktury.

Założenia te przekładają się na rozwiązania przestrzenne w zakresie stref zagospodarowania przestrzennego i wytypowania obszarów dla których należy podjąć działania ochronne.

EUROPEJSKI SYSTEM OCHRONY PRZYRODY NA TLE PROPONOWANEGO SYSTEMU WOJEWÓDZKIEGO

SYSTEM EUROPEJSKI

- OBSZARY SIECI NATURA 2000
- OBSZARY SIECI NATURA 2000
- OSTOJE PRZYRODY CORINE
- OSTOJE PRZYRODY CORINE
- OSTOJE PTACTWA O ZNACZENIU EUROPEJSKIM

SYSTEM WOJEWÓDZKI

- PROPONOWANY SYSTEM EKOLOGICZNY

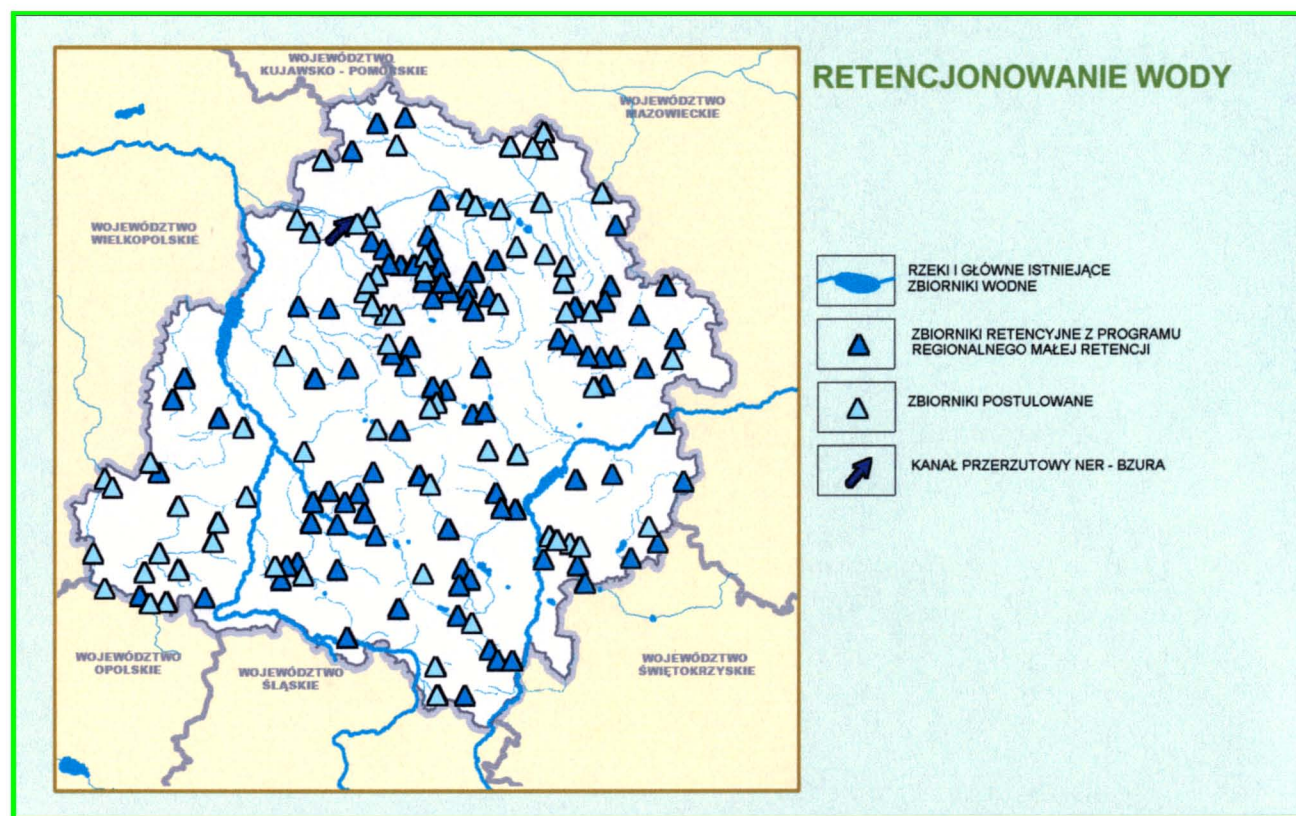
VI. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” przewiduje zrównoważony i trwały rozwój obszaru województwa. Wskazuje rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

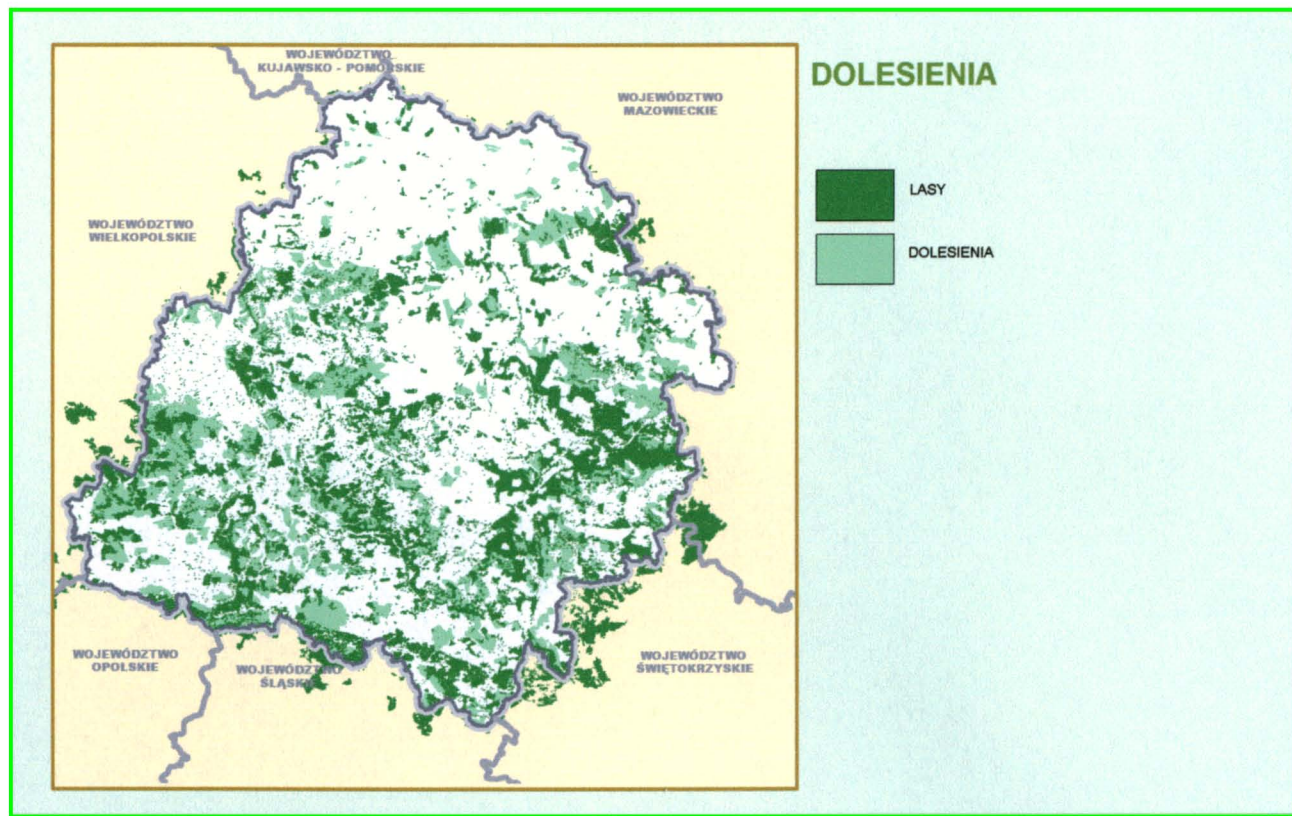
Są to działania o zróżnicowanym zasięgu przestrzennym, odnoszące się do obszaru całego województwa lub niektórych rejonów.

Do działań mających na celu ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko i poprawę jego stanu, a które winny być rozwiązane na szczeblu wojewódzkim oraz lokalnym (szczególnie przy realizacji konkretnych zamierzeń inwestycyjnych) należy zaliczyć:

- wdrożenie regionalnych programów ochrony zlewni trzech rzek: Pilicy, Warty i Bzury. Programy te w swych założeniach merytorycznych odnoszą się do poprawy stanu środowiska naturalnego, w tym gospodarki wodnej,
- realizację wnioskowanych w planie województwa zbiorników małej retencji (161 zbiorników > 5 ha), co korzystnie wpłynęłoby na całokształt warunków wodnych w województwie. Budowa zbiorników retencyjnych w północnej części województwa oraz wprowadzanie na szeroką skalę nawodnień pozwoli na ograniczenie deficytu wód i zwiększenie retencji,

- zwiększanie powierzchni lasów o około 180 tys. ha oraz wprowadzanie zadrzewień, zwłaszcza w północnej części województwa,
- wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego przede wszystkim w obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych oraz w bezpośrednim ich sąsiedztwie,
- stworzenie spójnego systemu ekologicznego województwa, ze szczególną ochroną dolin rzecznych, stanowiących ruszt korytarzy ekologicznych,
- ochrona i zachowanie naturalnego biegu rzek, których funkcje przyrodnicze nie uległy dotąd degradacji,

- unowocześnienie systemów grzewczych. Zakłada się stopniową wymianę stosowanych paliw konwencjonalnych (węgiel) na bardziej ekologiczne (gaz) we wszystkich układach osadniczych i obszarach zainwestowania. Zamierzeniom tym będzie sprzyjać długoterminowy program rozwoju gazownictwa i realizacja nowych gazociągów oraz wykorzystanie występujących w północnej części województwa zasobów wód geotermalnych jako czynnika energetycznego w gospodarce komunalnej,
- realizację nowych i modernizację istniejących systemów odprowadzania ścieków i segregacji odpadów. Za priorytetowe uznaje się realizację systemów kanalizacyjnych na terenach objętych najwyższą i wysoką ochroną wód podziemnych (obszary ONO i OWO) oraz w obszarach cennych przyrodniczo. Zakłada się sukcesywne kanalizowanie większych jednostek osadniczych oraz zakończenie budowy grupowej oczyszczalni ścieków w Łodzi. W zakresie gospodarki odpadami negatywne oddziaływanie na środowisko będzie ograniczane poprzez wprowadzanie selektywnej zbiórki odpadów, recyklingu, termicznej utylizacji odpadów oraz organizację sieci Centralnych Punktów Gromadzenia i Segregacji Odpadów (CPGS) obejmujących obszar całego województwa,

- modernizację istniejących obiektów produkcji energii pod kątem zmiany paliw na bardziej ekologiczne oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jak np. biogaz, energia wiatrowa, wody geotermalne,
- przewidywane zwiększenie udziału biopaliw w komunikacji samochodowej,
- planowaną budowę zbiorników przechwytyjących zanieczyszczone wody burzowe w obszarach silnie zurbanizowanych, między innymi zbiornik „Bechcice” w rejonie miasta Konstantynowa wspomagany przez zbiornik Charzew oraz poldery przeciwpowodziowe,
- budowę obwodnic głównych miast umożliwiającą wyprowadzenie ruchu samochodowego poza ich granice, a tym samym zmniejszenie szkodliwych emisji komunikacyjnych i hałasu,
- większe wykorzystanie w obszarze aglomeracji transportu szynowego m. in. poprzez uruchomienie szybkiego tramwaju,
- rekultywację terenów powyrobowiskowych zwłaszcza w rejonie Bełchatowa i Szczercowa oraz zaniechanie eksploatacji złóż konfliktowych, których eksploatacja może przynieść nieodwracalne straty w środowisku przyrodniczym np. złoża Rogóźno, Uniejów, Burzenin,
- zaniechanie lokalizowania przemysłu wodochłonnego na terenie województwa.

Powyższe działania poza zahamowaniem wielu negatywnych procesów zachodzących w środowisku przyrodniczym na skutek realizacji ustaleń planu przyczynią się do poprawy jego stanu.

VII. PODSUMOWANIE.

1. ZESTAWIENIE ODDZIAŁYWAŃ ANTROPOGENICZNYCH WYWIERAJĄCYCH WPŁYW NA ELEMENTY ŚRODOWISKA, ZJAWISKA I PROCESY W NIM ZACHODZĄCE, ZAISTNIAŁE W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU.

Realizacja ustaleń „Planu...” w zakresie użytkowania przestrzeni i zasobów środowiska prowadzić będzie często do większego lub mniejszego przekształcenia środowiska. Skutkiem tych przekształceń będzie podstawowy konflikt między ochroną środowiska, rozumianą jako działania zmierzające do zachowania, bądź przywracania określonych jego elementów i cech, a dążeniem do jego wykorzystania w sposób zmieniający jego cechy lub jako skutek uboczny.

Nie każda powodowana zmiana oddziaływać będzie w istotny sposób na pogorszenie stanu środowiska. Pewien zakres przekształceń musi być traktowany jako naturalna konsekwencja procesów rozwojowych.

Systematycznie będzie wzrastał obszar krajobrazów przekształconych antropogenicznie. Największym kompleksem o cechach czysto antropogenicznych będzie Obszar Metropolitalny Łodzi. Ekspansywnie rozwijać się będą strefy suburbanizacyjne w otoczeniu Łodzi i węzła autostradowego w Strykowie, często o nieuporządkowanej strukturze przestrzennej i trudnych do jednoznacznego określenia funkcjach.

Tendencje te wymagać będą koordynacji procesów urbanizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem problemu ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych, występującego w sąsiedztwie Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich.

W aspekcie zasięgu przestrzennego, można oczekiwać znacznych zmian związanych z polityką przestrzenną państwa w zakresie realizacji autostrad A-1 i A-2 oraz dróg ekspresowych. W sąsiedztwie korytarzy transportowych autostrad nastąpi zauważalny wzrost inwestycji gospodarczych i powierzchni terenów zainwestowanych (stref wytwórczości i aktywności gospodarczej). Rozwój ten może nie zawsze będzie respektować potrzeby ochrony walorów i zasobów środowiska przyrodniczego. Często o konkretnym przesądzeniu przestrzennym będą decydowały walory ekonomiczne i gospodarcze, czynniki aktywizujące rozwój.

Można prognozować, że sukcesywnie będzie ulegała zmniejszeniu przestrzeń rolnicza o niskiej produktywności rolnej na rzecz zwiększenia powierzchni leśnych.

Wzrośnie presja na przestrzeń przyrodniczą szczególnie o wysokich walorach, ze strony zabudowy lotniskowo – rekreacyjnej. Przy braku odpowiednich rozwiązań planistycznych, dopuszczeniu do zbyt dużej swobody inwestycyjnej i niesprawności w egzekwowaniu, ograniczeń prawnych może stanowić dla zasobów biologicznych element poważnego zagrożenia.

Oczekiwać należy, że stan środowiska, w aspekcie jego elementów będzie ulegał stopniowej, aczkolwiek powolnej poprawie. Ekologizacja procesów gospodarczych, w tym w sferze produkcji i wykorzystania energii, wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zmniejszanie się ładunku zanieczyszczeń komunalnych, stanowić będzie korzystne warunki dla polepszenia stanu wszystkich komponentów środowiska.

2. OGÓLNA OCENA PLANU Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI ZAŁOŻONYCH CELÓW EKOLOGICZNYCH.

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” stanowi jedno z ogniw działań, które służą eliminowaniu możliwości powstawania na danym terenie obiektów zagrażających środowisku czyli przekształcających to środowisko w stopniu niedopuszczalnym przez prawo, niezgodnych z funkcjami, które pełnią dane tereny.

Prognoza zmian środowiskowych, rozważanych w kontekście niezbędnych procesów przemian społeczno – gospodarczych w obszarze województwa, pozwala na stwierdzenie, że ustalenia „Planu...” generalnie zapewniają realizację założonych celów ekologicznych i zasad ochrony środowiska oraz nie prowadzą do powstania istotnych konfliktów w zakresie uciążliwości i ograniczenia dostępu do zasobów środowiska. W przypadku nieuniknionych konfliktów preferują działania zmierzające do maksymalnego łagodzenia ich skutków. W niektórych kwestiach przynoszą wręcz korzystny efekt.

Przyjęta struktura przestrzenna województwa w aspekcie ochrony środowiska, jest świadomym i celowym wykorzystaniem przestrzeni oraz rozmieszczonych w niej zasobów i walorów środowiska, dla osiągnięcia rozwoju społecznego, ekonomicznego i kulturowego regionu. Podstawowym warunkiem tego wykorzystania jest zachowanie zasobów i walorów środowiska w stanie zapewniającym trwałe możliwości korzystania z nich, zarówno przez obecne, jak i przyszłe pokolenia, przy zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych naturalnej bioróżnorodności biologicznej.

W związku z powyższym rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” nie występują.

Wynika to również z faktu, że „Plan...” jest dokumentem określającym politykę samorządu województwa, która w znacznej mierze opiera się na polityce władz rządowych. Określa on „ramowe” zasady i warunki rozwoju poszczególnych sfer życia społeczno – gospodarczego województwa. Konkretnie rozwiązania przestrzenne i warunki ich realizacji następują w oparciu o dokument o charakterze prawa miejscowego. Efektywność wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju i uzyskiwanie celów ekologicznych w gospodarce i zarządzaniu w znacznej mierze leży więc w gestii samorządów lokalnych.

3. OBSZARY PROBLEMOWE. KONFLIKTY

Realizacja polityki przestrzennej na obszarach, gdzie będzie następowała intensyfikacja przemian i tempa rozwoju oraz kumulowanie się lokalnych, regionalnych i ponadregionalnych oddziaływań i skutków, będzie generować powstawanie problemów i konfliktów na płaszczyźnie funkcjonalno – przestrzennej i ekologicznej.

Takimi **obszarami problemowymi**, dla których niezbędne będą specjalistyczne analizy, programy, opracowania planistyczne są:

- problemy koncentracji procesów rozwojowych i urbanistycznych w łódzkim obszarze metropolitalnym (szczególnie w powiecie zgierskim i łódzkim zachodnim),
- obszar oddziaływania Zagłębia Bełchatowskiego,
- obszar deficytu wód w strefie intensywnego rozwoju rolnictwa,
- obszar problemowy kształtowania zintegrowanego warszawsko – łódzkiego regionu metropolitalnego,
- obszar przechwytywania wód powodziowych rzeki Warty z urbanizującego się województwa śląskiego,
- obszar przechwytywania wód burzowych z urbanizującego się obszaru zlewni Luciąży,
- obszar przechwytywania wód burzowych z aglomeracji łódzkiej w dolinie rzeki Ner,
- obszary problemowe w aspekcie trasowania linii kolejowej Łódź – Wrocław i drogi ekspresowej Łódź – Tomaszów Mazowiecki - Kielce.

Do **obszarów konfliktowych** należą:

- obszar Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich z terenami przyległymi położony w strefie wzmożonego rozwoju tj. koncentracji związków metropolitalnych miasta Łodzi, a w perspektywie w łódzko – warszawskim regionie metropolitalnym,
- potencjalne tereny zagrożenia powodziowego,
- rejony złóż surowców naturalnych położone w terenach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo objętych ochroną prawną,
- obszary o wysokich walorach przyrodniczych proponowane do włączenia w europejski program ochrony przyrody, położone w zasięgu uciążliwego oddziaływania kompleksu paliwowo – energetycznego Bełchatów,
- obszary ochrony ptactwa o znaczeniu europejskim położone w dolinie rzeki Ner przewidzianej do regulacji
- obszary lokalizacji zbiorników retencyjnych na terenach o szczególnych walorach przyrodniczo – krajobrazowych.

VIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognozę oddziaływania na środowisko dla ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” sporządzono w oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627).

Prognoza uwzględnia wszystkie wymogi dotyczące zakresu i treści merytorycznej, zawarte w wyżej wymienionej ustawie. Opracowanie składa się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa opracowania zawiera siedem zasadniczych rozdziałów.

Rozdział pierwszy to informacje o opracowaniu, zawierające :

- podstawę formalno – prawną opracowania,
- przedmiot i zakres opracowania,
- główne cele sporządzania prognozy oddziaływania ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa na środowisko przyrodnicze.

Rozdział drugi to analiza stanu środowiska przyrodniczego województwa. Zawiera on charakterystykę i ocenę poszczególnych elementów środowiska tj.

- obszarów fizyczno – geograficznych i rzeźby terenu,
- budowy geologicznej i zasobów surowcowych,
- wód powierzchniowych,
- wód podziemnych,
- gleb,
- klimatu (powietrza),
- szaty roślinnej.

W rozdziale tym scharakteryzowano również obszary i obiekty objęte ochroną i przedstawiono ich istniejący status prawny.

Wyartykułowane zostały także ważne w skali województwa problemy związane ze stanem środowiska przyrodniczego.

Najważniejsze z nich to:

- dewastacja krajobrazu, gleb, zbiorowisk roślinnych, zakłócenia w zasobach wód podziemnych związanych z eksploatacją węgla brunatnego w obrębie Zagłębia Bełchatów,
- mała zasobność wód powierzchniowych,
- znaczne zanieczyszczenie wód powierzchniowych (rzek),
- zanieczyszczenie atmosfery związane m. in. z wytwarzaniem energii elektrycznej na bazie węgla brunatnego w Elektrowni Bełchatów,
- mała lesistość województwa,
- deficyt wód powierzchniowych dla rolnictwa,
- niespójny system ekologiczny.

Rozdział trzeci zawiera analizę potencjalnych zmian i przekształceń środowiska jakie mogą zaistnieć, jeżeli nie zostaną zrealizowane ustalenia „Planu...”.

Największe niekorzystne zmiany spowodowałby brak rozwiązania problemu gospodarki wodnej w zlewniach rzeki Warty, Pilicy i Bzury. Szczególnie ważne jest wdrażanie i systematyczna realizacja programu małej retencji.

„Plan...” określa spójny system obszarów chronionych, na który składają się istniejące parki krajobrazowe oraz istniejące i projektowane obszary chronionego krajobrazu. Stworzenie takiego systemu zapewni skuteczną ochronę i ciągłość powiązań ekologicznych, szczególnie, że aż 9 obszarów chronionego krajobrazu, w sytuacji gdy przestaną obowiązywać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmin, straci swe umocowanie prawne.

Zakładana w „Planie...” rozbudowa układu komunikacyjnego może doprowadzić do szeregu przekształceń w środowisku i krajobrazie. Jest to jednak wyzwanie cywilizacyjne, którego brak prowadziłby do dalszej stagnacji gospodarczej. Jednocześnie przekształcenie sieci drogowej na terenach zurbanizowanych przyczyni się do poprawy warunków aerosanitarnych w miastach.

Generalnie należy stwierdzić, że brak realizacji planu województwa wywołałby niekorzystne zmiany środowiskowe, a także społeczno – gospodarcze. Stanowi on kompromis pomiędzy niezbędnym rozwojem, a potrzebą ochrony środowiska.

Rozdział czwarty opracowania, to prognoza skutków realizacji ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa na środowisko przyrodnicze.

Analizę skutków realizacji ustaleń „Planu...” przeprowadzono w dwóch podrozdziałach.

W pierwszym z nich omówiono wpływ najważniejszych ustaleń „Planu...”, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Wskazano zagrożenia i szanse poprawy, które mogą nastąpić w wyniku realizacji ustaleń „Planu...”. Ustosunkowano się również do podjętych decyzji planistycznych, pod kątem ochrony środowiska oraz możliwych do osiągnięcia efektów społeczno – gospodarczych dla regionu, a także społeczności lokalnych. Ustalenia, których realizacja ma i będzie miała znaczenie ponadregionalne (np. eksploatacja węgla brunatnego, rozbudowa kompleksu energetycznego Bełchatów, budowa autostrad) oceniono również w kontekście polityki gospodarczej kraju.

W wyniku realizacji „Planu...” częściowym przekształceniom ulegnie krajobraz obszarów objętych budową autostrad oraz przesyłowych magistrali elektroenergetycznych.

Realizacja ustaleń „Planu...” z zakresu gospodarki wodno – ściekowej jest szansą na znaczną poprawę stanu czystości wód powierzchniowych. Drogą prowadzącą do tego celu jest budowa oraz rozbudowa projektowanego systemu oczyszczania ścieków (kanalizacja, oczyszczalnie ścieków) w zlewniach rzek Warty, Pilicy i Bzury. Zwiększenie zasobności wód oraz możliwość regulowania ich poziomem stworzy realizacja przewidzianych w planie zbiorników małej retencji.

Stosunkowo zasobne wody podziemne województwa są generalnie czyste. Przekroczenia klas czystości wód podziemnych notowane są w warstwach przypowierzchniowych ujmowanych dość powszechnie studiami kopanymi i wierconymi na terenach wiejskich. Eliminacja tych zanieczyszczeń będzie możliwa również poprzez budowę i rozbudowę wymienionego wyżej systemu oczyszczania ścieków. Poprawa czystości przypowierzchniowych wód gruntowych uzależniona jest także od zrealizowania proponowanego

w „Planie...” systemu gospodarki odpadami, który polega na segregacji, kompostowaniu, wtórnym wykorzystaniu oraz unieszkodliwieniu.

Wpływ realizacji ustaleń „Planu...” na gleby nie spowoduje zmian niepożądanych. Przewiduje się, że z użytkowania rolniczego wyłączone zostaną gleby V i VI klasy bonitacyjnej, nieprzydatne rolniczo. Dotyczy to rejonu Zagłębia Węglowego Bełchatów – Szczerców oraz terenów położonych na terenie przebiegu projektowanych autostrad A 1 i A 2, gdzie dominują także gleby niskich klas bonitacyjnych. W ustaleniach „Planu...” przewiduje się również wyłączenia z użytkowania rolniczego gleb słabych na rzecz zalesień, co zgodne jest z przyjętą strategią państwową oraz prowadzoną w krajach Unii Europejskiej. Jednocześnie w ustaleniach planu przewiduje się ochronę gleb najlepszych (I – IV klasy bonitacyjnej) przed ich przeznaczeniem na cele nierolnicze. Przewidziana w „Planie...” budowa zbiorników retencyjnych oraz systemu nawodnień spowoduje zwiększenie ich możliwości produkcyjnych.

Wpływ realizacji ustaleń „Planu...” na czystość powietrza i klimat akustyczny wiąże się przede wszystkim z ustaloną rozbudową Kompleksu Energetycznego Bełchatów oraz budową autostrad i dróg ekspresowych. Rozbudowa Elektrowni Bełchatów przyczyni się do zwiększenia szkodliwych substancji do atmosfery tzw. emisja wysoka, a realizacja projektowanych autostrad i dróg ekspresowych spowoduje znaczne zwiększenie natężenia ruchu pojazdów wydzielających szkodliwe substancje do atmosfery w postaci tzw. emisji niskiej w obrębie obszarów bezpośrednio przyległych do pasów drogowych, przebiegających głównie przez tereny niezabudowane. Pozytywnym efektem realizacji autostrad i dróg ekspresowych będzie poprawa czystości powietrza i zmniejszenie hałasu w terenach zabudowanych, poprzez wyeliminowanie z nich ruchu tranzytowego.

Poprawę czystości powietrza wiązać można z realizacją projektowanych magistrali gazowych i linii średniego ciśnienia, co umożliwi zaopatrzenie większości województwa w energię bardziej przyjazną dla środowiska przyrodniczego niż tradycyjne jej źródło w postaci węgla.

Sprzyjająca poprawie czystości powietrza jest wskazana w „Planie...” droga do wykorzystania energii wiatrowej i gorących wód podziemnych oraz tzw. biopaliw.

Rozwiązania „Planu...” odnoszące się do szaty roślinnej zmierzają w kierunku jej maksymalnej ochrony oraz wzbogacenia. Utrzymano wszystkie istniejące obszary prawnie chronione wśród których najważniejsze to: parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody. W „Planie...” przewidziano wyznaczenie do objęcia ochroną prawną kolejnych terenów. Wzbogacenie szaty roślinnej nastąpi poprzez proponowane dolesienia.

Następna część rozdziału zawiera ocenę przewidywanych potencjalnych skutków realizacji i ustaleń „Planu...” w obrębie obszarów funkcjonalno przestrzennych tj.: strefy koncentracji związków metropolitalnych, strefy zagłębia węglowego, strefy intensywnego rozwoju rolnictwa, strefy potencjalnych koncentracji procesów rozwojowych, strefy wielofunkcyjnych przekształceń obszarów wiejskich.

W przeprowadzonej analizie uwzględniono wszystkie czynniki mogące mieć istotny wpływ pozytywny lub negatywny na środowisko w odniesieniu do wydzielonych w „Planie...” obszarów funkcjonalno – przestrzennych.

Rozdział piąty zawiera podstawowe cele i kryteria polityki państwa w racjonalnym kształtowaniu środowiska. Opracowano je w oparciu o „Koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” przyjętą przez Sejm w listopadzie 2000 r. Celem podstawowym polityki państwa jest poprawa środowiskowych warunków życia społeczeństwa poprzez przyjęcie europejskich norm i wymogów dotyczących działalności gospodarczej. Dotyczy to m.in. stosowania przyjaznych dla środowiska technologii, oszczędność surowców i energii. Na podstawie polityki ekologicznej państwa plan wojewódzki w zakresie ochrony środowiska za najważniejsze cele uznaje:

- ochronę wartości krajobrazowych, szczególnie w obrębie parków krajobrazowych,
- ochronę unikatowych wartości środowiska (np. rezerваты przyrody, pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt),
- rekultywację terenów zdegradowanych przez działalność człowieka,
- ochronę najbardziej wartościowych gleb dla produkcji żywności,
- ochronę wód powierzchniowych i gruntowych przed zanieczyszczeniem,
- poprawę warunków aerasanitarnych.

Rozdział szósty opracowania określa rozwiązania „Planu...” mające istotny wpływ na przekształcenie poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego w aspekcie pozytywnym. Generalnie można założyć, że ustalenia te zmierzają do poprawy stanu środowiska i sprawnego funkcjonowania układu ekologicznego.

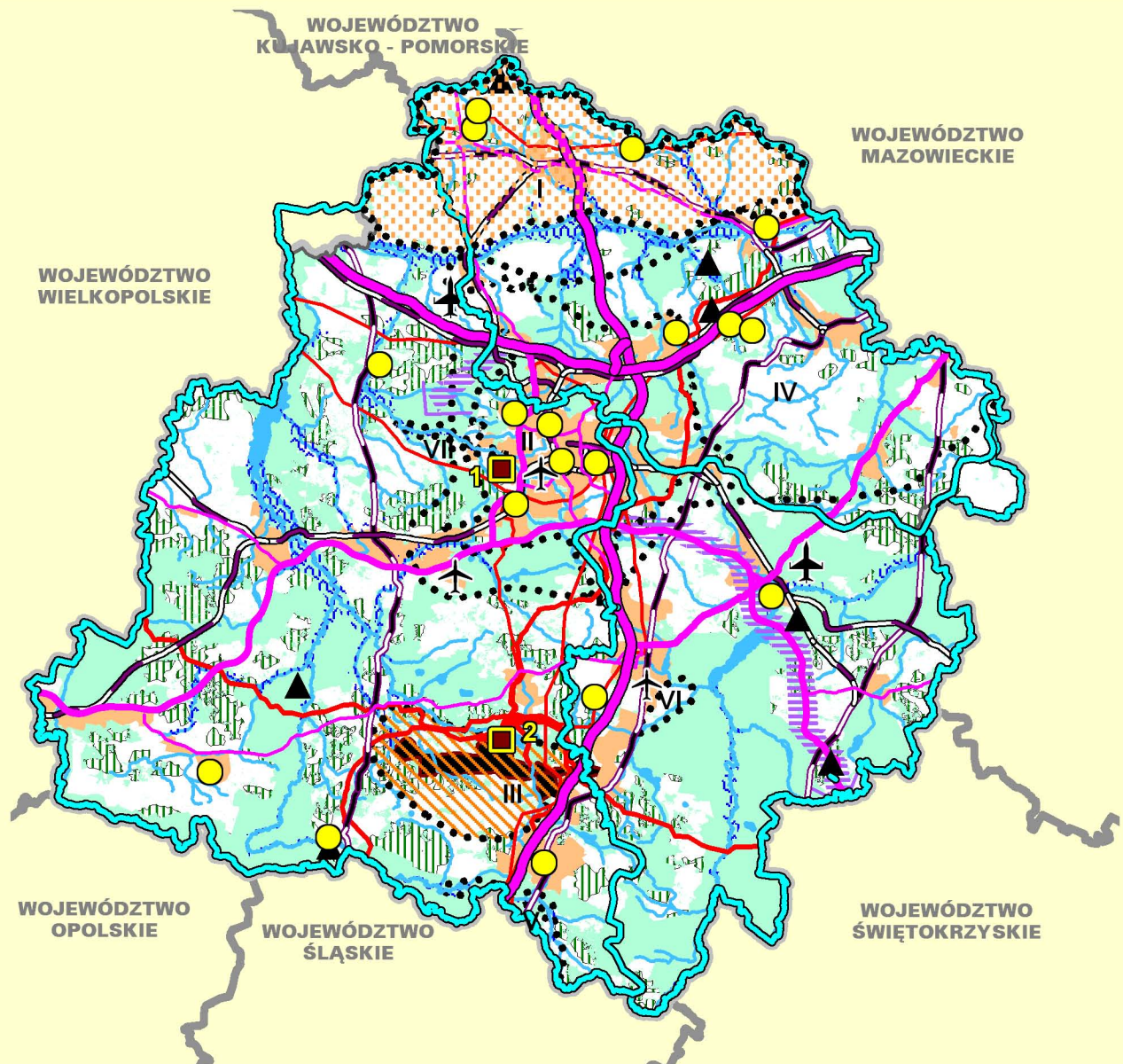
Rozdział siódmy to podsumowanie przeprowadzonej analizy w zakresie prognozy skutków wpływu ustaleń „Planu...” na środowisko, oraz ocena na ile „Plan...” respektuje ogólnie obowiązujące zasady „zrównoważonego rozwoju”.

Stwierdzić należy, że na niektórych obszarach województwa można oczekiwać znacznych przeobrażeń, a nawet okresowej dewastacji krajobrazu. Dotyczy to obszarów eksploatacji istniejącego Zagłębia Węgla Brunatnego Bełchatów oraz projektowanej nowej odkrywki Szczerców.

Inne formy oddziaływań na środowisko podyktowane są względami ekonomicznymi i potrzebą rozwoju województwa.

Rozwiązania funkcjonalno – przestrzenne planu podparte są podstawowymi założeniami polityki ekologicznej zarówno państwa, jak i województwa.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

ELEMENTY NIEKORZYSTNIE ODDZIAŁUJĄCE NA ŚRODOWISKO

- OBSZARY POTENCJALNYCH PRZEKSZTAŁCEŃ SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH
- OBSZARY ISTNIĄCYCH I POTENCJALNYCH PRZEKSZTAŁCEŃ POWIERZCHNI ZIEMI I ZAKŁOŚCEN STOSUNKÓW WODNYCH POPRZECZ EKSPLOATACJĘ SUROWCÓW NATURALNYCH
- OBIEKTY SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWE DLA ŚRODOWISKA WPISANE NA LISTĘ WOJEWÓDZKĄ
- 1. GRUPOWA OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW
2. ELEKTROWNIA BELCHATÓW
- UKŁAD DROGOWY - STREFY ZAGROŻENIA HAŁASEM I ELEMENT ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA I GŁEB
- UKŁAD KOLEJOWY - STREFY UCIAŻLIWOŚCI HAŁASEM
- LOTNISKA - STREFY ZAGROŻENIA HAŁASEM
- LINIE ENERGETYCZNE 400 I 220 KV - GŁÓWNE EMITORY PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO

OBSZARY ZNAČNYCH ZMIAN W ŚRODOWISKU

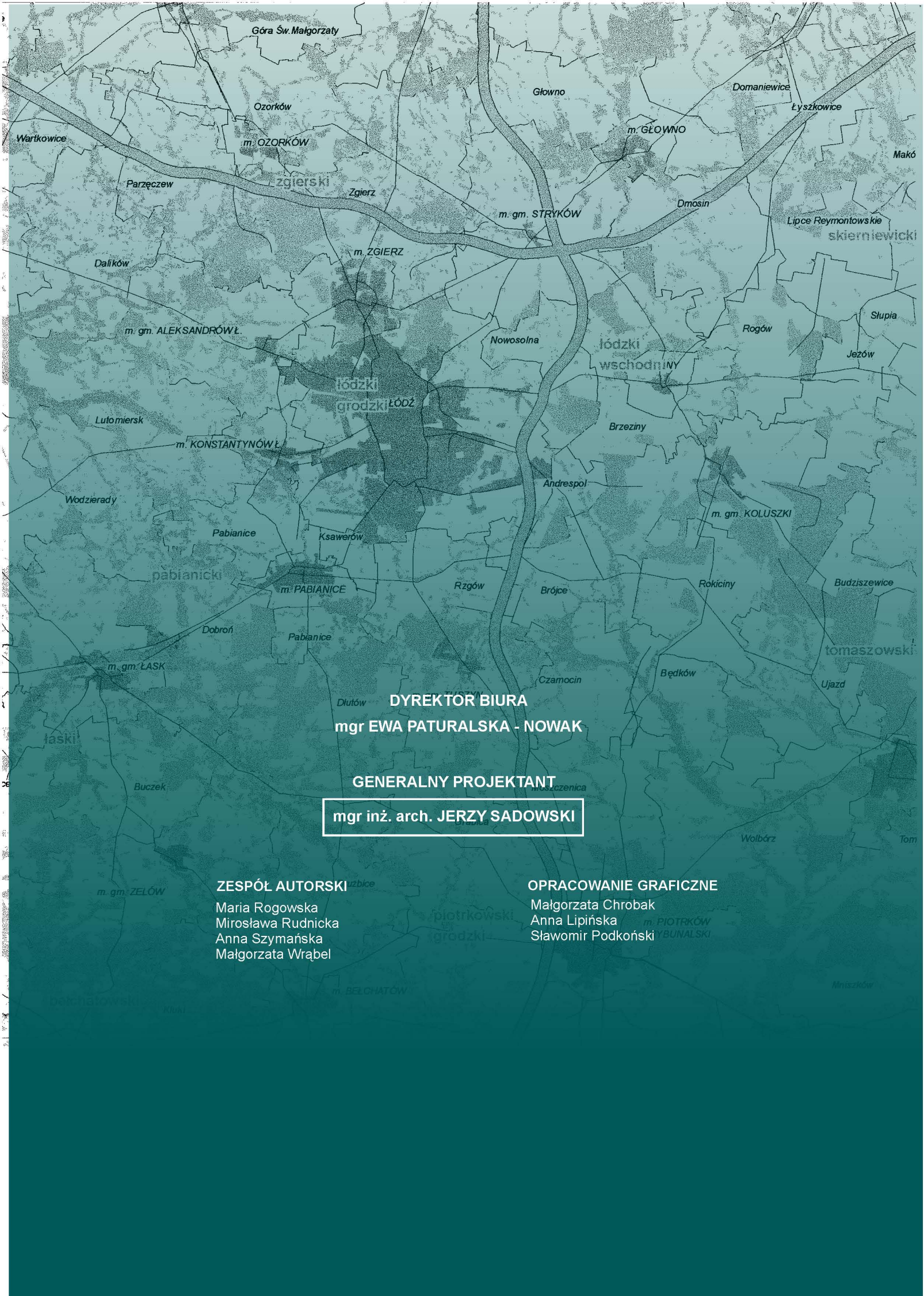
- OBSZARY DEFICYTU WÓD POWIERZCHNIOWYCH I OPADOWYCH
- OBSZARY KONCENTRACJI ZDEGRADOWANYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA

GŁÓWNE DZIAŁANIA ZMIERZĄCE DO POPRAWY STANU ŚRODOWISKA

- PROPONOWANY SYSTEM EKOLOGICZNY WOJEWÓDZTWA - ELEMENTY ISTNIĄCE I PROJEKTOWANE
- DOLESIENIA - ELEMENT WZMOCNIENIA SYSTEMU EKOLOGICZNEGO WOJEWÓDZTWA
- WDRAŻANIE PROGRAMÓW OCHRONY ZLEWNI RZEK PILICY, WARTY, BZURY

OBSZARY PROBLEMOWE

- DEFICYTU WÓD W STREFIE INTENSYWNEGO ROZWOJU ROLNICTWA
- INTENSYFIKACJI ROZWOJU I URBANIZACJI AGLOMERACJI ŁÓDZKIEJ
- ZAGŁĘBIA WĘGLOWEGO BELCHATÓW - SZCZERC
- KSZTAŁTOWANIA INTEGROWANEGO WARSZAWSKO - ŁÓDZKIEGO REGIONU METROPOLITANNEGO
- PRZECZYTYWYWANIA WÓD BURZOWYCH W DOLINIE RZKI WARTY
- PRZECZYTYWYWANIA WÓD BURZOWYCH W DOLINIE RZKI ŁUCIAŻY
- PRZECZYTYWYWANIA WÓD BURZOWYCH Z AGLOMERACJI ŁÓDZKIEJ W DOLINIE RZKI NER
- TRASOWANIA STRATEGICZNYCH ELEMENTÓW KOMUNIKACYJNYCH
- POTENCJALNE TERENY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

DYREKTOR BIURA
mgr EWA PATURALSKA - NOWAK

GENERALNY PROJEKTANT

mgr inż. arch. JERZY SADOWSKI

ZESPÓŁ AUTORSKI

Maria Rogowska
Mirosława Rudnicka
Anna Szymańska
Małgorzata Wrąbel

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Małgorzata Chrobak
Anna Lipińska
Sławomir Podkoński